

tevhid

“TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH’A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!” (39/ZÜMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | ŞABAN 1442 | NİSAN '21 | YIL: 10 | SAYI: 101 | FİYATI: 12₺ | ISSN: 2148-4635

MÜCADELE TARİHİNDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

· **HALİS BAYANCUK HOCA** | HASBİHAL’ 04 ·

ÇOK YAKINDA
Ey iman edenler!
Sizden öncekilere oruç farz kılındığı gibi size de farz kılındı.
Umulur ki sakınıp korunursunuz.
(2/Bakara, 183)
HÜKÜM VE HİKMETLERİYLE
RAMAZAN VE ORUÇ
tevhid
BASIM YAYIN
www.tevhidkitap.net
+90 (545) 762 15 15
kitabevisiparis@gmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

İçerisinde bin bir fırsat bulunduran, hasretle beklediğimiz ve gelişiyle kalplerimizi coşturan mübarek Ramazan ayına sayılı günler kalmasının sevincini yaşıyoruz. Bu vesileyle tüm kardeşlerimizin Ramazan ayını tebrik ediyor; Rabbimizden, bu ayı günahlarımızdan arınmış ve tertemiz bir şekilde tamamlamayı diliyoruz.

Halis Hoca'mız, yeni sayımızda Rabbani eğitim metotlarını hatırlatıyor; akabinde Yüce Allah'ın değişmez ilahi yasaları olan sünnetullah, bu sünnetullah gereği kaçınılmaz olarak yaşadığımız mücadele tarihi ve üzerimize düşen sorumluluklar hakkında bizlerle hasbihâl ediyor. Müslimlere yakışanın çağa yakalanmak değil, çağı yakalamak olduğunu; aslında tüm sorunların çözümünün, hakiki manada dert edinmekte yattığını vurguluyor.

Feriduddin Hoca'mız, Müslümanlık ile İslam dini arasındaki uçurumları gün yüzüne çıkarmaya devam ediyor. Yüzyıllar boyunca ince ince işlenmiş bu karmakarışık düğümü tesirli üslubuyla çözmeye çalışıyor.

Enes Hoca'mız, vahyin penceresinden yaptığı analizlerini sürdürüyor ve bu sayımızda münafıkların karakteristik özelliklerini anlatıyor.

Özcan Hoca'mız, Ramazan'ı nasıl karşılayacağımızın muhasebesini yapmaya davet ediyor bizleri...

Dergimizin kıymetli yazarları, türlü alanlarda değerli kalemleriyle bizlere yol göstermeye devam ediyor. Hususen, bu sayımızdaki mukaddimesiyle başlangıcını yapan, "motivasyon" konulu yeni yazı dizimizin tüm Müslimler için faydalı olmasını umuyoruz.

Rabbimizden, bizleri Ramazan'a kavuşturduğu gibi -hayır üzere- bayrama da eriştirmesini niyaz ediyoruz. Sahabe-i Kiram'ın dediği gibi, Allah (cc) sizden ve bizden kabul buyursun.

Editör

tevhid

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Abonelik
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Şenyıldız Yayıncılık, 45097
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi C Blok
No: 19/102 Topkapı/İSTANBUL 0 212 483 47 91

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mh. İstasyon Cd. No: 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No: 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No: 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mh. Gündüz 2. Sk. No: 2/A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mh. Kazım Karabekir Cd. Tütün Sk. No: 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mh. 95. Sk. No: 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Mezopotamya Mh. 327. Sk. Seval Kent Sitesi A Blok No: 1/A 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No: 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. 2. Fırın Sk. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mh. İstasyon Cd. No: 190 06794 Etimesgut/ANKARA

Şaban 1442 | Nisan '21
Yıl: 10 | Sayı: 101 | Fiyat: 12₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

Halis BAYANCUK (Ebu Hanzala)
halisbayancuk@tevhiddergisi.org

MÜCADELE TARİHİNDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

İşte bugün bizler; geçmişe, bugüne, yarına ve ahiret yurduna karşı imtihan oluyoruz. Kabul ediyorum; zor, çetin bir imtihan! Adı üstünde yahu, "bela". Bela; yani eskiten, yıpratan, solduran... Bir ismi de "fitne". Fitne, yani altının posasından, kirinden arınıp özüne kavuşması; saf altının ortaya çıkması için ateşlerde yanması...

Allah'ın adıyla.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Her bir kardeşimin af ve afiyet içinde olmasını temenni ediyor; sizler için Rabbimden hayır, esenlik ve bereket diliyorum. Yüce Allah'a hamdolsun, ben iyiyim. Sayısız nimete karşılık sayılı imtihan içinde, Rabbimizin gözetiminde, O'nun (cc) izni ve iradesiyle yaşanan bir süreci tamamlamaya gayret ediyorum. Siz kardeşlerimden dua bekliyorum.

Mücadele Tarihinden Öğrendiklerimiz

Sizin de bildiğiniz üzere Er-Rabb olan Allah'ın bir eğitim metodu vardır. Rabbimiz, biz kullarını Rabbani eğitim okulunda dört ayrı dersle/kitapla eğitir. Bunlardan ilki, kâinattır. Kâinat, içinde sayısız ayet barındıran bir kitaptır/derstir; ne kadar sık okunur, yani kalpleri Rabbine bağlayan ayetleri üzerinde ne kadar tefekkür edilirse; kişiyi o kadar Rabbine yakınlaştırır, imanda yakinini arttırır.[1] Bir diğer ders/kitap, vahiydir. Kitab'ı hakkıyla tilavet ederek;[2] onu, Allah'ın azabından sakınarak;[3] ona inanıp, teslim olup, içindekilere yakinen inanarak ve kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışarak[4] okuyana Kitap bir okul, bir eğitmendir. Bir diğer ders/kitap, insanın kendi nefsidir, hayatıdır. Allah (cc) insanın nefsine ve hayatına onu Rabbine ulaştıracak

1. "Allah O'dur ki; gökleri direksiz bir şekilde yükseltti. Siz onu görmektesiniz. Sonra arşa istiva etti. Güneş'e ve Ay'a boyun eğdirip emrine amade kıldı. Her biri belirlenmiş bir süreye kadar (bir yörüngede) akıp gider. Her işi çekip çevirir, idare eder. Rabbinizle karşılaşacağınıza yakinen inanın diye (Allah,) ayetlerini detaylı bir biçimde açıklar." (13/Ra'd, 2)
2. "Kendilerine verdiğimiz Kitab'ı hakkıyla (içindekilere inanıp, gereğiyle amel ederek) okuyanlar; işte bunlar Kitab'a hakkıyla iman ederler. Kim de ona karşı kâfir olursa, işte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir." (2/Bakara, 121)
3. "Bu Kitap; kendisinde hiçbir şüphe olmayan, takva sahiplerine yol gösteren bir Kitap'tır." (2/Bakara, 2)
4. "Kuşkusuz bu Kur'ân, İsrailoğullarının anlaşmazlığa düştüğü çoğu konuyu onlara anlatıp (açıklar). Şüphesiz ki o, müminler için hidayet ve rahmettir." (27/Neml, 76-77)

   "De ki: '(Bu uydurulmuş bir kitap değil. Bilakis,) iman edenlerin (ayaklarını) sabit kılmak, teslim olanlara hidayet ve müjde olması için Ruhu'l Kudüs (Cibril) onu Rabbinden hak olarak indirmiştir.' " (16/Nahl, 102)

   "Bu, insanlar için basiretler (barındıran), yakinen inananlar için de hidayet ve rahmet olan (bir Kitap'tır)." (45/Câsiye, 20)

   "Bu, hüküm ve hikmetler barındıran bir Kitab'ın ayetleridir. Muhsinlere/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanlara hidayet ve rahmettir." (31/Lokmân, 2-3)

sayısız ayet yerleştirmiştir. Kendini okuyabilene öz nefsi ve hayatı bir derstir/okuldur.[5] Bir diğer ders/okul; sünnetullah, değişmez ilahi yasalar ve bu yasaları bize aktaran mücadele tarihidir.[6] Kulluğumuzun kalitesi (ihsan), bu dört derse çalışmamızla orantılıdır.

Bu ayki hasbihâlimizde dördüncü ders üzerinden bazı düşüncelerimi sizlerle paylaşacağım. Bildiğiniz gibi hak ile batılın arasındaki mücadele, tabiidir. Her ikisi de ötekinin zıtlığından beslendiğinden bulundukları her yerde tabii olarak kavgaya tutuşurlar. İkisinden biri hüviyet değiştirmedikçe aralarında bir uzlaşma ve orta yol bulunmaz. Uzlaşıya vardıkları noktada ya hak, hak olma özelliğini kaybetmiş ve batıla evrilmiştir ya da batıl, batıl olma özelliğini yitirmiş ve hakka icabet etmiştir.[7] Hâliyle bizler; hak olduğumuzu umarak, batıl gördüğümüz ve Allah'a (cc) başkaldırmış tağuti sistemlerle kavga vaziyetindeyiz. Zulmün büyüğüne (şirke) küçüğüne (adaletsizliğe) karşıyız. Tercihimizi tevhid ve adaletten yana kullanmış; Allah'ın, Resûl'ünün ve müminlerin safında yer almışız. Bu mücadelede herkes kendi tabiatına uygun olanı yapacaktır. Batıl zulmedecek, hak ehli ise zulme boyun eğmeyecek ve teslim olmayacaktır. Bu mücadele bizimle başlamadığı gibi, son örneği de biz olmayacağız. Bizler Adem (as) ile başlamış tevhid yürüyüşünün bir halkası, enbiya eliyle dikilen tevhid ağacının dallarındaki ince bir dalız. Hak ile batıl arasındaki kavga hep vardı, bugün de var ve yarın da var olmaya devam edecektir. Tevhid Meali'ndeki açıklamasıyla beraber bir ayeti hatırlayalım:

"Andolsun ki biz: 'Allah'a ibadet edin.' diye (davet etmesi için) Semud'a kardeşleri Salih'i yolladık. (Davet başladığı anda) birbirlerine hasım olan iki grup oluverdiler."[8]

"Tevhid daveti şirkin karşısına çıktığı ânda aralarında husumet baş gösterir. Bu düşmanlık, davetçinin ya da müşriklerin sert-yumuşak, medeni-bedevi, anlayışlı-despot olmasıyla ilgili değildir. Hak ve batılın tabiatlarında var olan zıtlık ve uyuşmazlık sebebiyledir."[9]

Ayrıca kavgada yumruk sayılmazmış. On iki buçuk, yirmi beş, otuz yedi buçuk... Bunları saymak bize bir şey kazandırmaz. Yarın Allah (cc) aramızda hükmünü verdiğinde ve/veya O'nun divanında durduğumuzda biz de onlara hatırlatacağız: Kavgada yumruk sayılmaz! Mazlumun zalimden öç/intikam aldığı o dehşetli gün, zalimin mazluma zulmettiği günden çok daha çetin olacaktır. Ve şüphesiz daha pek çok şey hatırlatacağız.

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz bir diğer hakikat şudur: Şirk ehli, mücadelede mert ya da dürüst değildir. Onların dini yalan, iftira ve ölçüsüzlük üzerine kuruludur. Dün; yeryüzünün en sadık insanlarına "yalancı", en ölçülü insanlarına "kâhin/sihirbaz", en etkili sözlerine "şiir", kendilerinden hiçbir ücret istemeyen enbiyaya "çıkarcı" demişlerdi:

"Öyleyse hatırlat/öğüt ver. Sen, Rabbinin nimetiyle ne kâhinsin ne de mecnun. Yoksa onlar: 'Bu bir şairdir. Biz, onun başına felaketler gelmesini (ve ondan kurtulmayı) gözlüyoruz.' mu diyorlar? De ki: 'Gözetleyin (bakalım). Hiç şüphesiz, ben de sizinle beraber gözetlemedeyim.' Onlara bu (düşünceleri) akılları mı emrediyor yoksa onlar, azgın bir topluluk mudur? Yoksa: 'Onu uydurdu.' mu diyorlar? (Hayır, öyle değil!) Bilakis onlar, iman etmezler. Şayet doğru söylüyorlarsa (onlar da uydurup) benzer bir söz getirsinler (bakalım)."[10]

"Onlardan önce, Nuh'un kavmi de yalanlamıştı. Kulumuzu yalanlayıp: 'O delidir.' demişlerdi. (Nuh, tevhidi anlatmaktan) alıkonulmuş, engellenmişti."[11]

"Onlardan öncekiler de, kendilerine gelen her resûle (aynı bunların yaptığı gibi): 'Sihirbaz ya da delidir.' dediler. Acaba (resûllere karşı takındıkları düşmanca tavır ve yalanlama sözlerini) birbirlerine vasiyet mi ediyorlar? (Ki her kavim harfiyen aynı şeyleri söylüyor.) Bilakis onlar, (tağutlaşmış) azgın kimselerdir. (Onları benzer şeyler söylemeye sevkeden azgınlıklarıdır.)"[12]

" 'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz yoldan bizleri uzaklaştırmak ve yeryüzünde büyüklük/otorite siz ikinizin olsun diye mi bize geldin? Biz, ikinize de inanmayız.' demişlerdi."[13]

Hâliyle bugünün müstekbirlerinden mertlik ve dürüstlük bekleyemeyiz. Evet, içlerinde Mutim ibni Adiy, İbni Dağine, Ebu Talib gibi bireysel olarak dürüst ve ahlak sahibi olan örnekler görülebilir, görülüyor da. Ancak bir sistem olarak onlardan adalet, dürüstlük ve ölçülülük bekleyemeyiz. Böyle bir beklenti, tuğyanın ve kulluğun

5. "O (Kur'ân'ın) hak olduğu kesin bir şekilde kendilerine belli olsun diye, ayetlerimizi hem ufukta hem de kendi nefislerinde onlara göstereceğiz. Rabbinin her şeyin üzerinde şahit olması yetmez mi?" (41/Fussilet, 53)

"Yakinen inananlar için yeryüzünde ayetler vardır. Kendi nefislerinizde de... Görmez misiniz?" (51/Zâriyat, 20-21)

6. "Şüphesiz ki sizin için (Bedir Günü) karşı karşıya gelen iki toplulukta (dersler çıkaracağınız) ayet/ibret vardır. Bir grup Allah yolunda savaşıyordu. Diğeri ise kâfirdi ve (müminleri) çıplak göz ile kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah, yardımıyla dilediğini destekler. Şüphesiz ki bunda, (çokça Kur'ân okuyup, Allah'ın şer'i ve kevni ayetleri üzerinde kafa yordukları için) basiret sahibi olanlara ibretler vardır." (3/Âl-i İmran, 13)

"Andolsun ki onların kıssalarında, akıl sahipleri için ibretler vardır. (Bu Kur'ân) öyle uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden önceki (Kitapları) doğrulayıcı, her şeyi detaylı açıklayan, mümin topluluk için de hidayet ve rahmettir." (12/Yûsuf, 111)

7. Elbette hak ve batıl sulh içinde, antlaşma yaparak; hatta ortak bir projede yer alabilir. Allah Resûlü'nün (sav), Mekke'de müşriklerle Hilfu'l Fudul Antlaşması yapıp ortak bir hedef olarak mazlumun hakkını zalimden almak için çalışması gibi… Medine'ye gelen Allah Resûlü'nün Medine Sözleşmesi yaparak Yahudi, müşrik ve müminler arasında toplumsal bir sözleşmeyle Medine İslam Devleti'ni kurması gibi... Yine Allah Resûlü'nün onca kabileyle sulh/barış antlaşması imzalaması gibi… Hak ile batılın uzlaşmazlığından kastımız, itikadi uzlaşmazlıktır. Hak haktır, batıl da batıl. Aralarında itikadi hiçbir ortak yan, benzerlik yoktur.

8. 27/Neml, 45

9. 27/Neml, 45; Ayetin Tevhid Meali'ndeki açıklaması; Ayrıca bk.19/Meryem, 41-49; 21/Enbiyâ, 18; 22/Hac, 19; 58/Mücadele, 22

10. 52/Tûr, 29-34

11. 54/Kamer, 9

12. 51/Zâriyat, 52-53

13. 10/Yûnus, 78

tabiatını kavrayamamak anlamına gelir. Bugünün müstekbirleri atalarının izinden giderek, aşağılanan ve nefret edilen güncel karşılıklar bulacak ve hak ehlini onunla vasfedeceklerdir. Bize düşen; hakkın dili olmaya devam etmek, ısrarla aynı hakikatleri dillendirmektir. İnsanlara fayda sağlayan hak kalıcı, batıl ise köpük misali yok olup gidicidir:

"Gökten su indirdi. Vadiler kendi miktarınca sel oldu. Sel de suyun üstüne vuran köpüğü yüklendi. Bir ziynet ya da faydalanılacak eşya yapmak için üzerine ateş yakıp erittiklerinde de böyle bir köpük oluşur. Allah, hak ile batıla böyle örnek verir işte. (Batıl) köpük (misali) atılır gider. İnsanlara yarar sağlayacak olan (hak) ise yeryüzünde kalır. İşte Allah, örnekleri böyle verir."[14]

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz bir başka asıl şudur: Tarih yaşanırken egemenlerin gözünden yazılır. Resmî tarihe ve günün medyasına göre onlar toplumun iyiliğini düşünen, kendileri de iyi olan insanlardır. Tevhid ehli ise bozguncudur, toplumun dinini değiştirmek istemektedir. Bu nedenle toplum tüm bileşenleriyle tek yürek olmalı; bu bozguncu, yeni din getiren, toplumu vatansız bayraksız bırakmak isteyenlere karşı mücadele etmelidir:

"Firavun dedi ki: 'Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim. O da Rabbini çağırsın (yardıma). Ben, (Musa'nın) dininizi değiştirmesinden ya da yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum.' "[15]

"Onlara içlerinden bir uyarıcının gelmesine şaşırdılar ve kâfirler dediler ki: 'Şüphesiz ki bu, bir büyücüdür, bir yalancıdır. İlahları tek bir ilah mı yaptı? Gerçekten bu çok ilginç/şaşılacak bir şeydir.' İleri gelenler harekete geçti ve: 'Yürüyün, ilahlarınıza sahip çıkın (onlara bağlılıkta direnç gösterin). Şüphesiz ki bu, (sizden) istenen bir şeydir.' (dediler.) 'Biz bunu başka bir dinde işitmedik. O (tevhid) yalnızca bir uydurmadır.' "[16]

"Firavun dedi ki: '(Ben) size izin vermeden ona iman ettiniz öyle mi? Şüphesiz ki bu (yaptığınız), buranın halkını yurtlarından sürüp çıkarmak için (Musa ile beraber) tezgâhladığınız bir tuzaktır. Pek yakında (yapacaklarımı) bileceksiniz/anlayacaksınız.' "[17]

Evet, tarih yaşanırken egemenlerin, müstekbir tağutların gözünden yazılır. Ne ki yaşanıp bittikten sonra mazlumların ve mustazafların ne yaşadığı akıllara gelir ve onların gözünden neler olduğu aktarılır. Böylece yere göğe sığdırılamayan müstekbirler, lanetle anılan birer nefret objesine dönüşür; her biri ayrı bir ibret vesikası olurlar:

"Sonra resûllerimizi peş peşe gönderdik. Her ümmete resûlü geldiğinde onu yalanladılar. Biz de onları birbirinin arkasına katıp (helak ettik) ve onları (sonraki nesillere ibret vesikası olarak anlatılacak) hikâyeler kıldık. (Dedik ki:) 'İman etmeyen topluluk (Allah'ın rahmetinden) uzak olsun.' "[18]

"...Onları (insanların akıbetlerini konuştuğu) masal hâline getirdik ve onları paramparça ettik..."[19]

Okuduğumuz ayetler meselenin dünyevi boyutudur. İşin bir de uhrevi boyutu vardır. O gün terazi konulacak, amel defterleri açılacak, herkes Rabbinin huzurunda bir araya toplanacaktır. Hakkın divanında zulüm, iftira ve hile olmayacaktır. Her hak sahibi hakkını mutlaka alacaktır:

"Saflar hâlinde Rabbine arz edileceklerdir. Andolsun ki sizi ilk defa (nasıl) yarattıysak, (çıplak, yalnız, sünnetsiz, tüm unvanlardan arınmış, sade bir kul olarak yine) bize öyle geldiniz. (Hayır, öyle değil!) Size bir buluşma zamanı tayin etmediğimizi sanmıştınız. (Ortaya iyiliklerin ve kötülüklerin yazılı olduğu) kitap konur. Suçlu günahkârların o (kitapta) olandan dolayı korku ve endişe içinde olduğunu görürsün. Derler ki: 'Eyvahlar olsun bize! Ne oluyor bu kitaba da küçük büyük ne varsa hiçbir şeyi bırakmadan kaydetmiş.' Yaptıklarını karşılarında hazır bulmuşlardır. Senin Rabbin kimseye zulmetmez."[20]

"Hiç şüphesiz, sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra da sizler, Kıyamet Günü Rabbinizin huzurunda davalaşacaksınız."[21]

Mümin; ahirete imanıyla dünyanın, İslam'ın kazandırdığı tevhid ümmeti bilinciyle bugünün sınırlayıcılığından kurtulmuştur. Bugünün yarını, o günün ebedî karşılığı olacaktır. Bizler bugün, Kralın karşısında, "Rabbimiz Allah'tır" diyen yiğit muvahhidlerden; bir toplumun uyanışı için kendini oklara hedef kılan yavuz gençten; Mekke çöllerinde "Ahad! Ahad!" diye inleyen, ruhu özgür kara yağız müminden güç almıyor muyuz? Bugün kim Kralı, oku tutan eli veya Ümeyye'yi hayırla yâd ediyor? Hepsi tarihin çöplüğünde, lanetlilerle bir arada kokuşmaya terk edildiler. Ama o gençler, o yiğitler, o muvahhidler... Kıyamlarıyla, ölümleriyle, iniltileriyle bile yeni uyanışlara, yeni dirilişlere, yeni mücadelelere güç oluyor; ilham veriyorlar. Her neslin, geçmişten aldığı emanete, yaşadığı çağa ve gelecekte emaneti devredeceği kardeşlerine karşı sorumlulukları vardır. Geçmişteki kardeşlerimiz, emaneti bizlere en güzel şekilde teslim etti. Şimdi sıra şu soruyu sormakta: Bizler yaşadığımız çağın şahidi miyiz? Yarın emaneti devralacak olanlar, bizden güç ve ilham alacak mı? Yoksa bizi lanetliler arasında mı anacak? Ya ahiret yurdu? Nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle mi beraber olacağız; yoksa Rabbinin ayetlerini ve ahiret yurdunu "vakıf/cemaat kazanımları" karşılığında satan, tağutların kapısında dili

14. 13/Ra'd, 17
15. 40/Mü'min (Ğafir), 26
16. 38/Sâd, 4-7
17. 7/A'râf, 123
18. 23/Mü'minûn, 44
19. 34/Sebe', 19
20. 18/Kehf, 48-49
21. 39/Zümer, 30-31

Öyleyse İslam toplumu ne zaman kaybeder? Umutlarını yitirdiğinde kaybeder! Gözünü Mele-i A'lâ'dan ayırıp yeryüzünün olumsuz şartlarına takıldığında kaybeder! Onların sayısı/imkânları ile inananların sayısını/imkânlarını kıyasladığında kaybeder! Gönülden, yalvara yakara, için için, gizlice, korku ve umut dolu bir kalple Allah'a dua etmeyi bıraktığında; seherde istiğfarı terk ettiğinde kaybeder!

dışarıda soluyan, yalancı ve zalim yöneticilere yardım edip onları doğrulayarak nebilerden teberrî eden, açıklayacağına dair Allah'a (cc) söz vermişken gizleyen, hiçbir zaman açık/anlaşılır konuşmayıp karnından konuşan, gündemi siyasete ayarlı ve siyasetten icazet almadan görüş beyan edemeyen... kimselerle mi beraber olacağız? İşte bugün bizler; geçmişe, bugüne, yarına ve ahiret yurduna karşı imtihan oluyoruz. Kabul ediyorum; zor, çetin bir imtihan! Adı üstünde yahu, "bela". Bela; yani eskiten, yıpratan, solduran... Bir ismi de "fitne". Fitne, yani altının posasından, kirinden arınıp özüne kavuşması; saf altının ortaya çıkması için ateşlerde yanması... Bu imtihan; bela yönüyle bedenlerimizi/dünyamızı örseleyecek, fitne yönüyle de ruhlarımızı arındırıp olgunlaştıracak, Allah'ın (cc) izniyle.

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz bir diğer hakikat ise şöyledir: İslam toplumu zindana düştüğünde, savaş kaybettiğinde, dünyevi imtihanlarla savrulduğunda... yenilmez. Öyle olsa zindanda Yusuf (as), Uhud'da Allah Resûlü (sav), bolluk imtihanına sabredemediğini ifade eden sahabi (ra)... kaybederdi. Bilakis, zikrettiğimiz zatlar hem dünyada hem de ahirette kazandılar. Öyleyse İslam toplumu ne zaman kaybeder? Umutlarını yitirdiğinde kaybeder! Gözünü Mele-i A'lâ'dan ayırıp yeryüzünün olumsuz şartlarına takıldığında kaybeder! Onların sayısı/imkânları ile inananların sayısını/imkânlarını kıyasladığında kaybeder! Gönülden, yalvara yakara, için için, gizlice, korku ve umut dolu bir kalple Allah'a (cc) dua etmeyi bıraktığında; seherde istiğfarı terk ettiğinde kaybeder! Her gece karanlığın ardından Güneş'i doğuran kudrete kör kalıp cahiliyenin karanlığını ve elinde tuttuğu cılız mumu gördüğünde kaybeder! Yani kazanacağına dair umutlarını yitirdiğinde, gözünü yanlış yerlere diktiğinde, en büyük dayanak olan dua ve istiğfarı yitirdiğinde önce yolu, sonra akıbeti kaybeder. Zira bu saydıklarım, bir toplumun ölçüsünü ve istikametini yitirdiğini gösterir. Kazanmak isteyen ne yola ne yolcuya ne menzile ne de düşmana odaklanmalıdır. Kazanmak isteyen âna, sorumluluklarına ve yolun sahibine odaklanmalıdır. Evet; şu âna, ânın vacibine ve yolun sahibine...

"Şayet seni aldatmak isterlerse, hiç şüphesiz Allah sana yeter. Seni, yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur. (Allah,) onların kalplerini birbirine ısındırdı. Sen yeryüzündekilerin tamamını harcasaydın, yine de onların kalplerini birbirine ısındıramazdın. Ama Allah onların arasını ısındırdı. (Çünkü) O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir. Ey Nebi! Sana ve sana tabi olan müminlere Allah yeter."[22]

"Emrolunduğun (tevhidi) açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir. O alaycılara karşı biz sana yeteriz."[23]

"Onlardan bazılarına, kendilerini imtihan etmek için verdiğimiz dünya süsüne gözünü dikme! Rabbinin rızkı, daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Ailene namazı emret, sen de onda sabırlı/kararlı ol. Biz senden rızık istemiyoruz. Biz seni rızıklandırıyoruz. Akıbet takvanındır. (Takvalı olanlarındır.)"[24]

"Rabbinize gönülden (yalvara yakara) ve gizlice (için için) dua edin. Şüphesiz ki O, (duada) haddi aşanları sevmez. Yeryüzü (Allah tarafından düzenlenip) ıslah edildikten sonra orada bozgunculuk yapmayın. O'na korkarak ve umarak dua edin. Elbette ki Allah'ın rahmeti, muhsinlere/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanlara pek yakındır."[25]

Sonuç olarak; mücadele tarihi bir okuldur, öğreticidir. Ne mutlu Yüce Allah'ın çağrısına icabet edip mücadele tarihinden ibret alanlara!

"Şüphesiz ki sizin için (Bedir Günü) karşı karşıya gelen iki toplulukta (dersler çıkaracağınız) ayet/ibret vardır. Bir grup Allah yolunda savaşıyordu. Diğeri ise kâfirdi ve (müminleri) çıplak göz ile kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah, yardımıyla dilediğini destekler. **Şüphesiz ki bunda, (çokça Kur'ân okuyup, Allah'ın şer'i ve kevni ayetleri üzerinde kafa yordukları için) basiret sahibi olanlara ibretler vardır.**"[26]

"Andolsun ki onların kıssalarında, akıl sahipleri için ibretler vardır."[27]

Yaşadığımız Çağ ve Mücadele Araçları

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz diğer bir hakikat şudur: İslam davetinin ana mesajı, hedefi ve metodu Rabbanidir. Tüm resûller aynı şeye, aynı hedefi gözeterek ve aynı metotla davet etmişlerdir. Davetin ana mesajı

22. 8/Enfâl, 62-64
23. 15/Hicr, 94-95
24. 20/Tâhâ, 131-132
25. 7/A'râf, 55-56
26. 3/Âl-i İmran, 13
27. 12/Yûsuf, 111

tevhid, yani insanların kula kulluktan kurtulup Allah'a (cc) tevhid üzere kulluk etmesidir:

"De ki: 'Ey Ehl-i Kitap! Gelin, sizinle bizim aramızda ortak bir kelimede buluşalım: Yalnızca Allah'a ibadet edelim, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayalım, (Allah'ı bırakıp da) birbirimizi Allah'ın dışında rabler edinmeyelim.' Şayet yüz çevirirlerse deyin ki: 'Şahit olun ki biz Müslimlerdeniz/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullardanız.' "[28]

"Andolsun ki biz her ümmet arasında: 'Allah'a ibadet/kulluk edin ve tağuttan kaçının.' (diye tebliğ etmesi için) resûl göndermişizdir. Allah içlerinden kimisine hidayet bahşetti, kimisine ise sapıklık hak oldu. Yeryüzünde gezip dolaşın ve yalanlayanların akıbetinin nasıl olduğuna bir bakın."[29]

Davetin hedefi; yeryüzünde dini ikame eden ve ayrılığa düşmeyen bir topluluk oluşturmak, Allah'ın kelimesini birlik içinde yüceltmektir. Yani her şart ve ahvalde insanın bir şekilde oluşturduğu sosyal yapıyı, İslami esaslara göre inşa etmektir. Bunun adı, "İslam ümmeti"dir:

" 'Dini (tevhidle) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin.' diye Nuh'a emrettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim, Musa ve İsa'ya emrettiğimizi sizin için dinde şeriat kıldık. Müşrikleri kendisine davet ettiğin (tevhid) onlara ağır geldi. Allah dilediği kulunu (tevhid ve ayrılıksız din için) seçer ve O'na yönelenleri hidayete erdirir."[30]

"Onlar ki; büyük günahlardan ve fuhşiyattan kaçınır, kızdıkları zaman da bağışlarlar. Onlar Rablerinin (iman ve salih amel) çağrısına icabet eder, namazı dosdoğru kılarlar. İşleri, aralarında istişare iledir. Kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler. Onlar ki; başlarına bir haksızlık geldiğinde yardımlaşırlar."[31]

"Hiç kuşkusuz sizin bu ümmetiniz, tek (olan İslam) ümmetidir. Ben de sizin Rabbinizim. (Öyleyse) benden korkup sakının."[32]

"Allah yolunda hakkıyla/Allah'ın şanına yakışır şekilde cihad edin. O sizi seçti. Dinde size bir darlık/güçlük yüklemedi. Atanız İbrahim'in milletine (uyunuz)! O (Allah) sizleri bundan önce de bunda da Müslimler/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullar diye isimlendirdi ki, Resûl size, siz de insanlara şahitlik edesiniz. Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a tutunun. O, sizin Mevlanızdır. Ne güzel bir dost ve ne güzel bir yardımcı!"[33]

Davetin metodu ise apaçık, net, yediden yetmişe her insanın anlayacağı bir üslupla; sözü müstakim kılarak; eğmeden bükmeden tebliğ etmektir:

"Biz, her peygamberi kendi kavminin diliyle yolladık ki, onlara açıklasın. Allah dilediğini saptırır, dilediğini hidayet eder. O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'dir."[34]

"Emrolunduğun (tevhidi) açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir."[35]

"(Hatırlayın!) Hani Allah: '(Vahyi) insanlara mutlaka açıklayacak ve asla onu gizlemeyeceksiniz.' diye kendilerine Kitap verilenlerden söz almıştı..."[36]

Ana mesaj, hedef ve metot bir olsa da enbiyanın kullandığı araçlar farklılık göstermiştir. Her nebi, yaşadığı çağın yaygın ve meşru araçlarıyla kavmini davet etmiş, nebilere verilen ayetler/mucizeler toplumun dikkatini çekecek mahiyette olmuştur.

Örneğin, sihrin yaygın olduğu bir toplumda Musa'ya (as) verilen ayet/mucize vücut azalarının ve nesnelerin şekil değiştirmesidir:

"(Firavun:) 'Eğer sen bir ayet/mucize ile gelmişsen ve sözünde de doğruysan hadi getir onu da (görelim).' demişti. (Bunun üzerine) Musa asasını attı. (Bir de ne görsün!) O apaçık bir yılan oluvermiş. Elini (koynundan) çekti. (Bir de ne görsün!) Bakanların (gözünü alacak kadar) bembeyaz (bir ele dönüşüvermiş)."[37]

Tıbbın/Şifacılığın yaygın olduğu bir ortamda ise İsa (as), hastalıklara şifa olacak ayetlerle/mucizelerle gelmiştir:

"(O zaman) Allah diyecek ki: "Ey Meryem oğlu İsa! Senin ve annenin üzerindeki nimetlerimi hatırla. Hani seni Ruhu'l Kudüs (Cibril) ile desteklemiştim. Hem beşikte hem de yaşlılıkta insanlarla konuşuyordun. Hani sana Kitab'ı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. İznimle çamurdan kuş suretinde bir şey yapıyordun, sonra ona üflüyordun. O da benim izin vermemle (canlı) bir kuş oluyordu. İznimle kör ve alaca hastasını iyileştiriyordun. İznimle ölüleri (kabirlerinden diri olarak) çıkarıyordun. İsrailoğullarına apaçık delillerle geldiğinde, onlardan kâfir olanlar: 'Bu apaçık bir sihirdir.' demişlerdi de onları senden engelleyerek (seni korumuştum)."[38]

Allah Resûlü (sav) belagatın revaçta olduğu bir "söz toplumuna" Kur'ân ile gelmiştir. Beşeri aciz bırakan, sözü en kısa ve en etkili tarzda sunan bir kitapla... Ki; onu inkâr etmelerine rağmen belagatı karşısında büyülenmiş, Kur'ân'ın ısrarlı meydan okumalarına rağmen benzer bir söz söyleme cesaretinde bulunamamışlardır:

"Rabbinin kelimesi (Kur'ân), doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi' ve (her şeyi bilen) El-Alîm'dir."[39]

28. 3/Âl-i İmran, 64
29. 16/Nahl, 36
30. 42/Şûrâ, 13
31. 42/Şûrâ, 37-39
32. 23/Mü'minûn, 52
33. 22/Hac, 78
34. 14/İbrahîm, 4
35. 15/Hicr, 94
36. 3/Âl-i İmran, 187
37. 7/A'râf, 106-108
38. 5/Mâide, 110
39. 6/En'âm, 115

"De ki: 'Tam/apaçık/en üstün/en etkili hüccet Allah'a aittir. Şayet dileseydi hepinizi hidayet ederdi.' "[40]

"Yoksa (Peygamber'in) o (Kur'ân'ı) uydurduğunu mu söylüyorlar? De ki: 'Şayet doğrulardansanız onun benzeri bir sure getirin ve Allah'ın dışında (size yardım etmesi için) kimi çağırabiliyorsanız çağırın (bakalım).' "[41]

Evet, şimdi sadede gelelim: Bugün bizlerin davette ana mesajı, hedefi ve metodu öncülerimizle aynı olmak zorundadır. Hamdolsun, Yüce Allah'ın bizleri buna muvaffak kıldığına inanıyor, ayaklarımızı sabit kılmasını diliyoruz. Peki, davetin araçları? İşte burada biraz durup düşünmek, muhasebe yapmak durumundayız. Şöyle bir gündemimiz olmalı: Bugünün meşru araçları nelerdir, bunları bireysel ve toplumsal anlamda nasıl daha etkin kullanabiliriz? Ben, birey olarak boş zamanlarımda bu araçları daha etkin şekilde kullanmak için nasıl kendimi yetiştirebilirim?

Ben özellikle güncel meşru araçlardan biri üzerinde durmak istiyorum: Yapay zekâ! Bildiğiniz gibi dünya hakiki anlamda sefihleşse de mekanik/teknik anlamda akıllanıyor. Neredeyse hayata temas eden tüm aletler, yapay zekâ aracılığıyla yönetilebiliyor ve alet/edevat insan olmaksızın idare edilebiliyor. Son dönemlerde yapay zekâ farklı alanlarda da kullanılmaya başlandı. Örneğin, yapay zekâyı kullanarak istediğiniz bir metni aynı ânda, en kaliteli tercüme ve en etkili edebî üslupla tüm dünya dillerine çevirebiliyorsunuz. Düşünün; tevhidi anlatan bir kitap yazdınız, birkaç dakika içinde kitap tüm dünya dillerinde ve edebî bir dille okunabilir hâle geliyor. Bir davetçinin insanları Allah'a (cc) davet ettiğini düşünün; yapay zekâ sayesinde onun sesiyle, onun görüntüsüyle veya yapay/oluşturulmuş bir ses ve görüntüyle o konuşmayı tüm dünya dillerine çevirebilir, tüm insanlığa ulaştırabilirsiniz. Yapay zekâ vasıtasıyla her insanın ilgi alanlarını tespit edebilir, bir konuşmayı/yazılı metni, o şahsın ilgisine uygun bir başlıkla muhataplarınızın karşısına çıkarabilirsiniz. Diyelim ki bir metin oluşturmak istiyorsunuz. O konuda yazılmış dünyadaki tüm literatürü tarayıp en iyi metni oluşturabilirsiniz. Yapılan denemelerde, birçok edebiyatçının ve şairin metinlerini tarayan yapay zekânın; sahibinden daha güzel, daha etkili metinler çıkardığı anlaşılmış. Herhangi bir ilim/bilim adamının yarım bıraktığı bir eseri, okuyucuların ayırt edemeyeceği şekilde tamamladığı görülmüş. Bunun için yapılması gereken tek şey; o âlimin diğer eserlerini yapay zekâya tanıtmak... Biz ilim talebelerinin yaşadığımız çağdaki en büyük sıkıntılarından biri; geçmiş dönem ulema eserlerinin onlara ait olup olmadığını, müstensihler eliyle çoğaltılan kopyalarda tahrif olup olmadığını tespit etmek. Bugün, insanların akademik çalışma yapıp yıllarca ter döktüğü bu mesele, yapay zekâ kullanılarak saniyeler içinde çözülebiliyor... Örneğin, bir konuyla ilgili tarihte yaşanmış tüm örnekleri tanıtıp, olması muhtemel gelişmeleri tahmin etmek, insanlığın tarihî tecrübesini bugüne aktarmak mümkün olacak. Ki bugün yeryüzünde haksız yere büyüklenen müstekbir tağutlar, bu yöntemi şer amaçlı kullanıyor ve toplum mühendisliği yapıyor. Biz de istiyoruz ki bu meşru araçları hayra kullanalım. Şöyle düşünebilirsiniz: Allah Resûlü Dönemi'nde meşru bir araç olan şiir, şerri yaymak için kullanılıyordu. İşret meclislerinde içkiyi ve fuhşu yüceltiyor, ahlaksızlığa teşvik ediyor, boş böbürlenme için kullanılıyor, insanlara itibar süikastı yapılıyordu. Allah Resûlü (sav) şiiri aldı ve hayra kullandı. Allah'ı (cc) yücelten; Nebi'nin mesajını edebî üslupla sunan; İslam'a ve Müslimlere yönelik hiciv/taşlama şiirlerine, benzeri hicivle karşılık veren bir propaganda aracı oldu. Bugün şirk ve masiyeti yaymak için kullanılan bu aracı, bizler de tevhid ve sünnetin yayılması için kullanmalıyız. Tabii, unutmadan bir gerçekliği hatırlatmalıyım ki; ben, kendi ilgi alanıma giren konulara temas ettim. Her birimiz kendi alanımızı düşünüp yapay zekâ eliyle yapılabilecekler listesini uzatabiliriz.

Tarihi Kaçırmayalım!

İnsanlık tarihinde dönüm noktaları vardır. Üzülerek söylüyorum ki İslam ümmeti son iki asırdır dönüm noktalarını kaçırıyor. Sanayi Devrimi'ni kaçırdı, elektronik devrimi kaçırdı, dijital devrimi kaçırdı... Birileri üretti, biz tüketici olduk ve onların ürettiği şekliyle kullanmak zorunda kaldık. Zamanla kullandığımız aletler, o aletleri var eden dünya görüşünü de içimize soktu, dönüştük. Bugün dijital devrimin ikinci aşamasındayız. Yapay zekâ gelişiyor. Şayet kendimizi eğitmezsek, yine tüketici olacağız. Tükettiğimiz araçlarla biz de tükenecek ve yine dönüşeceğiz.

Sanayi, elektronik ve dijital devrim için ciddi bir sermayeye, eğitim kurumlarına/fabrikalara, ham madde ve satış pazarlarına ihtiyaç vardı. Dönüşüm esnasında mezkûr imkânlara sahip olanlar, ürettiler. Yeni süreçte ne sermayeye ne okula ne fabrikaya ne de pazara ihtiyaç var. Bu defa ihtiyaç duyulan; yaşadığı çağın farkında, irade sahibi ve disiplinli insanlar. Dün büyük savaşlardan çıkmış, imame koptuğu için tesbih gibi dağılmış, cehalet ve fakirlik içinde hapsolmuştuk; yaşanan dönüşümleri kaçırdık. Bugün ise fırsatlar her birimizin önünde açık, mazeretimiz yok!

İncelikle üzerinde durmamız gereken bir diğer nokta şudur: Daveti yeni ufuklara taşımalı, sürekli kendimizle yarış içinde olmalıyız. Duran şeyin kokacağını, sürekli kendini tekrar eden şeyin ise başta sahibini, sonra insanları usandıracağını hatırda tutmalıyız. Madem bu din; karanlık, izbe odalarda, kısık sesle, üç beş kişinin birbirine anlatıp durduğu marjinal bir daveti kabul etmiyor; bizler de onun evrenselliğine ve tüm insanlığa hitap ettiğine inanıyoruz; öyleyse davetimiz ile

40. 6/En'âm, 149
41. 10/Yûnus, 38

düşüncemiz uyumlu olmalıdır. Bunu gerçekleştirebilmek için de dinde yeniliğe/bidate nasıl karşıysak dünyevi yeniliğe o kadar açık olmalıyız. Ölçümüz bellidir: Allah'ın (cc) yasaklamadığı ve sarih bir yasağa vesile olmayan her araç meşrudur, İslam davetinin yayılması için kullanılmalıdır.

Çarkı Tersine Çevirmek!

Birçok insan dijital dünyada tüketici durumundadır. Her gün saatlerce, üretilen içerikleri izliyor; yüzlerce sayfa tutacak içerik okuyor. Sonuç? Koca bir hiç! Tweet okumakla insan ne âlim olur ne de adam, yalnızca vaktini öldürür. Üç beş dakikalık videolarla insan ne ahlak kazanır ne de hayatı ıslah edebilir. Yalnızca malumatfuruş, gevezeliğini güncelleyecek malzemelere sahip; her şeyden biraz, bir şeyden hiçbir şey bilmeyen bir insan olur. Her gün ziyan edilen ve insana katkısı olmayan bu saatler programlanmalı ve eğitimle değerlendirilmelidir. İnsan tüketmeye değil, üretmeye; gök kubbede hoş bir sada, yeryüzünde hayırla anılacak bir eser bırakmaya gayret etmelidir. Her gün bir saatlik bir zaman ayırarak bir yılda, disiplinli bir çalışmayla bir programı kullanacak seviyeye gelebilir, İslami mücadele için içerik üretebilir. Kişi, zayi olan zamanının farkında olmalıdır. Neyi kaçırdığını kendine hatırlatmalı, akıllı bir varlık gibi davranmalı, kendine/zamanına saygı duymalıdır. Bilgisayar başına oturduğunda, şeker fabrikasına düşmüş bir çocuk gibi davranmamalıdır. Ve en önemlisi; her gün bilgisayar/akıllı telefon başında zayi ettiği vakti hesaplamalı, o vakitte yapılabilecek hayırlı amelleri de hemen yanına yazıp baş ucuna asmalıdır. İnsan bu, neyi kaybettiğini kâğıt kalem vesilesiyle somutlaştırmadıkça kaybının farkında olmaz. Ve unutmamalı; insan ister ve çabalar, Allah (cc) samimiyetle çabalayanların amelini zayi etmez.

Bir Derdi Bir de Hazırlığı Olmalı İnsanın

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz başka bir esas ise insanın bir derdinin olması ve o derde yönelik hazırlık yapması gerektiğidir. Kastım şudur: Bugün bizim en temel sorunumuz, İslam'ı cahiliye toplumunda yaşamamızdır. Açıkçası bu, buz üstünde patensiz koşmaya benziyor. Ki günümüzde; İslami toplumların yaşadığı travmanın nedeni, cahiliye toplumunda İslam'ı yaşama çabasıdır. Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir toplum, böyle bir zulme maruz bırakılmamıştır. Yaşadığı hayat, inandığı dine bu denli ters olan tek toplum, İslam'a müntesip toplumlardır. Yediğimizden içtiğimize, konutumuzdan giydiğimize, işimizden eğitimimize, sistem bir bütün hâlinde İslam karşıtı olarak yapılanmıştır. Hâliyle öncelikli sorunumuz, inandığımız hayat ile yaşadığımız hayatın çelişmediği bir İslam yurdu olmalıdır.

Her birimizin bu anlamda bir derdi olmak zorundadır. Muvaffak oluruz veya olmayız; bizim sorumluluğumuz sancılanmak, aramak, istemek... Takdir Allah'ındır (cc). Bir diğer sorumluluğumuz, hazırlıklı olmaktır. Ebu Bekir'in (ra), Medine yolculuğunda gösterdiği örnekliği güncelleyerek bugüne taşımaktır. Neydi o örneklik? Allah Resûlü (sav) hicreti haber verdiğinde Ebu Bekir hazır ve nazırdı. Hicret ihtimaline binaen biri Nebi'ye, diğeri de kendisine ayrılmış iki uzun yol devesi hazırlamıştı. Nebi'ye yol arkadaşı olmasının hikmeti onun bu hassasiyetinde, ince düşünceliliğinde gizli olsa gerektir.

Okuduğumuz paragraf biraz genel olduysa; gelin, meramımızı biraz daha somutlaştırıp çerçeveyi daraltalım: Şimdi, her birimiz bir İslam yurdunda ve şer'i şerif gölgesinde yaşamak, halkı zalim olan toplumlardan kurtulmak istiyoruz. Musa'nın (as) yanındaki gençler gibi duamızla kalbimize hedef belirliyor, duamızla kalbimize umut tohumları ekiyoruz:

"(Bunun üzerine:) 'Allah'a tevekkül ettik.' demişlerdi. 'Rabbimiz! Bizi zalimler topluluğuna fitne kılma. (Bize üstün gelirlerse hak yolda olduklarını zannederler. Onlara fitne olmuş oluruz.) Ve bizleri rahmetinle kâfirler topluluğundan kurtar.' "[42]

Peki, dualarımızda samimi miyiz? Samimiyetimizi hazırlığımız üzerinden ölçebiliriz. Dualarımızı süsleyen isteklerimiz için ne yapıyoruz? Örneğin, Yüce Allah'ın sözlü ve amelî dualarımıza icabet ettiğini varsayalım. O gün bir birey olarak İslam yurduna katkımız ne olacak? Aslında bu konuyu kaleme almamın özel bir nedeni var! Bazen bakıyorum; jeoloji mühendisi süt satıyor, alanıyla tüm ilişkisini koparmış. Makine mühendisi telefonculuk yapıyor, alanıyla tüm ilişkisini koparmış. Öğretmen halı yıkamacılık yapıyor, alanıyla tüm ilişkisini koparmış. Elbette kimseye alanıyla ilişkisini sürdürmesi için kapitalist şirketlere köle olmasını veya küfür içerikli sözleşmelere imza atmasını salık vermiyorum. Yine kimseye alanıyla ilişkisini sürdürmesi için cahilî şartlarda eğitim almasını da tavsiye etmiyorum. Amacım, şu bakış açısını kazandırmak, zihinlere yerleştirmeye çalışmak: Kişi kendi alanıyla bağını koparmamalı. Uzmanlık edindiği veya yetenek/meslek edindiği konuda sürekli kendini geliştirmeli. Her işinde ihsan üzere olmalı. Sonra yeteneğini kulluğa çevirmeli. Tevhid davasının ilerlemesi için projeleri olmalı. Evet, bir projesi olmalı. İslam toplumunun inşasında rol üstlenecek, Müslimlere hayatı kolaylaştıracak bir projesi olmalı. Eğitimli insanlar, sanatkârlar, zanaat erbabı... elinden bir iş gelen herkes, bir adım ötesini düşünmeli, bir İslam toplumunun inşasında neler yapabileceğine karar vermeli ve o alanda kendini geliştirmelidir.

Yaşadığım bir hadiseden örnek vereyim: Müslim bir ziraat mühendisiyle tanıştım. Alanıyla ilişkisini koparalı yıllar olmuş. Bugün yalnızca Müslimlerin değil, tüm insanlığın bir gıda sorunu olduğunu anlattım: Genetiğiyle

42. 10/Yûnus, 85-86

Yeni süreçte ne sermayeye ne okula ne fabrikaya ne de pazara ihtiyaç var. Bu defa ihtiyaç duyulan; yaşadığı çağın farkında, irade sahibi ve disiplinli insanlar. Dün büyük savaşlardan çıkmış, imame koptuğu için tesbih gibi dağılmış, cehalet ve fakirlik içinde hapsolmuştuk; yaşanan dönüşümleri kaçırdık. Bugün ise fırsatlar her birimizin önünde açık, mazeretimiz yok!

oynanmış tohumlar nedeniyle, fıtratı bozulmuş zirai ürünlerle zehirleniyoruz. İnsan yediğinden içtiğinden ibaret olduğu için fıtratı bozulmuş yiyecekler bizi, ahlakımızı, düşünme biçimimizi; kısacası fıtratımızı bozuyor. O hâlde olması gereken nedir? Bu kardeşimizin bir "temiz ve helal" tarım derdi olması; alternatif tarım yöntemleri üzerine çalışması; bir derdi, bir projesi olmasıdır. Zira bu işin eğitimini almış olan o... Fakat ben konuştum, o dinledi... Elbette suimisal emsal olmaz. Hamdolsun, yeni nesil daha anlayışlı; derdimizi anlıyor, derdimizle dertleniyor...

Bir matematikçi illa bir matematik öğretmeni olmak zorunda değil veya yalnızca matematik öğretmekle yetinmemeli... Müslim çocukların sayısal zekâsını arttıracak projeleri incelemeli, kendisi çalışmalı, Allah'tan (cc) yardım istemelidir... Bir konservatuar mezunu, mevcut cahilî şartlarda işini yapamıyor olabilir. Ancak bu durumu fırsata çevirebilmeli, Müslim çocuk ve gençlerden yetenekli olanlara bildiklerini aktarabilmelidir.

Cemaat olarak bize düşen görevler; bir fikri, projesi olan insanları desteklemek; uzmanlık alanını geliştirmek isteyen kardeşlere -meşru olmak kaydıyla- olanak sağlamak ve insanlara kendi uzmanlık alanlarına uygun hizmet alanları oluşturarak destek olmaktır.

Yaşadığımız modern cahiliye ortamında Müslimlerin uzmanlık alanlarına uygun iş ortamı bulamadığımız bir hakikat. Zira hem çalışma koşulları modern köleliği andırıyor hem de iş ortamları İslami hassasiyetler gözetilerek oluşturulmuyor. Uzmanlık alanında gelişmek isteyenler için eğitim kurumlarının olmadığı da bir başka hakikat. Fakat bu gerçeklik, mazeret olmamalı. Şartlara teslim olmadığımız gibi, ölü taklidi de yapmamalı. Üzerine üzerine gitmeli, kötü komşu bizi ev sahibi yapana kadar uğraşmalı. Tüm alternatifleri gözden geçirmeli, hiç olmadı kendi olanaklarımızla adımlar atmalı. Unutmamalı: İslam, tüm insanlığı muhatap alan bir dindir. Mesajı olan Tevhid ve sünnet, her eve girmeden işi bitmez. Onun hedefi fitnenin/şirkin/despotluğun kalkması ve dinin/otoritenin Allah'a ait olmasıdır. Tabilerine "ihsanı" hedef koymuş bir dindir. Yücelmek isteyenler için sınır yoktur. Allah (cc) bıkmaz ve kula verebileceklerinin bir sınırı olmaz. Yani bu dinin kâmusunda "şartlar uygun değil" gibi bir kavram yoktur. Şartlara teslimiyet veya ölü taklidi yapmak da yoktur. Bu din; değiştirmek, dönüştürmek ve ıslah etmek için gelmiş bir dindşr. Ufkuna sınır çizilemez, dolayısıyla hiçbir yeteneği "şartlar uygun değil" diye köreltmez...

Eskilerin Sorumluluğu: Örneklik

Mücadele tarihinden öğrendiğimiz bir diğer hakikat, örneklik müessesesinin canlı olma zorunluluğudur. Her insanın önünde yürüyen ve ona örnek olan birileri olduğu gibi kendisi de geriden gelenlere örnek olmalıdır. Örneklik müessesesi, vahyin terbiye metodudur. Şöyle ki;

Allah (cc), Nebi'sine (sav) kendisinden önce yaşayan elçileri örnek göstermiştir:

"Hiç kuşkusuz İbrahim, tek başına bir ümmetti. Gönülden Allah'a kulluk yapan, (şirki terk edip dini Allah'a halis kılan bir) hanifti. Müşriklerden de değildi/olmadı. (Allah'ın) nimetlerine şükreden biriydi. (Allah) onu seçti ve dosdoğru yola iletti. Ona dünyada güzellik verdik. Şüphesiz o, ahirette de salihlerdendir. Sonra da sana: 'Hanif olarak **İbrahim'in milletine uy!**' diye vahyettik. O, müşriklerden değildi."[43]

"Ona İshak'ı ve Yakub'u armağan ettik. Hepsini hidayet ettik. Bundan önce de Nuh'u ve soyundan olan Davud, Süleyman, Eyyub, Yusuf, Musa ve Harun'u da hidayet etmiştik. İşte muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları böyle mükâfatlandırırız. Zekeriyya, Yahya, İsa ve İlyas'ı da (hidayet ettik). Hepsi salihlerdendi. İsmail, Elyesa, Yunus ve Lut'u da (hidayet ettik). Ve hepsini âlemlere üstün kıldık... Bunlar, Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. **Onların yolunu takip et.**"[44]

Bu ümmete de Nebimizi (sav) örnek göstermiştir:

"Andolsun ki sizin için, Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûlü'nde güzel bir örneklik vardır."[45]

Allah Resûlü (sav), sahabesine öncü sahabileri örnek göstermiştir:

43. 16/Nahl, 120-123
44. 6/En'âm, 84-86, 90
45. 33/Ahzâb, 21

Huzeyfe'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Benden sonra Ebu Bekir ve Ömer'e uyunuz."[46]

Abdurrahman ibni Amr Es-Sülemi ve Hucr ibni Hucr şöyle demiştir:

"İrbad şöyle dedi: 'Bir gün Resûlullah (sav) bize namaz kıldırdı. Sonra bize dönüp çok tesirli bir vaaz yaptı. Bu vaazdan dolayı gözler yaşardı, kalpler ürperdi.

Bir sözcü, 'Ey Allah'ın Resûlü! Şu konuşma ayrılış konuşmasına benziyor, dolayısıyla bize ne tavsiye ediyorsun?' dedi.

Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: 'Size Allah'a karşı sorumluluk bilinci duymanızı ve yolunuzu Kitap ile bulmanızı tavsiye ediyorum. Üzerinize Habeşli bir köle bile emir olsa mutlaka onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Gerçekten benden sonra kim yaşarsa pek çok dinî ihtilaflara şahit olacaktır; dolayısıyla size gereken, sünnetime ve doğru yolum üzerinde bulunan halifelerimin sünnetine sarılmanızdır. Bu sünnetlere âdeta azı dişlerinizle ısırırcasına sımsıkı sarılın. Dinde sonradan ortaya çıkarılan işlerden sakının. Çünkü din adına sonradan ortaya çıkarılan her şey bidattir ve her bidat sapıklıktır.'"[47]

Kur'ân ve sünnet, geriden gelen nesillere bir bütün olarak sahabeyi örnek göstermiştir:

"Muhacir ve Ensar'dan öncüler, ilkler ve onlara ihsan üzere tabi olanlar (var ya)! Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlar için altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. En büyük kurtuluş budur işte."[48]

Abdullah'tan rivayet edildiğine göre Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

"En hayırlı nesil, benim zamanımda yaşayan nesildir; sonra onların ardından gelenler, sonra da onların ardından gelenlerdir. Sonra öyle bir topluluk gelecek ki şahitlikleri yeminlerini; yeminleri şahitliklerini geçecektir."[49]

Okuduğumuz naslardan şu formülü çıkarabiliriz: Allah Resûlü (sav) atası İbrahim'i ve nebi kardeşlerini (as) örnek almış, kendisi de ümmete örnek olmuştur. Sahabenin ilk öncü halkası Nebi'yi örnek almış, kendileri de geriden gelen sahabilere örnek olmuştur. Geriden gelenler sahabenin öncülerini örnek almış, kendileri de tabiine örnek olmuştur... Bu, İslam toplumunun temel özelliklerinden biridir. İslam toplumunda örneklik müessesesi çift yönlüdür ve tüm canlılığıyla varlığını sürdürür. Her Müslim hem örnek alır hem de örnek olur. **Bugün, bir İslam toplumu oluşturma derdi olanların örneklik müessesesini canlı tutması elzemdir. Her bireyin, kendisine şu soruyu sorması gerekir. Benim örneğim kimdir ve ben kime, nasıl örnek oluyorum?**

Örneklik müessesesinin bireysel ve toplumsal faydaları, bununla birlikte örneklik olmamasının veya zayıf olmasının ise bireysel ve toplumsal zararları vardır. Bazılarını şöyle zikredebiliriz:

• İyi örneklik bir ecir kapısı, kötü örneklik şer kapısıdır:

Cerîr'den şöyle nakledilmiştir:

"Günün başında Resûlullah'ın (sav) yanında bulunuyorduk. Derken kendisine, siyah beyaz çizgili kumaşa veya abaya bürünmüş, kılıçlarını kuşanmış, yalın ayak, çulsuz bir şekilde çoğu, belki de hepsi Mudar Kabilesi'nden olan bir topluluk çıkageldi. Resûlullah (sav) onların yoksul durumlarını görünce yüzü değişti, içeri girip çıktı. Arkasından Bilal'e emir verdi. Bilal ezan okudu, kamet getirdi.

Resûlullah (sav), namaz kıldırdı, sonra hutbe verdi: 'Ey insanlar! Sizleri tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve o ikisinden de birçok erkek ve kadın türetip (yeryüzünde) yayan Rabbinizden korkup sakının. Kendisiyle istediğiniz Allah'tan ve akrabalık bağlarını koparmaktan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir.'[50] ayetini okudu. Haşr Suresi'ndeki, 'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının! Herkes yarın için ne takdim ettiğine bir baksın. Allah'tan korkup sakının! Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.'[51] ayetini okudu. Arkasından şöyle buyurdu: 'Bir kimse, dinarından, dirheminden, elbisesinden, bir sa'[52] buğdayından, bir sa' hurmasından, hatta bir tek hurmanın yarısından bile olsa sadaka vermelidir.'

Bunun üzerine **Ensar'dan bir kimse eliyle taşıyamayacağı kadar, hatta taşıyamadığı bir kese getirdi. Bundan sonra insanlar birbiri ardınca bir şeyler getirdiler.** Neticede yiyecek ve elbiseden oluşan iki yığının oluştuğunu gördüm. Resûlullah'ın (sav) yüzünün altınla yaldızlanmış gibi sevinçten parıldadığını da gördüm.

Bu durum üzerine Resûlullah (sav), 'Kim, İslam'da güzel bir şeye öncülük ederse o kimseye, bunun ecri ve bunu işleyenlerin ecri vardır. Bunu işleyenlerin kendi ecirlerinden hiçbir şey eksiltilmeden kendilerine verilir. Kim İslam'da kötü bir şeye öncülük ederse o kimseye, bunun günahı ve bunu işleyenlerin günahı vardır. Bunu işleyenlerin kendi günahlarından hiçbir şey eksiltilmeden kendilerine verilir.' buyurdu."[53]

Bu hadis **doğru anlaşıldığı takdirde** konuya delaleti anlaşılabilir. Doğru anlaşılmaktan kastımı şöyle izah edeyim: Allah Resûlü (sav) fakir bir topluluk görür. Sahabeyi infaka, dayanışmaya, paylaşmaya davet eder. Başka rivayetlerden anladığımız kadarıyla insanlar bu

46. Tirmizi, 3662; İbni Mace, 97
47. Ebu Davud, 4607; Tirmizi, 2676
48. 9/Tevbe, 100
49. Buhari, 2652; Müslim, 2533
50. 4/Nîsa, 1
51. 59/Haşr, 18
52. Üç kg
53. Müslim, 1017

davete icabet etmez, ağırdan alır. Tâ ki Ensar'dan bir sahabi evine gidip infak edecek bir şey getirene kadar. Diğer sahabiler bu sahabinin örnekliğinden etkilenir ve evlerinden getirdikleri malları peş peşe Nebi'nin (sav) önüne yığar. Küçük bir tepecik oluşuncaya dek infak ederler. Allah Resûlü'nün yüzü sevinçten ay gibi ışıldamaya başlar ve meşhur sözünü söyler. Güzel bir sünnet başlatmaktan kastedilen, hayır amellerine öncülük etmek, kişilere hayra teşvik edecek örneklik sergilemektir. Hâliyle İslam'da kötü bir sünnet başlatmak da; kötülüğe öncülük etmek ve kişileri kötülüğe sevk edecek örneklik sergilemektir.

Müslim, her hayır örnekliğinde o örneklikten etkilenen kişinin benzeri bir ecir alır. Ve bu, bir defaya mahsus bir işlem değildir. Örneklikten etkilenen kişi amel ettikçe, başkalarını etkileyip onları amele teşvik ettikçe ilk örnek ecir almaya devam eder. Tabii kötü örneklik için de tam tersi geçerlidir. Kişi kötü örnekliğiyle şerre sevk ettiği insanların vebalini yüklenmeye mahkûmdur.

Şöyle bir insan düşünün: İslam'la tanıştı ve İslami bir yapıya dâhil oldu. Tanıştığı bir arkadaşında namaz hassasiyeti var, söz konusu namaz olduğunda akan sular duruyor. Yolculuğu, misafirliği, ticareti… her şeyi namazı hesaba katarak planlıyor. Kimsenin bu yeni arkadaşa namazı, namazın önemini anlatmasına gerek kalmaz, o kişide bir namaz hassasiyeti gelişir. Peki, tam tersi olduğunda ne olur? Yeni arkadaşta namaz hassasiyeti gelişmez. Namaza dair atılan temel bozuk olur. Ve amelî olarak yanlış atılan temeli, sözle/nasihatle değiştirmek imkânsıza yakın bir şeydir.

İnsanların Kur'ân'ı güzel okumaya, anlamaya ve yaşamaya çalıştığı bir topluluğa giren kişi; Kur'ân'a yönelir, onunla hemhâl olur, onu yaşamak için çabalar. Kur'ân'ı başını gözünü yararak okuyan, anlamak için hiçbir çaba harcamayan, yaşama gayreti olmayan insanların arasına giren kişinin ise, "Demek Kur'ân'a iman böyle de oluyormuş!" düşüncesiyle Kur'ân ile arasındaki bağ zayıf olur. İşte bu bir örnekliktir.

• Örneklik müessesesi bireyi canlı tutar, sorumluluk şuuru kazandırır:

"(Hayır!) Bilakis insan, kendi nefsi üzerine basiret sahibidir. (Kendisini en iyi tanıyandır.) Mazeretlerini sayıp dökse bile."[54]

Kimsenin "bizi" bize anlatmasına lüzum yok. Her birimiz kendimizi çok iyi tanıyoruz. Tembeliz, usangınız, üşengeciz, bahaneciyiz, kulluk motivasyonumuzu çabuk kaybediyoruz. Öyleyse ne yapmalıyız? Kulluk gücünü kalbimizde bulduğumuz sürece kalbimizden, kalpte kulluk motivasyonu azalınca dışarıdan destek almalıyız. Hayâ, nasihat ve örneklik gibi müesseseler bunun için var. Evet, ideal olan, kalbe bağlı takvaya ulaşmak ve kulluk gücünü kalpten almaktır. Ne ki unutan, cahil ve çokça zalim insan için bu her zaman olanaklı değildir.

Örneklik etme düşüncesi, haricî bir destek kaynağıdır ve insanı sorumluluk şuuruna yüceltir. Kişi sorumlulukları konusunda bazen zayıf düşebilir, gevşeyebilir, isteksizlik hissedebilir. Bu durumda şöyle düşünebilir: Benim geriden gelen kardeşlerim var, beni/bizleri örnek alıyorlar. Amelimde göstereceğim gevşeklik onlar için kötü örneklik teşkil edebilir. Bu duygu ve düşünce, hem sahibine hem geriden gelenlere fayda sağlar.

• Bir toplumu İslam toplumu yapan değerleri kökleştirir:

Toplumların kimliğini var eden değerler vardır. Bir topluluğa İslam kimliği veren değerler, Tevhid ve sünnettir. Tevhid; yalnızca Allah'a (cc) kul olmayı, şirkten ve tağuttan teberrî etmeyi ifade eden akidevi değerlerin simgesidir. Sünnet ise amelî, ahlaki ve menhecî değerlerin simgesidir.

Bir toplumun etkisi ve kalıcılığı; değerlerin kökleşmesi, değerin ve değere kaynaklık eden şer'i asılların nesilden nesile aktarımıyla mümkündür. Yani hem değere hem de değeri bilinçli olarak benimseyen insanlara ihtiyaç vardır. Zira değerleri olmayan bir toplum yok hükmündedir; köpük gibi, saman alevi misali bir görünür sonra kaybolur. Değerleri olup bilinci olmayan taklitçi toplumlar ise çürümüş, yozlaşmış toplumlardır.

Değerleri öğrenme, özümseme ve bilinçli eyleme dönüştürmede insanın izlediği bir yol vardır: İnsan, değer tohumlarını kalbe eker, kulaktan sular, organlarla onu kalıcı hâle getirir. Öncelikle insan, görmelidir. Gördükten sonra duyduğundan/okuduğundan faydalanır. Sonra görüp duyduğunu amele dökecek bir zemini olmalıdır. Ancak bu üçü bir araya geldiğinde değerler nesilden nesile, bilinçli şekilde aktarılabilir. Okuduğumuz paragrafta örneklik, "görme" kısmına tekabül eder. İnsanların görmeden duyduğu/okuduğu şeyler ya hayatlarında yer etmez ya da eksik, hatalı yer eder.

Şimdi şöyle düşünelim: Topluma yeni bir Müslim geliyor. Ortamda ciddiyet, aidiyet ve fedakârlık görüyor. Sonra duydukları ve okuduklarında İslam'ın ciddiyet, aidiyet ve fedakârlığa verdiği önemi öğreniyor. Bu durumda kişi nasıl bir Müslim olur? Karşımızda sorumluluklarını ciddiye alan, kendisini girdiği topluma ait hisseden ve fedakâr bir kul olmuş olur.

Bir de tersini düşünelim: Aynı Müslim, şaklabanlık yapmak için dünyaya gelmiş gibi cıvık; her birinin ev, iş, aile, kariyer gibi kendi öncelikleri olan; malından, vaktinden ve alışkanlıklarından fedakârlık yapmayan bir topluluğa girmiş olsun. Bu insan, saydığımız İslami değerlere dair duyarak veya okuyarak ne öğrenirse öğrensin; faydalanmaz. Ya bu değerlerin tatbik edilemeyeceğini düşünür ya da kendi çabasıyla bir şeyler yapmaya çalışır, muvaffak olmakta zorlanır.

54. 75/Kıyâmet, 14-15

Hepiniz fark etmişsinizdir; bazı topluluklar sistemle karşı karşıya gelmemek için renkten renge girer, eğilip yamulmaktan bir hâl olurlar. Bu insanlara korkaklığın, zilletin, bukalemunluğun, mazlum mustazaflara heyheylenip müstekbir tağutlara karşı alçaklaşmanın dersi mi veriliyor? Yani biri bunları karşısına alıp "Şöyle zelil olabilirsiniz, şöyle yaparsanız alçaklaşırsınız..." diye yol mu gösteriyor? Elbette hayır! Ancak ortamın genel bir havası var. Kişi o insanların Müslimlere karşı şedit, müstekbir tağutlara karşı yumuşak olduğunu yaşayarak, o ortamı soluyarak öğreniyor. Çoğu zaman farkında olmadan o tabiata bürünüyor. Tersi de vakidir: Fareden, karanlıktan, hanımından/kocasından, yalnızlıktan... korkan kendi hâlinde bir insanın, yapacağı kötülüklerin sınırı olmayan tağutlara kafa tuttuğunu görüyorsunuz. Zindana düşeceğini, işini/statüsünü kaybedeceğini bile bile İslami sorumluluklarını yerine getiren insanlar görüyorsunuz? Fareden korkan insan nasıl olur da insan suretli tağutlara kafa tutabilir? Bu sorunun cevabı için ona değil; çevresine, içinde bulunduğu ortama bakmamız gerekir. Her insan bulunduğu ortamın rengini, kokusunu ve tadını taşır üzerinde. Biliyorum; her birinizin zihninde Allah Resûlü'nün (sav) iyi ve kötü arkadaşla ilgili hadisi canlandı şu ânda... Öyledir; delilini zikredelim veya zikretmeyelim dilimizdeki/kalemimizdeki her güzellik vahiydendir.

Yazdıklarımızdan şu sonuca ulaşıyoruz: Toplumumuza mâl etmek istediğimiz veya var olup da kökleştirmek istediğimiz her değer için, örneklik şarttır. Örnek olma bilincini kuşanan, hem kendi hem de ait olduğu toplumun iyiliği uğruna örneklik misyonunu üstlenen insanlara ihtiyaç vardır.

İnsanları İslam'dan Alıkoymanın Vebali

Aslında konumuzla direkt ilgisi yok, fakat çağrışım yapması hasebiyle bir konuya temas etmek istiyorum. Yazıya dökeceğim bu bahsi sık sık hatırlama ve birbirimize hatırlatma sorumluluğumuz olduğunun altını da çizmek istiyorum:

İnsanların hidayetine vesile olmak ne kadar önemli bir amelse; **insanları kötü örneklik ve olumsuz temsiliyetle İslam'dan alıkoymak da öyle büyük bir vebaldir.** Evet, ne yazık ki insan, bazen kötü ahlakı, kötü komşuluğu, kötü ticareti, kötü siyaseti... nedeniyle insanları dinden soğutup uzaklaştırabiliyor. İnsanlar ondan gördüğü kötülüğü onun dinine mâl ediyor, tüm kötülüğün faturası dine kesiliyor.

Tabiinden Mücahid (rh) bir cahiliye ahlakını bize nakleder: İnsanlar bir toplulukla antlaşma yapıp sözleşirler. Daha güçlü bir topluluk bulduklarında ise antlaşmayı bozar ve daha güçlü olan o toplulukla antlaşma yaparlar. Allah (cc) bu ahlakın sebep olacağı sonucu şöyle izah eder:

"Yeminlerinizi tuzak ve bozgunculuğa alet edinmeyin. Yoksa (istikamet üzere) yere sağlam basmasından sonra ayak kayar ve Allah'ın yolundan alıkoyduğunuz için kötülüğü (azabı) tadarsınız. Ve sizin için büyük bir azap olur."[55]

İnsan bu -söz bozma- fiiliyle Allah'ın dininden nasıl alıkoyar? Kötü örnek ve olumsuz temsiliyetle! Zira hiç kimse söz ahlakından yoksun, antlaşmalarına bağlı olmayan, güce göre renk değiştiren bir topluluğun dinine girmez. Allah (cc), kötü ahlakıyla insanları dinden uzaklaştıranların ayaklarının kayacağını ve azabı tadacaklarını hatırlatır. Yani amellerinin cinsiyle cezalandırılırlar. Başkalarının ayaklarını kaydırıp onların ebedî azaba düçar olmasına vesile oldukları gibi kendileri de ayak kayması ve azapla cezalandırılır.[56]

Madem konumuz örneklik; öyleyse Nahl Suresi'ndeki bu ayeti çokça okumalı, birbirimize hatırlatmalı, bir kandil misali davet yoluna asmalıyız. Rabbim, her birimizi güzel örnekliğe muvaffak kılsın, kötü örneklikten korusun...

Başta ve sonda hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

55. 16/Nahl, 94
56. Burada iki noktanın altını çizmekte yarar görüyorum:

a. Bazı âlimlerimiz/müfessirlerimiz söz bozma ile insanları Allah'ın dininden alıkoymak arasında bağ kuramadığından, yukarıda okuduğumuz Mücahid tefsirini reddetmiş; bunun yerine, "Allah Resûlü'ne biatinizi bozup İslam'dan dönmeyin, yoksa ayağınız kayar ve azaba düçar olursunuz." şeklindeki Mezide ibni Cabir açıklamasını tercih etmişlerdir. (Taberi Tefsiri, 14/348-349, Nahl Suresi, 94. ayetin tefsiri). Açıkçası bu ayetler dinden dönenleri değil, söz bozma ahlakı nedeniyle insanları dinden alıkoyanları anlatmaktadır. Kötü temsiliyet ile insanları Allah'ın dininden alıkoymak arasındaki bağ açıktır. Bugün hepimizin şahit olduğu üzere kendisini dine nispet edenlerin sergilediği vahşilikler, zulümler, ilkesiz ve ölçüsüz ittifaklar, yolsuzluklar... nesillerin ateizme ve deizme kaymasına neden oluyor. Kendisini tevhide nispet edenlerin sergilediği ganimet adı altındaki hırsızlık, cihad adı altındaki yeryüzünü ifsad etme ve haddi aşma eylemleri; insanları tevhidden soğutuyor, alıkoyuyor. Bu zaviyeden baktığımızda ayet her birimize sorumluluk yüklüyor, inandığımız ve kimlik kabul ettiğimiz İslam'ı doğru temsil etmeyi zorunlu kılıyor.

b. Kâfirler bazen İslam'ın emirlerini bahane ederek, dine bu nedenle girmediklerini iddia ederler. Örneğin, Allah Resûlü'nün davetini, "İlahlarımıza sövdü, akıllarımızı küçümsedi, babalarımızı tekfir etti veya 'sapık' dedi, birliğimizi bozdu." vb. gerekçelerle reddettiler. Şuayb'ın (as) davetini şu gerekçelerle reddettiler:

"Demişlerdi ki: 'Ey Şuayb! Atalarımızın ibadet ettiği (putları) ve mallarımızda dilediğimiz gibi tasarruf etmeyi bırakmayı, namazın mı sana emrediyor? Şüphesiz ki sen, yumuşak huylu ve olgun/aklı başında bir adamsın.' " (11/Hûd, 87)

Hud'un (as) davetini ise şu gerekçeyle reddetmişlerdi:

"Demişlerdi ki: 'Bir tek Allah'a ibadet edelim ve babalarımızın ibadet ettiği (ilahları) bırakalım diye mi bize geldin? Şayet doğru sözlüysen vadettiğin (azabı) getir (bakalım)!' " (7/A'râf, 70)

Günümüzde de kimisi "Egemenlik kayıtsız şartsız Allah'ındır!" ilkesini; kimisi İslam'ın eşcinselliği reddetmesini; kimisi İslam'da var olan cihad, el kesme cezası, tesettür gibi ahkâmları... öne sürerek İslam davetini reddediyor. Yüce Allah'ın buyruklarını bahane ederek İslam davetinden yüz çevirmek, okuduğumuz ayetlerin kapsamında değildir. Müslimlerin vazifesi, Allah'ın (cc) emirlerini tebliğ etmektir. Dileyen inanır, dileyen inkâr eder.

Feriduddin AYDIN
feriduddinaydin@tevhiddergisi.org

İSLÂM TARİHİNDE ÖNEMLİ KIRILMA NOKTALARI VE MÜSLÜMANLIK

İslâm Tarihi; vahyin, Muhammed'e (sav) inmeye başladığı -Milâdi 610'dan günümüze dek- 1410 yıllık zaman içinde ve belli bir coğrafya üzerinde yaşanmış olayları kapsamaktadır. Fakat hemen vurgulayalım ki bu zaman kesitinin tümü -gerçek anlamda- İslâm tarihi olarak nitelenemez. Bilakis bunun, yalnızca ilk 40 yılı İslâm'a aittir. Günümüze kadar sürmüş olan, ondan sonraki periyot ise; **Müslümanlığı hazırlayan döneme ve Müslümanlığa** aittir. Onun için bunu "İslâm tarihi" değil, "Müslümanlık tarihi" diye adlandırmak, -aynı zamanda- bu süre boyunca cereyan etmiş bulunan -yıkıcı- olaylardan İslâm'ı tenzih etmek gerekir. Bu ilgiyle hatırlatalım ki; bin yıldır büyük sorunlara kaynaklık etmiş olan Müslümanlığın macerası, -daha tehlikeli sonuçlar doğurarak- çağımızdan sonra da devam edeceğe benziyor.

Hemen her milletin ve her dinin tarihine ilişkin kayıtlar tutulduğu gibi, ortaya çıkışından itibaren İslâm'a bağlanmış olan toplumların yaşadığı olaylar da -büyük ölçüde- yazıya dökülmüştür. Bunlar, başta Arapça olmak üzere çeşitli dillerde yazılmışlardır. Yalnızca Müslim ve Müslüman yazarlar değil, aynı zamanda İslâm'a bağlı olmayan -kalem sahibi, meraklı- birçok yabancı da bu din ve mensupları hakkında eserler vermişlerdir. Ancak bu kitapların -neredeyse tamamına yakın- büyük kısmında ne yazık ki **İslâm** ile **Müslümanlık** genelde birbirine karıştırılmıştır. Günümüzdeki bilgi kirliliğinin; düşünce ve inanç karmaşasının; din, mezhep ve tarikat savaşlarının büyük nedenlerinden biri de budur.

Bilindiği üzere, iyi niyetle, titizce ve belgelendirerek hadiseleri olabildiğince gerçeğe yakın bir anlatım içinde nakletmeye özen göstermiş dürüst birçok tarih yazarı, değerli eserler bırakmışlardır. Ancak olayları art niyetle çarpıtarak, saptırarak yorumlayan sözde tarih yazarlarının sayısı da tahminlerin üzerinde çoktur. Pek yanıltıcı oldukları ve toplum psikolojisini olumsuz yönlendirerek yıkıcı sonuçlar doğurdukları için bilim otoriteleri bunların uyandıracağı etkilere karşı büyük kaygı duymakta ve tehlikeleri hakkında uyarılarda bulunmaktadırlar.

"Sahte" ya da "saptırılmış tarih", toplumu yıpratır ve çözer; onu karşıt kamplara ayrıştırır. Öyle ki bunun, toplum üzerinde meydana getirebileceği yıkımın telâfisi imkânsızlaşır. Bu tehlikenin, en güçlü bir toplumu bile zamanla ortadan kaldırabileceği ise kesindir. Şu hâlde bir toplum eğer ideolojik kamplara bölünmüş ise, bunun nedenleri arasında saptırılmış bir tarihin etkisinden söz edilebilir.

Çünkü bu akımın finansörleri, tasarımcıları ve arkasındaki güçler Medya gibi etkili propaganda araçlarını kullanarak, bilhassa ırkçı TV dizileriyle geçmişin gerçeklerini çarpıtmaya çalışmakta, beyinleri yıkamakta, toplumu meçhul bir doğrultuya yönlendirmektedirler.

Özellikle bunlar arasında, ünlü akademisyen araştırmacı **Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak**'ın aşağıya alıntılanan sözleri bu konuda önemli mesajlar sayılır. Asırlar önce çeşitli dinlerden, bu arada İslâm'dan aşırılan ve sentezlenen değerlerle üretilmiş yapay dinler ve yazılmış gerçekdışı tarihler bir yana, sırf Cumhuriyet döneminde girişilen tarih uydurmacılığı hakkında bu zatın kaydettiği aşağıdaki tespitler çok ilginçtir:

"Türkiye'nin yaşadığı sosyal ve ideolojik çalkantılar, buhranlar yüzünden yalnız popüler tarih yazıcılığında değil, ona temel oluşturması gereken akademik tarih yazıcılığında dahi egemenliğini sürdüren, değişik ideolojik motivasyonların güdümündeki bir '**tarihin saptırılması**' (déformation historique) sürecinin yaşanmakta olmasıdır."[1]

"Kemalist resmî ideolojisinin, İslâm'ı devre dışı bırakarak daha çok İslâm öncesi Türk tarihine referans veren milliyetçi bir yaklaşım içinde Batı kültürüyle entegre olmaya yönelik bir tarih perspektifi biçiminde yürüttüğü bu '**saptırılmış tarih**' yaklaşımı, 1960'lardan itibaren, o zamanlar Türkiye'de henüz yükselmeye başlayan Marksist ideolojinin tarih perspektifiyle karşılık gördü."[2]

"Türkiye'de Alevî Bektaşî kimliğinin yükselişiyle beraber özellikle popüler amatör tarih yazıcılığının bir kesiminde yepyeni bir '**saptırılmış tarih**' yaklaşımını daha gündeme getirdi."[3]

"Alevî Bektaşî kesimine mensup yazarların yapmaya çalıştığı amatör tarihçiliğin yayın alanındaki örnekleri büyük çoğunluğuyla bu Alevî perspektifinin '**saptırılmış tarih**'inin ilginç örneklerini âdetâ bir patlama noktasına getirdi ve sürdürüyor."[4]

"Türkiye toplumu henüz geleneksellikten modernizme geçişin krizini yaşarken, bu geçişte belki kendisine en iyi yardımcı olacak, kafasını toparlamasını sağlayacak, ufkunu, dünya görüşünü genişletecek araçlardan birinden, sağlıklı bir tarih perspektifinden yoksun gibidir. (...) '**Saptırılmış tarih**' şuuru, kültürel ve etnik çeşitliliği vaktiyle hazmetmiş ve bunun ne demek olduğunu fiilen yaşamış bir tarihin içinden gelen modern Türk toplumunun bu noktadan hızla geriye doğru giderek kendi içindeki etnik, kültürel ve dini farklılıkları dışlama noktasına dönmesine sebebiyet vermektedir."[5]

* * *

Bu mesajlardan anlaşılacağı üzere; "sahte" ya da "saptırılmış tarih", toplumu yıpratır ve çözer; onu karşıt kamplara ayrıştırır. Öyle ki bunun, toplum üzerinde meydana getirebileceği yıkımın telâfisi imkânsızlaşır. Bu tehlikenin, en güçlü bir toplumu bile zamanla ortadan kaldırabileceği ise kesindir. Şu hâlde bir toplum eğer ideolojik kamplara bölünmüş ise, bunun nedenleri arasında saptırılmış bir tarihin etkisinden söz edilebilir.

Bu ilgiyle hatırlatmak gerekir ki, olayları irdelerken kimi tarih yazarları bazen hataya düşmüş; bazıları objektif olarak hadiseleri kaydetmiş; kimileri de bilinçli ve kasıtlı olarak gerçekleri çarpıtmış ve farklı kanaatler ortaya koymuşlardır. Bu nedenle sadece bilim otoritelerinin muteber saydığı tarih kaynaklarına güvenmek gerekir. Dolayısıyla zamanımızda bilhassa faşizan kesimler tarafından hızlandırılan "saptırılmış tarih" akımına karşı çok dikkatli olmak icap eder. Çünkü bu akımın finansörleri, tasarımcıları ve arkasındaki güçler Medya gibi etkili propaganda araçlarını kullanarak, bilhassa ırkçı TV dizileriyle geçmişin gerçeklerini çarpıtmaya çalışmakta, beyinleri yıkamakta, toplumu meçhul bir doğrultuya yönlendirmektedirler.

Bu yüzden günümüzde kaygı uyandıran bir kavram kargaşası, bir din ve düşünce anarşisi yaşanmaktadır. Saptırılmış tarihin dolaylı olarak ortaya çıkan yıkıcı sonuçlarına şu örnekler verilebilir; en başta akaid (yani iman esasları) üzerinde yapılmış ve yapılmakta olan diyalektik yorumlar, bunların içerdiği çelişkiler ve aralarındaki çatışmalar; Tasavvuf kitaplarındaki şathiyeler ve mistik mitoloji yığınları; intihal olayları ve başkalarına ait eserlere yapılmış müdahaleler; keza ünlülerin yaşam öyküleri diye yakıştırılmış ciltler dolusu gerçek dışı efsaneler ve meâllerde işlenen fahiş tahrifat, bunların sadece bir kısmını oluşturmaktadır. Anlaşılan o ki, kütüphaneleri ve yayıncılık alanını yansıtan bu karanlık tablonun içinden çıkmak artık mümkün gözükmemektedir.

1. Türkiye'de Tarihin Saptırılması Sürecinde Türk Sûfîliğine Bakışlar, Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul-1996, s. 8
2. age. s. 8
3. age. s. 9
4. age. s. 9,10
5. age. s. 9, 11

İslâm tarihinin yüzyıllar önce de bu niyetlerle büyük ölçüde çarpıtıldığı kesindir. Müslümanların bugün içine düştüğü kargaşa bu gerçeği kanıtlamaktadır. Özellikle akaid üzerinde yapılmış diyalektik yorumlar, bunların içerdiği çelişkiler ve arasındaki çatışmalar; Tasavvuf kitaplarındaki **şathiyeler** ve **mistik mitoloji**; özellikle intihal olayları ve başkalarına ait eserlere yapılmış müdahaleler; keza savaşlar ve ünlülerin yaşam öyküleri diye yakıştırılarak yazılmış yığınlarca gerçek dışı efsaneler, anlatılar, günümüzde ürkütücü bir düşünce karmaşasına yol açmıştır. Durum o kadar vahimdir ki İslâm kütüphanelerine egemen olan bu karanlık tablonun içinden çıkmak artık mümkün değildir. Ancak bir şartla mümkün olur. Uygulanması gereken o şart şudur:

İslâm Ümmeti bugün -neredeyse- tamamen ortadan silinmiş bulunmaktadır. Dünya Müslümanları, tarihlerindeki en zor günleri yaşıyor olmalarına rağmen, **Kur'ân-ı Kerim** ve **Muhammed'in** (sav) **bütün hayatı**, belgelenmiş olarak elde mevcuttur. Bunu, aslında bir umut ışığı olarak görmek lâzımdır. Çünkü eğer Müslümanlar günün birinde -bu iki kaynağı temel saymak üzere- bir sağduyu gösterebilecek olurlarsa bu karanlık tablo değişebilir. O zaman **Müslümanlar** dünyanın en tehlikeli dini olan **Müslümanlıktan** sıyrılıp Yüce **İslâm'ı** kabul edebilir ve zaman içinde **Müslimleşebilirler**. Böylece İslâm tarihi, -günümüzden 1360 yıl önceki- gerçek mecrasına girerek yeniden -asr-ı saadet ve râşid halifeler dönemindeki- aydınlık akışına devam edebilir.

İslâm Tarihinin -Gerçek Anlamda- Doğal Akışı Yeniden Nasıl Başlatılabilir?

Bugün bir buçuk milyarın üzerindeki Müslüman kitleyi ürkütecek bu dehşetli sorunun kısa bir cevabı yoktur. Çünkü bu soru ve soruya verilecek doğru cevap; bu büyük kalabalığa, dinlerini değiştirmelerini teklif etmek şeklinde bir anlam taşımaktadır! Bunun kabul edilmesi ise imkânsız gibidir. Nitekim bugün İslâm coğrafyası üzerinde İslâm'a karşı işlenmekte olan korkunç cinayetlere bulaşanlardan, pişmanlık duymaları istense bunu acaba kabul edecekler mi? Örnek göstermek için diyebiliriz ki; Kur'ân-ı Kerim'de geçen 40 kelimenin anlamı değiştirilmiştir. Bu cinayetin telâfisi istense, acaba Türkiye buna razı olabilecek mi? Meselâ; birbirinden kopya edilmiş 300'den fazla meâlde işlenen bu suçu, hangi güç nasıl düzeltecektir?! Yalnızca bu bile Müslümanlıktan vazgeçip İslâm'a dönmenin ne kadar zor olduğunu göstermeye yetmektedir.

Bu suçun vahametini biraz olsun açığa vurmak için yukarıdaki bu tek örneğin ayrıntılarını birlikte inceleyelim:

Örneğin; Âl-i İmrân Sûresi'nin 67'nci âyet-i kerimesinde geçen "Muslimen (مُسْلِمًا)" kelimesini, bakınız Meâl yazarları nasıl Türkçeye çevirmişlerdir:

Şu önemli noktayı hatırlatmak gerekir ki; Peygamber hayattayken hiç kimseyi veliaht tayin etmedi, kendisinden sonra devleti yönetecek birini belirlemedi. Bunu; uzmanlar onun, ümmetine güvendiği, olası bir despotizme kapı aralamak istemediği şeklinde yorumlamışlardır. Bu, aynı zamanda İslâm'ın evrenselliğine önemli bir kanıt oluşturduğu şeklinde de açıklanabilir.

Bu yazarlardan Hasan Basri Çantay, Abdülbaki Gölpınarlı, Abdullah-Ahmet Akgül, Ahmet Tekin, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Bahaeddin Sağlam, Bayraktar Bayraklı, Cemal Külünkoğlu, Edip Yüksel, İlyas Yorulmaz, Mahmut Kısa, Mehmet Türk, Mustafa İslâmoğlu, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Şaban Piriş, Yaşar Nuri Öztürk, Ali Rıza Safa, Gültekin Onan, Adem Uğurlu, Harun Yıldırım, İlyas Yorulmaz, İskender Evranosoğlu, Ömer Öngüt, Sadık Türkmen, Muslim Şahin, Mustafa Çevik ve A. Metin Saruhan; "Muslimen" kelimesini "Müslüman" şeklinde Türkçe'ye -çarpıtarak- çevirmişlerdir.[6]

Bunun nedenini şöyle özetlemek mümkündür: Büyük olasılıkla Arapça bilmedikleri anlaşılan bu yazarların, "Muslim'en مُسْلِمًا" kelimesinin, sonundaki "fetha"ya ilişkin Arapça'daki gramer kuralından habersizdirler. Nitekim -Kur'ân'ı Türkçe'ye çevirmek şöyle dursun- bunların Arapça bir adres sormayı bile beceremedikleri bilinmektedir. Dolayısıyla buradaki formel espriyi kavrayamamışlardır. Bu kelimenin -"nâkıs-kâne" fiiline haber olduğu nedeniyle- mansûb okunması şarttır. Bu koşulun gereği olarak kelimenin sonunu (**en**) tenvîni ile bitirmek gerekir. Ne var ki bu meâlciler, söz konusu kuralın gereği olan; kelimenin sonundaki nasb tenvînini çarpıtarak sözcüğü -"Muslim" şeklinde yazmak yerine- onu Türkçe'ye "Müslüman" diye tercüme etmişlerdir; Çünkü bu şahıslar, Arapça'da -kelimenin özünden olmayan, ancak kural gereği geçici olarak bulunan- gramatik (**en**) sesini, kelimenin özünden sanmış,

6. Bunlardan; Âl-i İmrân Sûresi'nin 67'nci âyeti kerimesine yakıştırılan bazı çeviriler şöyledir:

"İbrahim ne bir yahudi ne de bir hıristiyandı. Ancak o dosdoğru çizgideki bir Müslümandı." Ahmet Varol

"İbrahim ne bir Yahudî, ne de bir Hristiyandı. Fakat Allah'ı bir tanıyan gerçek bir müslümandı." A. Fikri Yavuz

"İbrâhim, ne bir Yahûdi, ne de bir Hıristiyan idi; ama kendini Allah'a teslim ederek her türlü bâtıldan yüz çevirmiş bir Müslümandı." Bayraktar Bayraklı

"İbrahim ne bir Yahudi, ne de bir Hıristiyan'dı. Fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslümandı." Cemal Külünkoğlu

onu (**an**) sesine dönüştürmüşlerdir! Bu mealcilerin başvurdukları spekülasyona (ya da bilgisizliğe) ilişkin tahmin edilebilir ayrıntılar ise oldukça ilginçtir. Bunların en önemlisi, bu şahısların Arapça, İslâm tarihi, Kur'ân ilimleri ve din sosyolojisi konularında zorunlu bilgilere sahip bulunmamış olmalarıdır. Bu ayrıntılardan örnek mahiyetinde bazılarını -özetleyerek- şöyle açıklayabiliriz. Bu meâlciler:

1. Her şeyden önce "Muslim (مُسْلِم)" kelimesinin "esleme (اَسْلَمَ)" kök fiilinden türemiş bir **ism-i fâil** olduğunu kestirememiş, bununla birlikte Arapça olmayan "Müslüman" kelimesinin Arapça olduğunu sanmışlardır.

2. Orijinal nitelikteki "İslâm (اسلام)" ve "Muslim (مُسْلِم)" kelimelerinin -"tevkifiye yasası"na bağlı kalınarak ve hiçbir dile çevirmeden- aynen aktarılması gerektiğini bilememişlerdir.

3. "Müslüman" ve "Müslümanlık" kelimelerinin, Kur'ân-ı Kerim'in hiçbir yerinde geçmediğini tahmin bile edememişlerdir. Dolayısıyla Arapça "esleme (اَسْلَمَ)" kök fiilinden türemiş olan ve Kur'ân-ı Kerim'in çeşitli yerlerinde 40 kez geçen 10 kelimeyi daha çarpıtarak Türkçe'ye çevirmişlerdir. Oysa Arapça'dan az veya çok haberdar olmuş bulunan meâl yazarları bu suça bulaşmamışlardır. Sayıları pek az olan bu şahsiyetler ise şunlardır:

Elmalılı Hamdi Yazır (Orijinal meâl), **Ömer Nasuhi Bilmen**, **Bekir Sadak**, **Celâl Yıldırım** ve "Ebu Hanzala" olarak tanınan **Halis Bayancuk**. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı, hazırladığı ilk meâlinde bu hataya düşmüş ise de yeni meâlinde yanlışından dönmüştür. Bunlar, hazırladıkları meâllerinde "Muslim" kelimesini (şart olduğu üzere, "**tevkifiye yasası**"na bağlı kalarak) aslına uygun şekilde aynen yazmış; bu kelimeyi "Müslüman" ya da Müslümanlar şeklinde çarpıtmaktan sakınmışlardır.[7]

* * *

Müslümanlık tarihinin karanlık arka planında, -genelde bilgisizlik yüzünden- bugünlere kadar gizli kalmış, bir kısmı da amaçlı olarak gizli tutulmuş -yukarıdakine benzer- binlerce saptırma ve çarpıtma örnekleri mevcuttur. Batıl mezhepler, onlarca tarikat ve birçok yıkıcı gizli örgüt, **saptırılmış** ve **çarpıtılmış** bu tür yorumlara dayanarak ortaya çıkmış ve varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ancak, tarih bunları bir şekilde kaydetmiştir. Örneğin vaktiyle resmî tarih yazarları olan **vak'a-nüvis'**lerin dışında toplumun aydınları tarafından da hadiseler hem tarih olarak hem anı olarak yazılmışlardır. Kaleme alındıkları dönemlerde bunların çoğu -belki can korkusu- nedeniyle sahipleri tarafından gizli tutulmuş, yayınlanmamışlardır. Ancak bazısı sonraki yıllarda, birçoğu ise asırlar sonra ortaya çıkmış, böylece bilinmeyen birçok gerçek, zamanla bilinir hâle gelmiştir.

* * *

Peygamber'in (sav) Milâdi 622'de **Mekke**'den **Yesrib**'e hicretiyle birlikte bu kentte kurulan ilk İslâm devleti, birçok tehlike ile sarılı olmasına rağmen siyasi yönden büyük bir direnç gösterdi. 610-632 yılları arasında peyderpey inen Kur'ân âyetleri -ağır şartlara rağmen- olağanüstü bir titizlikle korundu. Onları çarpıtmak isteyenler hiçbir şekilde başarıya ulaşamadılar. 632 yılında vefatına kadar Peygamber'in 10 yıl süren devlet başkanlığı döneminde tam bir istikrar dönemi yaşandı. Bu süre içinde girişilen birçok askerî harekâtın ve altı büyük savaşın[8] getirdiği ağır şartlara paralel olarak, devletin merkezi olan Medine'de örgütlenmiş 300 kadar **münafık** kişinin sinsi faaliyetleri bu istikrarı bozamadı. Aynı zamanda Anayasa olan Kur'ân-ı Kerim'in emirlerine ve yasaklarına, -nadir istisnalar hariç- her vatandaş büyük bir sorumluluk ve titizlikle ayak uydurdu. Böylece Peygamber'in (sav) açıklamaları ve talimatları ile devasa kapsamlı bir uygulama alanı sunan Kur'ân-ı Kerim, toplum tarafından köklü bir devlet ve toplum rejimi olarak -kısa zamanda- özümsendi; hemen herkes -gerçekçi bir yaklaşımla- onu içselleştirdi, vicdanında özleştirdi ve hayatının ayrılmaz bir parçası hâline getirdi. Bununla birlikte -**Kur'ân-ı Kerim**-, vatandaşların büyük bir kesimi tarafından ezberlenerek kıyamete dek değişmez, değiştirilemez ve dokunulmaz olarak özel bir bağışıklık kazandı. Dolayısıyla İslâm tarihinin bu on yıllık ilk periyodunda tarihe geçen hiçbir kırılma noktası bulunmamaktadır. Bu ilgiyle, şu önemli noktayı hatırlatmak gerekir ki; Peygamber hayattayken hiç kimseyi veliaht tayin etmedi, kendisinden sonra devleti yönetecek birini belirlemedi. Bunu; uzmanlar onun, ümmetine güvendiği, olası bir despotizme kapı aralamak istemediği şeklinde yorumlamışlardır. Bu, aynı zamanda İslâm'ın evrenselliğine önemli bir kanıt oluşturduğu şeklinde de açıklanabilir.

* * *

İslâm tarihinin hissedilebilir ilk kırılma noktası, Muhammed'in (sav) vefatı ile birlikte siyaset sahnesinde yaşanmıştır. **Sakife Hadisesi** olarak tarihe geçen bu olay, Peygamber'in vefatı üzerine, onun en yakın dâvâ arkadaşları arasında bile -siyaset söz konusu olunca- olgunluğun ve soğukkanlılığın (çok kısa da olsa)

7. Bu şahsiyetlerin; aynı âyeti kerime için gerçekleştirdikleri doğru çeviriler ise şöyledir:

"İbrahim ne Yehudi idi ne Nasrânî ve lâkin müslim bir hanif (lekesiz bir muvahhid) idi." Elmalılı Hamdi Yazır (orijinal meâl)

"Şüphe yok ki İbrahim ne Yahudi idi, ne de Nasranî idi. Fakat o Hanîf idi, müslim idi" Ömer Nasuhi Bilmen

"İbrahim, yahudi de, hiristiyan da değildi, ama doğruya yönelen bir müslimdi." Bekir Sadak

"İbrahim, Yahudi değildi. Hristiyan da değildi. Hanif bir Müslimdi." Halis Bayancuk (Ebu Hanzala)

8. Bu altı büyük savaş: 1. **Bedir Savaşı** (M 624); 2. **Uhud Savaşı** (M 625); 3. **Hendek Savaşı** (M 627); 4. **Hayber'in Fethi** (M 629); 5. **Mekke'nin Fethi** (M 630) ve 6. **Huneyn Savaşı** (M 630)

nasıl ortadan kaybolduğunu göstermek bakımından ibret vericidir![9] Bu noktayı, (ahlâk-siyaset ilişkisi) bağlamında incelemek icap eder ki yeri burası değildir. Ancak şu kadarını ifade edelim ki devlet yönetiminde ve siyasette bir ahlâktan söz etmek mümkün ise de siyasetçinin -peygamberler hariç; kim olursa olsun- siyasi davranışlarının sorgulanabileceğini unutmamak gerekir. Nitekim **Ebu Bekir**'in (M 573-634) devlet başkanı seçildiği saatlerde (M 632) yaşanan olayların bu seçime gölge düşürdüğünü, tarihî belgeler kanıtlamaktadır.[10] Fakat hatırdan çıkarmamak gerekir ki siyasette daima rekabet vardır, mücadele ve savaş vardır... Bunun aksi düşünülemez. Çünkü devlet yönetimini ele geçirmeye çalışan -her koşulda- birden çok istekli kişi ve gruplar olur. Bunlar ne kadar nezih ve faziletli olurlarsa olsunlar, -iktidar olmak için- aralarında çekişmekten geri duramazlar. Her birinin -kendince- haklı ve meşru bir gerekçesi de olabilir. Bu nedenle karşı tarafa ödün vermek, gerçekten sorumsuzluk ve bir ahlâk kusuru sayılabilir. Nitekim Ashâb kuşağı, -sahip olduğu yüce erdemler bakımından- insanlık tarihinde eşine rastlanmamış en seçkin bir topluluktur; buna rağmen, yönetimi ele geçirmek için aralarında kıyasıya mücadele etmiş, birbirine karşı silah bile kullanmışlardır. Çünkü (Ali-Muaviye kavgası hariç) çekişen taraflardan her birinin göreceli olarak haklı kaygıları vardı. Ve çünkü esasen bu olgu, siyasetin karakterinde mevcuttur. Bu ilgiyle çok önemli bir gerçeği burada hatırlatmak gerekir. O da siyaset terminolojisinde yer alan "derin" yapı, "derin devlet" ve "derin işler" gibi tabirlerdir. Bu gizemli söylemden amaçlanan şudur: Siyaseti, bazen istenen rotada işletip yürütmek güçleşince devreye, "derin" denilen işte bu mekanizma girer. Bu gizli yapıyı kullanmak -en özgürlükçü rejimlerde bile- zorunlu hâle gelebilir.[11] Çünkü toplumun geleceğe dönük selâmeti söz konusudur. **Ebu Bekir**'in devlet başkanlığı seçimi sırasında da bu çarkın çalıştırıldığından söz etmek mümkündür. Bu çarkı çalıştıran ise hiç şüphesiz **Ömer**'den (634-644) başkası değildir. Nitekim onun, -gerektiğinde- herkesten daha çok serleştiği ve zor kullandığı bizzat kendisi tarafından ikrar edilmiştir.[12]

Takdir edilmelidir ki konumuz, bu hadisenin ayrıntılarına girmeye müsait değildir. Her şeye rağmen ümmetin çoğunluğu, başta **Ebu Bekir** olmak üzere, Râşid halifelerin -başarılarıyla kusurlarıyla- meşru birer devlet başkanı oldukları noktasında hemfikirdir.

* * *

İslâm'ın devlet ve toplum nizamı olarak doğal akışını tehdit eden ilk ciddi olaylar, raşid halifelerden **Osman** (577.656)[13], **Ali** (600-661)[14] ve **Hasan** (624-670)[15] (r.anhum)

9. Büyük ihtimalle 08 Haziran 632 tarihinde cereyan etmiş olan bu olay hakkında ayrıntılı bilgiler için bk. TDV İslam Ansiklopedisi, Mustafa Sabri Küçükaşcı, 36/11,12; Ayrıca bk.

* احملب الطَبي، الرَيض النضرةِ ف مناقب العشرة، ج **1** ص **111**، املوسوعة الشاملة

* أبو الفضل السيد أبو املعاطي النوري، املسند اجلامع، ج **32** ص **179**، **181** املوسوعة الشاملة

أَ حد بن علي بن حجر العسقالن - فتح الباري شرح صحيح البخاري - دارالرَين للرتاث (1407 / 1986م) ص 151، 154، 155 نسخة حمفوظة **30** سبتمبر **2018**على موقع واي باك مشين

* سرية ابن هشام، ج **2** ص **660**، املوسوعة الشاملة

10. "İslâm tarihi ve medeniyetinin şekillenmesini etkileyen olayların başında yer alan, hilâfet kurumunun ortaya çıkışını sağlayan Sakîfetü Benî Sâide toplantısına ensar ve muhacirlerin büyük bir kısmı katılamadığı ve Ebû Bekir'e sadece belli sayıda kişi biat ettiği için buna **"el-bey'atü'l- hâssa"** denilmiştir." (TDV İslam Ansiklopedisi, Mustafa Sabri Küçükaşcı, 36/11,12)

11. **Kâ'b bin el-Eşref** adlı Yahudi bir ajanın, (Peygamber'in işareti üzerine) ortadan kaldırılması olayı gibi…

12. Onun Muhammed'e (sav) yaptığı meşhur bir öneri ifadesi bunu teyit etmektedir:"دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَ هذا المنافق؛ **Ey Allah'ın elçisi, izin verir misin şu münafık adamın kellesini alayım!**" Evet, **Ömer**, en az üç olayda bu teklifi Muhammed'e (sav) yöneltmiştir. Birincisinde **Hâtıb bin Ebi Beltaa** için, ikincisinde **Abdullah bin Ubey bin Selûl** için, üçüncüsünde ise Huneyn Savaşı sonrasında ganimetlerin mücahitlere dağıtımı sırasında. Muhammed'e sert çıkışan **Harkûs bin Züneyr et-Temimi** adındaki bedevi için Muhammed'e (sav) bu teklifte bulunmuştur. Ancak bu sonuncu şahıs için kullandığı ifade biraz değişiktir ve şöyledir: "يا رسول اللَّه ألا أقوم فأقتل هذا المنافق" Ayrıca onun, **Halid bin el-Velid**'i ordu genel komutanlığından alarak yerine **Ebû Ubeyde Âmir bin el-Cerrah**'ı tayin etmesi de karakterindeki sertlik konusunda kanıt olarak gösterilmektedir. Kaynaklar hem onun, hem Halid'in sert mizaçlı olmalarından dolayı toplumun sıkıntı duyacağını bildiği için bu tedbire başvurduğunu kaydetmektedir.

13. **Osman** (M 644-656), Hulefâ-yi Râşidîn'in üçüncüsüdür. Kureyş'in elit ailelerinden Ümeyyeoğullarına mensuptur. Peygamber'e iman eden ilklerden biridir. Gençliğinde ticaretle uğraşırdı. Mekke'nin sayılı zenginlerinden biriydi. Müşriklerin ağır baskıları nedeniyle Habeşistan'a göç eden kafileye katıldı. Sonra Medine'ye hicret etti. İslâm dâvâsına büyük destek verdi. Hudeybiye Antlaşması öncesinde risk alarak Muhammed'in (sav) elçisi sıfatıyla Mekke'ye gitti ve Mekke Tüccarlar Cumhuriyeti yetkilileriyle diplomatik görüşmelerde bulundu. Mekke'nin fethedildiği gün de yine önemli görevler üstlendi. Vahiy kâtipliği de yapan Osman, Muhammed'in (sav) önce **Rukayye** adındaki kızı ile evlendi. **Rukayye** ölünce onun kız kardeşi **Ummu Kulthum** ile evlendi. (Bu isim, Türkçe'ye "**Ümmü Gülsüm**" şeklinde yerleşmiştir.)

Osman, **Ömer**'in (r.anhum) (Feyrûz adında) İranlı bir işçi tarafından şehit edilmesi üzerine Şura Meclisi'nde oy birliğiyle İslâm Devleti'nin üçüncü başkanı olarak seçildi. Onun ciddi çabalarıyla Kur'ân-ı Kerim komisyonu kurularak parça parça ve ayrı yerlerde bulunan Allah'ın âyetleri kitaplaştırıldı. Devlet başkanlığı yaptığı 12 yıl içinde büyük kalkınma hamleleri gerçekleştirildi. Tebük Seferi hazırlıkları sırasında ordunun donanımı için başlatılan yardım kampanyasında en büyük yardımı o yaptı. **Ömer** zamanında başlatılan İran'ın fethi onun döneminde tamamlandı. Aynı zamanda Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Dağıstan; öbür yandan Atlas Okyanusu kıyılarına kadar Kuzey Afrika topraklarını, İslâm Coğrafyasına kazandırıldı. Bu yüzden İslâm toplumunda büyük açılımlar ve değişimler yaşandı. Halk zenginleşti, refah arttı… Bu arada Mısır, İran ve Hint kültürü, İslâm kültürünü etkilemeye başladı. Bu gelişmeler ve **Osman**'a yöneltilen "keyfi icraat ve kusurlar" önemli sorunlara yol açtı. Bu yüzden **Osman**'a karşı tepkiler yoğunlaştı. Nihayet bir Yahudi tarafından gizlice örgütlenmiş anarşist gruplar Irak'tan ve Mısır'dan gelerek Başkent Medine'de birleştiler ve **Osman**'ın evini 22 gün süreyle kuşattılar. Sonunda içeri girerek onu şehit ettiler. (18 Zilhicce 35/17 Haziran 656)

14. **Ali** (M 600-661), Muhammed'in (sav) amcası **Ebû Tâlib**'in en küçük oğludur. 5 yaşındayken Muhammed (sav) onu evine aldı. 17 yıl onun ailesi arasında yaşadı. İman eden ilklerdendir. Muhammed'e (sav) karşı suikast düzenlenen gece, onun yatağında yatarak büyük risk aldı. Bu sırada 22 yaşındaydı. Vakit kaybetmeden Medine'ye kaçtı. 2 yıl sonra, Muhammed (sav) onu, kızı Fatıma ile evlendirdi. Hudeybiye Antlaşması ona yazdırıldı (M 628). H 13 Rebîülevvel 11/M 8 Haziran 632 Pazartesi günü vefat eden Peygamber'in (sav) cenazesi için gereken hizmetleri amcası **Abbas**, oğulları **Fazl** ve **Kusem** ile birlikte yerine getirdi. **Ebu Bekir**'in devlet başkanlığına bir süre itiraz etti. Fakat çok büyük bir bilgi birikimine sahip olduğu için gerek **Ebubekir**, gerekse **Ömer** ve **Osman** (r.anhum) ona sık sık danışırlardı. Toplum içinde çok saygındı. Şura meclisi üyesiydi. **Osman**'ın şehit edilmesi üzerine 18 Zilhicce 35/17 Haziran 656 tarihinde Devlet başkanı seçildi. Ancak siyasi hataları yüzünden başına büyük dertler açtı. Vaktiyle **Osman**'ın icraatına karşı çıktı. Valileri değiştirmeye karar verdiği sırada kendisine danışmanlık eden amcası oğlu **Abdullah bin Abbas**'ın tavsiyesini dinlemediği için, -fırsat bekleyen- Şam valisi **Muaviye**'ye söz geçiremedi. Aralarında patlak veren savaş, günümüze kadar devam eden mezhep kavgalarının kaynağı oldu. Nihayet **Abdurrahman bin Mülcem el-Murâdi** adında hârici bir anarşist tarafından Kûfe'de şehit edildi. (H 21 Ramazan 40/M 28 Ocak 661)

15. **Hasan** (M 624-670) Muhammed'in (sav) torunu, Ali'nin , Fatıma'dan (r.anha) doğan büyük oğludur. Raşid halifelerin beşincisi kabul edilir. Şii İmamiyye mezhebine göre on iki imamın ikincisidir. Osman'ın -evi anarşistlerce kuşatma altındayken- evine su taşıdı, **Abdullah bin Zübeyir** ile birlikte kapısında nöbet bekledi. Babasının şehit edilmesinden birkaç gün sonra

Kurulan Emevi diktatörlüğü ile İslâm hayat nizamında yıkım başladı. İslâm şura sistemi kaldırıldı. Âlimler susturuldu, ashaptan işkence görenler ve şehit edilenler bile oldu. İşgal edilen ülkelerde katliamlar ve cinayetler işlendi. Arap olmayan halklardan ağır vergiler alındı. Arap ırkçılığı yayıldı.

dönemlerinde yaşanmıştır. **Osman**'ın anarşist bir grup tarafından, **Ali**'nin de yine anarşist bir harici tarafından şehit edilmesi ve **Hasan**'ın ise devlet başkanlığından **Muaviye** lehinde çekilmesi, İslâm tarihinde önemli kırılma noktaları sayılır.

Bu olayların temel nedenlerini, esasen İslâm'ın ortaya çıkışı sırasında **Ümeyyeoğulları** ile **Haşimoğulları** arasında sürmüş siyasi çekişmelerin içinde aramak gerekir. O yıllarda "Kureyş Site devleti"nin başkanlığı Ümeyyeoğulları'nın lideri olan **Ebu Süfyan**'ın elindeydi. "Dârünnedve" olarak bilinen Kureyş meclisini bu aile yönetiyor ve yönlendiriyordu. Haşimiler arasından bir peygamber çıkınca, onun ilan ettiği dinin kendilerini devre dışı bırakacağından korktular ve İslâm davasına şiddetle karşı çıktılar. İlk başta, Kureyş toplumunun hemen tamamını da Muhammed'e (sav) karşı kışkırttılar ve Kureyş'i bütünüyle kendi saflarına çekmesini başardılar. Bunun, tarih kaynaklarında uzun bir hikâyesi vardır. Meselenin çok kısa bir özeti ise şudur;

Kureyş'in lideri **Ebu Süfyan**, Hicretten iki yıl sonra 624'de -komuta ettiği ordunun, üçte biri kadar olan- İslâm ordusuna **Bedir** mevkiinde yenilmesini hazmedemedi. İntikam almak üzere İslâm'ın devlet merkezi olan **Medine**'ye iki kez saldırdı. M 625'teki **Uhud Savaşı**'nda orantısal bir zafer elde edince 627'de 12000 kişilik bir ordunun başında kenti kuşattı. Fakat

(M 661 yılı Ocak ayı ortalarında) başkent Kûfe'de devlet başkanı seçildi. Bu sırada ayrıca Şam'da **Muaviye**'nin kurduğu **Emevi Krallığı** vardı. Böylece biri İslâm, bir diğeri Emevi olmak üzere toplum iki parçaya bölünmüştü. Ortalık gergin ve Hasan ağır baskılar altındaydı. Komutanları Emevi saflarına geçtiler. Emevi kentlerinde Cuma günleri cami mimberleri üzerinde okunan hutbelerde **Ali**'ye sövme geleneği başlatıldı. Bu sıralarda **Hasan, el-Cerrâh b. Sinan el-Esedî** adlı kişi tarafından suikaste uğrayarak ağır yaralandı. Ardından **Muaviye** lehinde makamından çekilmeye zorlandı. Sonunda, veliaht kabul edilmesi ve hazineden tahsil etmediği 4 milyon dirhem maaşlarının ödenmesi şartıyla teklifi kabul etti. Ancak bu şart, istifadan sonra yerine getirilmedi. Emevi yönetimi, onu zehirlemek üzere, Karısı **Ca'de binti el-Eş'as b. Kays**'ı gizlice görevlendirdi. Bu kadına ödüller vaat edildi. (Türkçe'deki "cadı" nitelemesinin ilham kaynağı bu isimdir.) **Hasan** -ölüm döşeğindeyken- bu suikastın farkına vardı ise de kadını ele vermedi. Çok geçmeden (H 5 Rabiu'l-Evvel 50/M 2 Nisan, 670) günü 47 yaşındayken vefat etti. **Hüseyn**'in teklifi üzerine cenaze namazını, Ümeyyeoğullarından Medine valisi **Saîd bin el-As** kıldırdı. Ancak Haşimîlere düşman olan bu aileden hiç kimse cenaze namazında bulunmadı. Ortalık gergin olduğu için cenaze ancak gece karanlığında defnedildi. Mezarlığa götürülürken tabutunun bir grup tarafından taşlandığı söylenmektedir. Çocuklarının en ünlüsü **Hasan el Müsenna** (ikinci Hasan)'dır. Hüseyn'in soyundan gelenlere halk arasında "seyyid" Hasan'ın soyundan gelenlere ise "şerîf" veya "emir" sıfatı verilir. **Emir**, prens demektir.

24 gün süren bu kuşatma başarısızlıkla sonuçlandı. 630 yılında Mekke, İslâm ordusu tarafından fethedilince Ümeyyoğullarının saltanatı sona erdi. Ne var ki bu aile Haşimiler'e darbe indirmek için -sürekli olarak- fırsat kolladı. Ümeyyeoğularından **Osman**'ın şehid edilmesi, aranıp da bulunamayan bir bahane oluşturdu. Bu olayın ardından, Haşimiler'den **Ali**'nin devlet başkanı seçilmesiyle birlikte beklenen fırsat da doğmuş oldu.

Osman ile kan bağı olan Şam valisi **Muaviye**, Devlet Başkanı **Ali**'ye başkaldırdı. **Osman**'ın, katillerinin derhal cezalandırılmasını istedi. Aslında, bu adamlar cezalandırıldılar. Fakat bahaneler bitmedi ve iki taraf arasında kanlı bir savaş patlak verdi.[16] İslâm toplumu binlerce insanını kaybetti. Kurulan Emevi diktatörlüğü ile İslâm hayat nizamında yıkım başladı. İslâm şura sistemi kaldırıldı. Âlimler susturuldu, ashaptan işkence görenler ve şehit edilenler bile oldu.[17] İşgal edilen ülkelerde katliamlar ve cinayetler işlendi. Arap olmayan halklardan ağır vergiler alındı. Arap ırkçılığı yayıldı. Bu ailenin yönetimi altında geçen 90 yıllık süre içinde uygulanan baskılar, İslâm'a karşı soğukluğa, kuşkulara ve çözülmelere neden oldu. Yüce İslâm hayat nizamı Arap olmayan halklar tarafından acımasız bir "Arap Dini" olarak algılanmaya başlandı ve öylece yerleşerek günümüze kadar devam etti. Bu yüzden yanlış anlaşılan İslâm'a tepki olarak, çok geçmeden İran'da ve Türk yurdunda "Müslümanlık" adı altında yapay bir din ortaya çıktı.

* * *

İslâm tarihindeki önemli kırılma noktalarından biri de İslâmî düşünce alanında meydana gelen olumsuz değişim ve yozlaşmadır. Bu saptırıcı gelişme İran, Kuzey

16. Bu savaş, Suriye'de, **Rakka** ile **Bâlis** arasında Fırat Nehri'nin kıyısına düşen **Sıffîn Ovası**'nda cereyan ettiği için tarihe "**Sıffîn Savaşı**" olarak geçmiştir. Tarih: M Mayıs, 657
17. Özellikle Emevi hükümdarı **Abdülmelik bin Mervan** (646-705) döneminde Irak eyalet valisi olan **Haccâc bin Yusuf es-Sekafî** tarafından, sahabî ve tabiin kuşağından birçok âlim işkence gördü; bazıları şehit edildiler. Bunlardan, ikinci İslâm Devleti'nin ilk ve son halifesi, (Ebubekir'in kızı Esma'dan torunu) **Abdullah bin Zübeyir** (624-692) öldürüldü. Bu zat sahabidir! O zaman Devlet merkezi olan Mekke'nin kuşatılması sırasında mancınıkla atılan taşlarla Kâbe binası yıkıldı. Kahramanca savaşan meşru halife **Abdullah bin Zübeyir** yakalanarak idam edildi. Kesilen başı, Emevi başkenti Şam'a gönderildi. Günlerce asılı şekilde teşhir edilen cesedi ise ancak 97 yaşındaki annesi **Esma**'nın (595-692) ricası üzerine indirilerek defnedildi. Tabiin kuşağından **Said bin Cübeyr** ve onlarca âlim şehid edildiler.

Afrika ve Türkistan'ın İslâm coğrafyasına yamanmasından sonra yaşandı. Çünkü devasa genişlikteki bu üç büyük bölgede yaşayan çeşitli halkların -sırf işgalle- İslâm'a kazandırılması mümkün değildi ve bu amaç hiçbir zaman gerçekleştirilemedi. Üstelik bu halklar -İslâm'ı bir bütün olarak kabul etmedikleri gibi- çok kısa zaman içinde çekirdek İslâm toplumunu da Müslümanlaştırdılar.

Ancak bu hassas dönemde, İslâm'ın büyük zaferi olarak nitelenebilecek bir gelişme yaşandı; Kısaca "Tedvin hareketi" adıyla tarihe geçen bu gelişme; Kitap ve Sünnet çerçevesinde muazzam bir yazılı literatürün oluşturulması olayıdır. Yüzlerce âlim, İslâm'ın temel aldığı **Fıkıh ana bilim dalını** (yani İslâm Hukukunu) ve **Sünneti** yazıya dökerek kurumsallaştırdılar. Bu çalışmaları bilimsel bir çerçeveye oturtabilmek için -zorunlu olan- **Arap dili ve edebiyatını** da -alt disiplin olarak- yardımcı bir bilim dalı hâline getirdiler. Böylece henüz Selef döneminde (birinci kuşağın emaneti olan) Kitap ve Sünnet'in evrensel nitelikte doğrusal açılımı sağlanmış oldu. Kur'ân ve Sünnet eksenli bu ilmi hareket, -temelde birbiriyle çelişmeyen- alternatif ekoller olarak ortaya çıktı ve bir bütünün parçaları olarak birbirini tamamladı. Bunlardan özellikle dört ekol Ümmetin büyük çoğunluğu tarafından kabul görmüştür.[18] Hepsine ait bütün orijinal kaynaklar günümüzde mevcuttur. Yapıcı etkileriyle hayatı kolaylaştıran bu hareket, çok geçmeden kesintiye uğradı ise de -tarihi ve uluslararası nitelikte bir İslâm Kütüphanesi olarak- zamanımıza ulaşmıştır. Bu muazzam külliyat, dünya kütüphanelerinde ve çok küçük bir mü'min azınlığın gönlünde korunmaktadır. Bu şans, daha önceki dinlerden hiç birine nasip olmamıştır. Fakat **Fıkıh** alanında, (yani; ibadet, insan ilişkileri ve cezalar konusunda) ilk akademisyenler tarafından yapılan köklü araştırmalar, tasnifler ve içtihatlar sayesinde Kur'ân ve Sünnetin -uygulamaya konu olan- kuralları -asıllarına uygun olarak- korunurken, Diyalektisyenlerce işlenen; **iman esaslarına ilişkin çalışmaların önemli bir kısmı**, maalesef saptırıldı. Onun için Kitap ve Sünnet'in naslarıyla örtüşmeyen birtakım farklı inanış kampları (itikadi mezhepler) ortaya çıktı.[19] Sonraları, Müslümanlık adındaki yapay dinin örülmesine ortam hazırlayan faktörlerden biri de budur. Sonuç olarak, -sapkın propagandaların baskısı altında- Kitap ve Sünnetle örtüşmeyen çeşitli inanışlar İslâm coğrafyasında yaşayan büyük çoğunluktaki **Müslümanlar ve Müslümansı topluluklar** arasında yaygınlaştı. Bu kalabalıklar arasında; **Matüridizm**, **Eş'arizm**, ile -Arap Hâriciliğinin evrilmiş şekli olan- **Vahhabilik** ve **Şiilik** gibi mezhepler baskındır. Kur'ân ve Sünnetle örtüşen akide ise ancak çok küçük bir **Müslim-mü'min** azınlığın inanış biçimi olarak varlığını sürdürebilmektedir.

Erken dönemde selef âlimleri tarafından (M 850 tarihlerine kadar) oluşturulan zengin literatür, İslâm'ın temel değerlerini koruyucu bir ana çatı niteliğindedir. Bu sayede -en doğru yorumları ve açılımları ile birlikte- Kitap ve Sünnet, çağımıza eksiksiz şekilde intikal etmiştir. Ancak Selef dönemini izleyen süreçlerde yozlaşma gittikçe derinleşince bu birikim büyük ölçüde uygulamadan kaldırıldı ve kütüphanelerin raflarında saklı kaldı. Kitap ve Sünnet nasları üzerinde cereyan eden diyalektik tartışmaların çığırdan çıkmasıyla birlikte, İslâm kültürü, (M 850'lerden itibaren) Pers ve Hint kültürünün kuşatması altına girdi. Irak'ta başlayan **kinik gizemcilik**, "Kur'ân'ın yaratık olduğunu" ileri süren düşünce, gelir dağılımındaki adaletsizliğin neden olduğu **işçi-zenci isyanları**, Hâriciler'in giriştiği terör olayları, İran'ın fethinden dolayı Persler arasında Araplara karşı duyulan nefret, kısa zamanda Türkler arasında **Müslümanlık** adı altında yeni bir dinin kurulmasına zemin hazırladı. Bu din, 1200'lerden sonra -tarikatçılık altyapısı üzerinde- Türk muhitlerinde varlık göstererek zaman içinde İslâm'ı tamamen devre dışı bıraktı; 1258'de Moğol istilâsından sonra bir daha ihya edilemeyecek şekilde ağır darbe alan İslâm, bu dehşet olaydan sonra büyük bir hızla aşınma trendine girdi ve hemen bütün izleri -yüzyılların akışı boyunca- silinerek onun boşluğuna yeni bir din (Müslümanlık) oturtuldu. Bir hurdalığı andıran bu kaotik inançlar yığınına, Cumhuriyet Türkiye'sinde tam anlamıyla -bayraklı, sloganlı- Milli bir din niteliği kazandırılmıştır.

18. Bunları; **Malik bin Enes**'in (712-795), **Ebû Hanife**'nin (699-767), **Muhammed bin İdris eş- Şâfii**'nin (767-820) ve **Ahmed bin Hanbel**'in (780-855) içtihatları olarak özetleyebiliriz. Bu şahsiyetlerin Kitap ve Sünnet naslarına getirdikleri yorumlar, görüş ve kanaatler, zamanında olağanüstü bir titizlikle kayda alınmış ve tasnif edilmişlerdir. Bu zengin literatüre de tarihin akışı içinde -özellikle Müslümanlar tarafından- maalesef müdahalelerde bulunulmuştur. Fakat orijinal kaynakları korunduğu için zamanımıza kusursuz olarak ulaşmışlardır.

    Bu şahsiyetlerin her birine ait külliyata "**Mezhep**" adı verilmiştir. **Mâliki Mezhebi**, **Hanefi Mezhebi**, **Şâfii Mezhebi** ve **Hanbeli Mezhebi** gibi… Ancak onların döneminde kullanılan mezhep kavramı ile günümüzde kullanılan mezhep kavramı arasında büyük farklar vardır. Selef döneminde mezhep; yorum, görüş, kanaat ve içtihat anlamlarında kullanılırdı. Günümüzde ise bunlar -Müslümanlarca- birbirinden bağımsız paralel birer din olarak algılanmakta ve uygulanmaktadır. Onun için örneğin; artık **Hanefi Mezhebi** yoktur; çünkü bu ekol aşındırılmış, saptırılmış ve büyük ölçüde çarpıtılmış, hatta millileştirilmiştir. Sonuç olarak buna "**Hanefizm**" diyebileceğimiz ideolojik bir nitelik kazandırılmıştır. Öbür mezhepler de -az veya çok- bu âkıbete uğratılmışlardır.

19. Bu inanç mezheplerinin başlıcaları şunlardır: **Hâricilik, Şiilik, Mürcie, Kadercilik, Mu'tezile, Müşebbihe, Cehmiyye**… İşte Müslümanlık -az veya çok- bu mezheplerden ve ayrıca çeşitli dinlerden beslenerek yapılanmıştır. Bu mezheplerin tümü, Kur'ân ve Sünnet çizgisinin dışında kalırlar. Bu nedenledir ki Müslümanlık da İslâm'ın dışında kalmaktadır.

KISSADAN HİSSE

FİLOZOF VE KAPTAN

Ali, her şeyi bildiğini zanneden bir filozofmuş. Aynı zamanda ülkenin en zeki adamı olduğunu da söyler dururmuş. Ali bir gün, Sam isimli arkadaşının tavsiyesi üzerine bir deniz yolculuğuna çıkmış. Gezinin ilk günlerinde, Filozof Ali, tayfalarla sürekli felsefe konuşuyormuş. Daha doğrusu kendisi anlatıyor, tayfalar dinliyormuş. Bu dinleme biraz da sıkıcı olmuyor değilmiş hani.

Tayfalarla birlikte Kaptan da bu işten çok sıkılmış olacak ki bir gün Filozof Ali'ye, konuştuklarından çok sıkıldıklarını söylemiş. Ali, söylenene hiç aldırmadan, "Felsefe hakkında bir şey biliyor musun sen?" diye sormuş kaptana. Kaptan, "Üzgünüm, ama hayır!" deyince, Ali büyük bir kibirle, "Ne acı! Bunu bilmemekle gitti hayatının yarısı." demiş.

Kaptan hiçbir şey söylemeden dümeninin başına dönmüş. Günlerce süren gemi yolculuğunda, Filozof Ali hiç kimseye bir şey sormadan, kimseyi dinlemeden, sadece kendi bildiklerini konuşuyormuş. Mesela kıyıdan uzaklara açılmalarına rağmen deniz, okyanus, yüzmek, geminin hızı veya okyanusların güvenliğiyle ilgili hiçbir şey merak etmiyormuş...

Bir süre sonra, bulundukları yerde birden fırtına kopacağı işaretini almışlar. Kaptan bu durumdan iyice endişe duymaya başlamış. Bütün mürettebat telaşa kapılmış, bir şeyler yapmanın çaresine bakarken Filozof Ali, kendi kabininde kafası yine kendi konularıyla meşgul, umursamaz bir şekilde oturuyormuş.

Rüzgâr şiddetini arttırıp, gemide kaptan dâhil herkes kontrolünü kaybedince gemi su almaya başlamış ve kabaran dalgalardan göz gözü görmez olmuş. Herkes ortalıkta koşuştururken Kaptanın aklına Ali gelmiş. Mürettebatından birilerine Ali'yi bulmalarını söylemiş. Ali'nin odasına gittiklerinde onu kabinin kapısına yapışmış, dengesini korumaya çalışırken bulmuşlar. "Çabuk! Acele et! Gemi batıyor, hemen terk etmeliyiz!" diyerek Ali'yi çıkarmışlar. Ali paniklemiş bir hâlde ne olduğunu anlamaya çalışırken bir ânda kendini güvertede bulmuş.

Güvertede Ali'yi gören Kaptan, "Yüzme biliyor musun?" diye sormuş. Ali panik içinde, "Hayır!" deyince Kaptan, "Ne acı! Bunu bilmemekle kaybettin hayatının tamamını." demiş. Bunu söylemekle Kaptan, Filozof Ali'ye hayatı boyunca unutamayacağı bir ders vermiş.

O gece Kaptan ve mürettebat sular sakinleşince başka bir gemi yardımıyla kurtulmuşlar. Tabii Ali de... O günden sonra da Ali'nin ağzından o çok bildiği felsefe hakkında tek kelime bile çıkmamış.

Bu olaydan birkaç yıl sonra Ali, dost olduğu Kaptana bir hediye göndermiş. Dalgalarla boğuşan bir gemi resmiymiş bu. Fakat asıl önemli olan, resmin altında yazan sözlermiş:

"Sadece boş şeyler su üstünde kalır. İnsani ihtiyaçlardan uzak dur ki varlık okyanusunda yüzebilesin."

İSTER DEĞİŞ, İSTER DEĞİŞME

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.org

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذ۪ٓي اُنْزِلَ ف۪يهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ
وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ

“Ramazan ayı! O ay ki insanlara yol gösteren, hidayet ve furkandan apaçık deliller barındıran Kur’ân, o ayda indirilmiştir.”[1]

İnsanlara yol gösteren, hidayet ve furkandan apaçık deliller barındıran Kur’ân’ı, Ramazan ayında indiren Allah’a (cc) hamd; “Her kim Ramazan ayını, inanarak ve ecrini Yüce Allah’tan umarak ibadetle geçirirse geçmiş günahları affedilir.”[2] diyen Resûl’üne salât ve selam olsun…

Bir önceki Ramazan’dan bugünkü Ramazan’a kadar… Bir yaş daha ileriye gittin. Bir adım daha ölüme yaklaştın. Eşin, çocukların, annen, baban… her şey bir adım daha ileri gitti. Belki yerin ve çevrendekiler de değişti. Geçen yıl olanlar, bu yıl belki yok. Belki olmayanlar var artık etrafında. Boşver etrafını. Göz gezdirmeyi de bırak. Nefsine dön ve onu oku.

Sen de değiştin. Geçen yıl gibi değilsin. Yeni şeyler öğrendin. İyi veya kötü, yeni şeyler kattın kendine. Şimdi ise kattıklarından, yüklendiklerinden; seni ağırlaştıran, yere çakılmanı ve tökezlemeni sağlayan bu ağırlıkları atman için bir yere yaklaşıyoruz. Kimisine bu yolda ecel yetişti de bu kutlu yere ulaşamadı. Seni hidayet eden, sana bir fırsat daha verdi. Arınman için, ağırlıklarını atıp daha hızlı ve istikrarlı yürümen için. “Hoş geldin!” diyecek sana; bu durduğumuz, mola verdiğimiz yerdeki misafirperver. Sonra kendisini tanıtacak; nasıl faydalı bir mihmandar olduğunu gösterecek ve,

Kimisine bu yolda ecel yetişti de bu kutlu yere ulaşamadı. Seni hidayet eden, sana bir fırsat daha verdi. Arınman için, ağırlıklarını atıp daha hızlı ve istikrarlı yürümen için. “Hoş geldin!” diyecek sana; bu durduğumuz, mola verdiğimiz yerdeki misafirperver. Sonra kendisini tanıtacak; nasıl faydalı bir mihmandar olduğunu gösterecek…

“Ramazan benim adım. Manaları çok derin. Adımla özdeşleşir, bana benliklerini açanların içinde tomurcuklar açarım. Yükleri kaldırır, değiştiririm. Değişimle değiştirirsin. Değişmeyen, değiştiremez. Değişim de bende. Değiştiren ve toplumları ihya eden Furkan da bende indi. Onunla değişti toplumlar. Onunla hayat buldu kalpler. Bana uğradığı vakit, küfrün belini Bedir’de kırdı güzide nesil. Ayn-ı Calut’ta kan emici Moğollar, yine benim vaktimde tarih çöplüğüne yollandı…

Otuz gün sabredersen, en köklü kötü alışkanlıklarından

1. 2/Bakara, 185
2. Buhari, 2009; Müslim, 759

Ben kararımı verdim. Zorluğuyla bizi diri tutan birinci yolda yürümek için “Bismillah!” diyeceğim. El ele tutuştuğumuz sadık yarenlerle hem de. Her düşmeye yüz tuttuğumda beni sıkıca tutan… Allah’ın yardımıyla da değişeceğime inanıyorum.

dahi kurtarırım seni. Tabii sabretmelisin. Sabredemeyen, kulak asmayan, burnu sürtülen[3] çok oldu. Sabreden ise geçmişteki yüklerini[4] attı. Yola hafifleyerek ve kararlı devam ettiler. Kabul edersen, muhasebeni yapar ve tavsiyelerime uyarsan, hayallerinde kalan değişimi yaparım...” diyecek sana.

Teklifi çok net. Açık çek veriyor sana. İstediğini yaz. Otuz günlük bir program çıkaracaksın sadece. Fakat irade ve istikrarla devam ettirmelisin. Düştüğünde kalkacak formülleri de verecek üstelik. Bak, çok ilginç bir yere temas ediyor Ramazan. Zamanında indiği Kur’ân’dan yol gösteriyor sana:

“Şüphesiz ki bir toplum kendinde olanı değiştirmedikçe Allah, onların durumunu değiştirmez.”[5]

Kişi arzulu ve iradeli olursa değişebilir. “Benden adam olmaz.” deme. Ayet değişebileceğini söylüyor. Seninle hep, içinde yaşadığımız çağın kötülüklerinden bahsediyoruz. Değişim şart, diyoruz. Fakat burada sana, bana, hepimize şunun altını çiziyor ayet: Toplumun değişimi senin, benim ve bizim değişmemize bağlı. Önce ben değişmeliyim. Eşim, çocuğum, ebeveynim... Sonra, değiştirmeyi diline doladığın toplum.

Sahabe, koyu cahiliyenin içinden Allah’ın Kitabı’yla sıyrıldı. Nefislerinin karanlıklarını yırtıp aydınlığa kavuştular. Sürekli bir değişim içindelerdi. Okunan her ayet, kalplerini titretiyor; amellerini bir adım daha ileri taşıyordu.

Bugün okuduğunda gıpta ettiğin nice kimse, değişim için çaba gösterdi. Tarih kitapları bununla mebzul. Önüne bir tanesini açayım. Abdullah ibni Mübarek... İsmini duyduğun ânda dahi kitaplarda okuduğun âlim, abid ve mücahid kişi geliyor akıllara. Bak ne diyor kendisi:

“Kardeşlerimle bir bağda oturuyordum. Akşama kadar yedik içtik. Ud ve tanbur çalmaya düşkündüm. Seher vaktine kadar ud ve tanbur çaldım. Seher vaktinde uyudum. Rüyamda, dalları başımın üzerine uzanan ağaca konan bir kuşun, ‘İman edenlerin, Allah’ın zikrine ve (Kur’ân ayetlerinden) inen hakka karşı kalplerinin yumuşamasının zamanı gelmedi mi?’[6] ayetini okuduğunu duydum ve ‘Evet, geldi!’ dedim. Peşinden uyandım, uyanır uyanmaz da udu kırdım, yanımda bulunan diğer aletlerle birlikte yaktım.”[7]

Bak, bir ayetle bütün hayatı değişti ve Abdullah ibni Mübarek gibi bir kişi ortaya çıktı. Peki, benim, senin için neden olmasın? Neden bunu fırsata çevirmeyelim?

İşte Ramazan’ın eşiği gözüküyor sevgili dostum. Ona git ve dinle. Tüm benliğini aç. Duayla yardım iste Rabbinden (cc). Katre katre dökülsün günahtan paslanmış yüreğine rahmet devaları. Sonra da yol ikiye ayrılacak:

- Bağışlananların yolu
- Bağışlanma fırsatını elinin tersiyle iten “burnu sürtülenlerin” yolu

Ben kararımı verdim. Zorluğuyla bizi diri tutan birinci yolda yürümek için “Bismillah!” diyeceğim. El ele tutuştuğumuz sadık yarenlerle hem de. Her düşmeye yüz tuttuğumda beni sıkıca tutan... Allah’ın (cc) yardımıyla da değişeceğime inanıyorum.

İster değiş, ister değişme...

“O, yalnızca âlemlere bir hatırlatmadır. Sizden dileyenin istikamet bulması için.”[8]

3. “Resûlullah (sav) minbere çıktı ve üç kere, ‘Âmin.’ dedi.
Sahabe sordu: ‘Niçin, ‘Âmin.’ dedin, ey Allah’ın Resûlü?’
Resûlullah, ‘Bana Cibril geldi ve ‘Yanında ismin anıldığı hâlde sana salavat getirmeyenin burnu sürtülsün.’ dedi. Ben, ‘Âmin.’ dedim. ‘Ramazan’a girip çıktığı hâlde günahları affolunmayanın burnu sürtülsün.’ dedi. Ben, ‘Âmin.’ dedim. ‘Anne ve babasına veya (ikisinden) birine yetiştiği hâlde cennete giremeyenin burnu sürtülsün.’ dedi. Ben de ‘Âmin.’ dedim.’ ” (Tirmizi, 3543)
4. “Kim inanarak ve ecrini Allah’tan bekleyerek Ramazan’ın (gecelerini) ihya ederse geçmiş günahları bağışlanır.” (Buhari, 37; Müslim, 759)
5. 13/Ra’d, 11
6. 57/Hadîd, 16
7. El-Camiu li Ahkâmi’l Kur’ân, Müessesetu’r Risale Baskısı, 22/255
8. 81/ Tekvîr, 27-28

DOST MASKELİ DÜŞMANLAR: MÜNAFIKLAR

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.org

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun.

İslam tarihinde pek çok dönüm noktası vardır. Bunlardan en önemlisi hicret ve sonrasında hicrete bağlı olarak gelişen hadiselerdir.

Hicret aşamasını tamamlayan İslam toplumu yeni bir aşamaya geçmiş ve İslam'ın önündeki engelleri cihadla defetmeye başlamıştı. Bedir Savaşı, bu aşamanın ilk büyük basamağıydı. Bu savaşta kazanılan zafer, Medine içinde ve dışında hemen domino etkisi göstermişti. Dostluk ve düşmanlık yapanların safları netleşti ve daha önceden karşılaşılmayan yeni topluluklar İslam tarihinde boy göstermeye başladı.

Münafıklar zahiren İslam toplumunun birer neferi gibi görünürler. Tıynetleri gereği sinsice davrandıkları için toplum onları tanımaz ve onlardan bir kötülük beklemez. Sözleriyle İslam davasına bağlılıklarını sürekli tekrar eder, hatta bunun üzerine yeminler ederler.

Bu topluluklardan biri de münafıklardı. Allah Resûlü (sav) Medine'ye geldiğinde iman etmeyen bu topluluk, Bedir Savaşı'yla beraber güç kazanan İslam Devleti'ne yaklaşmaya başladı, çünkü düşmanlıklarını açıktan yapabilecekleri bir güçleri yoktu. Zahirlerinde İslam açığa çıksa da kalplerinde hâlâ fitne ateşi yanıyor ve küfür içerisinde yaşıyorlardı.

Buhari'de (rh) geçen bir rivayette Usame ibni Zeyd'in anlattığına göre, Bedir Savaşı olmadan önce Allah Resûlü (sav) Usame'yi bineğinin arka tarafına bindirerek, hasta olan Sa'd ibni Ubade'nin ziyaretine gidiyordu. O sırada, içlerinde münafıkların lideri olan ve henüz iman ettiğini söylemeyen Abdullah ibni Ubeyy'in de olduğu Müslim, müşrik ve Yahudilerin bulunduğu karma bir topluluğa rastladı. Bineğin çıkardığı toz, meclisi kaplayınca Abdullah ibni Ubeyy, "Üzerimize toz kaldırmayın." diye tepki gösterdi. Bunun üzerine Peygamberimiz (sav) durdu, selam verdi ve onlara Kurân okuyarak İslam'a davet etti. Bunun üzerine Abdullah ibni Ubeyy, "Ey adam! Şayet doğruysa, senin dediğinden daha güzeli yoktur, ancak kendi meclisimizde bizi bununla rahatsız etme! Meskenine dön ve sana kim gelirse ona anlat." diyerek Allah Resûlü'ne (sav) cevap verdi.

Bunun gibi hadiselerde açıktan düşmanlığını gösteren taife, artık Bedir Savaşı'yla beraber farklı bir sürece girmişti. Münafıkların bu düşmanlığının temelinde ne olduğunu ise bize, zikrettiğimiz rivayetin devamında Sa'd ibni Ubade'nin şu sözü açıklamaktadır:

"Ey Allahın Resûlü! Sen Abdullah ibni Ubeyy'in bu tavırlarını

İslam toplumu aslında güven üzerine kurulu bir toplumdur. Fertler birbirlerinin elinden ve dilinden emindir. Herkes birbirine hüsnüzanla yaklaşır. Oklar düşmana çevrilmiş ve asıl tehlikenin oradan geleceği prensibiyle hazırlıklar yapılmıştır. Böyle bir ortamda münafıkların söz ve fiilleri İslam toplumunun temellerindeki o güveni zedeler ve mücadeledeki ahengi bozar.

görmezden gel. Sen gelmeden önce Kavmi ona taç giydirecek, lider olarak kabul edecekti. Senin gelmenle beraber bundan vazgeçtiler."[1]

İlişkilerini menfaat temelli belirleyen bu kavim, dünyevi bir çıkardan mahrum oldukları için Allah Resûlü'ne düşmanlık beslemişlerdi. Aslında bu sadece Abdullah ibni Ubeyy ile sınırlı bir durum değildi. Allah Resûlü (sav), bu insan tipini şöyle haber vermiştir:

"Dinarın kulu helak oldu, dirhemin kulu helak oldu, kumaşın kulu helak oldu... Kendisine ondan verilince razı olur, verilmediğinde kızar. Helak oldu ve baş aşağı çevrildi. Ayağına diken batsa çıkaracak kimse bulamaz.

Müjdeler olsun o kula ki, atının yularından tutmuş Allah (cc) yolundadır. Saçları dağınık, ayakları tozlanmış vaziyettedir. Nöbet işinde oldu mu onun hakkını verir, develeri sürme işinde onun hakkını verir. İzin istese izin verilmez, aracı olsa aracılığı kabul edilmez..."[2]

Kur'ân-ı Kerim'de Allah (cc), müminleri birçok tehlikeye karşı uyarmıştır. Çeşitli topluluklardan bahsetmiş, onların sıfatlarını haber vermiş ve mücadele metodunu göstermiştir. Ehl-i Kitap ve müşrikler bu taifelere örnektir. Ancak ayetlere baktığımızda münafıklardan bahseden bölümlerin bu iki gruptan daha fazla olduğu görülecektir. Bu durum bile -tek başına- münafıkların ne kadar tehlikeli olduğunu göstermeye yeter niteliktedir.

Münafıklar zahiren İslam toplumunun birer neferi gibi görünürler. Tıynetleri gereği sinsice davrandıkları için toplum onları tanımaz ve onlardan bir kötülük beklemez. Sözleriyle İslam davasına bağlılıklarını sürekli tekrar eder, hatta bunun üzerine yeminler ederler:

"Münafıklar sana geldiklerinde: 'Şahitlik ederiz ki sen Allah'ın Resûlü'sün.' derler. Allah, senin O'nun Resûl'ü olduğunu pekâlâ bilir. Allah şahitlik eder ki münafıklar gerçekten yalancılardır."[3]

"Sizden olduklarına dair Allah adına yemin ederler. Onlar asla sizden değillerdir. Fakat onlar, korkak bir topluluktur."[4]

1. Buhari
2. Buhari
3. 63/Münafikûn, 1
4. 9/Tevbe, 56

Konuşmalarıyla toplumu etkiler ve insanların, onlara güvenmelerini sağlarlar. Toplum nezdinde önceden elde ettikleri statüler nedeniyle geçmişten gelen baskın karakterlerinin yansımalarını İslam toplumu içerisinde de göstermeye çalışırlar:

"Onları gördüğünde cüsseleri/kalıpları hoşuna gider. Konuşacak olsalar sözlerini dinlersin. Onlar, (kendi başına ayakta duramayan, meyve vermeyen,) duvara yaslanmış kütük gibilerdir. Her çığlığı kendi aleyhlerine sanırlar. (Dış görünüşleriyle cesur, özü sözü bir görünseler de iç dünyalarında korkak ve her şeyden ürken bir yapıları vardır.) Asıl düşman onlardır, onlardan sakın. Allah, onları kahretsin, nasıl da çevriliyorlar?"[5]

"İnsanlardan öylesi vardır ki; dünya hayatına dair söyledikleri senin hoşuna gider/sözleriyle seni etkiler. O, kalbinde olanın (iyilik, güzellik, ıslah) olduğuna dair Allah'ı şahit tutar. Oysa o, düşmanın en beter olanıdır."[6]

İslam toplumu aslında güven üzerine kurulu bir toplumdur. Fertler birbirlerinin elinden ve dilinden emindir. Herkes birbirine hüsnüzanla yaklaşır. Oklar düşmana çevrilmiş ve asıl tehlikenin oradan geleceği prensibiyle hazırlıklar yapılmıştır. Böyle bir ortamda münafıkların söz ve fiilleri İslam toplumunun temellerindeki o güveni zedeler ve mücadeledeki ahengi bozar. Ortaya atılan fitneler, samimi gibi görünen eleştiriler insanların zihnini bulandırır. İşte bu yüzden Allah (cc), Kitab'ında münafıklardan daha fazla bahsetmiş ve "Asıl düşman onlardır." diyerek dikkatleri o yöne çevirmiştir.

Anlatmak istediğimiz hususu bir olayla örneklendirelim. Bedir Savaşı sonrası kendilerine yapılan uyarıları dikkate almayan, antlaşmaları defalarca ihlal eden ve son olarak bir kadının örtüsüne el uzatan Ben-i Kaynuka Yahudileri muhasara altına alındı ve esir edildi. Allah Resûlü (sav) onlar hakkında hüküm verirken Münafıkların Reisi Abdullah ibni Ubeyy geldi ve aralarında şu diyalog gerçekleşti:

"Ben-i Kaynuka'nın müttefiki, Münafıkların Reisi Abdullah ibni Ubeyy ibni Selul çıkageldi.

5. 63/Münafikûn, 4
6. 2/Bakara, 204

Peygamberimizin (sav) yanına gelerek, 'Ya Muhammed! Benim müttefiklerime lütuf ve iyilikle muamele et!' dedi.

Peygamberimiz (sav), bu münafıkın sözlerini duymamazlıktan geldi.

Bunun üzerine Abdullah ibni Ubeyy aynı sözlerini tekrarladı: 'Ya Muhammed! Benim müttefiklerime lütuf ve iyilikle muamele et!'

Peygamberimiz (sav) bu sefer yüzünü çevirdi, fakat Abdullah ibni Ubeyy, aynı şeyleri tekrarlamaya devam etti.

Bunun üzerine Peygamberimiz (sav), 'Çözün onları. Allah (cc), onlara ve onlarla birlikte olanlara lanet etsin!' buyurdu ve Kaynukaoğullarının öldürülmelerinden vazgeçip Medine'den Şam'a sürülmelerini emretti."[7]

Başka bir rivayette onun, Allah Resûlü'nün (sav) zırhının içine elini soktuğu ve Peygamberimizi daha fazla sıkıştırdığı geçmektedir. Bunun üzerine Allah (cc) şu ayeti indirdi:

"(Allah'ın kesin yasağına rağmen) kalplerinde hastalık bulunanların (onları dost edinmek için) koşuşturduğunu ve 'Başımıza bir musibet gelmesinden korkuyoruz.' dediklerini görürsün. Umulur ki Allah, bir zafer ya da kendi katından bir (hüküm) getirir de içlerinde gizlediklerinden ötürü pişman olurlar."[8]

Bu tabloyu gözümüzün önünde canlandıralım:

İslam toplumuna açıktan zarar veren bir taifeyle savaşılmış ve neticede esir edilmişler. Allah Resûlü de (sav) onlar hakkında öldürülmeleri hükmünü vermiş. İnsanlar bunu duymuş ve hiç kimse itiraz etmemiş.

İtiraz etmemişler, çünkü Peygamber'e itaatin ne demek olduğunu, ona (sav) imanın gereklerinden birinin de bu olduğunu biliyorlar.

İtiraz etmemişler; çünkü bırakalım itirazı, onun (sav) ağzından ne çıkacak diye büyük bir dikkatle beklemek, sonra da ona uygun amel etmek için çaba göstermek gerektiğini biliyorlar.

İtiraz etmemişler; çünkü tüm Arapları karşılarına alma pahasına da olsa Peygamber'i (sav) kendi şehirlerine davet etmişler, Bedir'de kervan yerine birkaç kat fazla sayıda olan düşmanla karşılaştıklarında bile bunu sıkıntı görmemişler.

İtiraz etmemişler, çünkü Peygamber'in (sav) görüşüne muhalif bir şey söylerken nasıl, hangi edep kaidelerine dikkat ederek söylemeleri gerektiğini biliyorlar.

İşte münafıklar bu tür fiilleriyle yukarıda saydığımız ve sayabileceğimiz birçok kaideyi ihlal ederler. Bunu İslam toplumunun fertleri de görür. Münafıkların sinsilikleriyle beraber güzelce ambalajlayıp sundukları bu fitneler bazı kimselerin kafalarını karıştırır ya da daha erken gelişmelerine, meseleleri idrak etmelerine engel olur. Hadiseyi kendi özelinde değerlendirecek olursak; İslam devletinin, emîrlerine yapılması gereken muamele ve onun hürmetini koruma konusunda inşa edilen her şeyi bir çırpıda yıkmak isterler.

Böylece münafıkların İslam toplumu için neden tehlikeli olduklarını kısaca zikretmiş olduk. Yazımızı tamamlamadan önce Abdullah ibni Ubeyy'in, Ben-i Kaynuka Yahudileriyle ilgili hadisede yaptıklarına dair bir iki hususa değinmek istiyoruz: Münafıkların Liderinin, Yahudilerin katledilmemeleri ve Medine'den sürgün edilmemeleri için gösterdiği çabanın bir nedeni vardı. Bu çabasını diğer Yahudi topluluklar için de ortaya koydu. Zira Medine'de güç dengesinin müminlerin lehine değişmesini istemiyordu. Münafıklar için, Medine'de tek egemen gücün müminler olduğu bir senaryo, en kötü senaryoydu, çünkü bu durumda sıranın kendilerine geleceğini çok iyi biliyorlardı.

Yine bu uğraşın başka bir nedeni, gerçekten iman etmedikleri için Allah Resûlü'nün (sav) yenileceğini düşündükleri o güne, şimdiden hazırlık yapmaktı. Onlara göre Yahudiler on yıllardır bu topraklarda yaşıyorlardı ve onlar bu toprakların asli fertlerindendi. Muhammed'in kalıcılığı ise şüpheliydi. Bu nedenle Yahudilerle aralarını bozmak istemiyor ve böyle girişimlerde bulunuyorlardı.

Abdullah ibni Ubeyy; Medine'de İslam hâkim olmadan önce sahip olduğu konumu, kavminin arkasında olması ve Yahudilerle kurduğu iyi ilişkileri nedeniyle kendi isteğine aykırı bir karar çıktığında buna hemen müdahale eder ve emri vaki diyebileceğimiz şekilde arkasındaki güce de dayanarak; alınan kararın değiştirilmesini isterdi. İslam'a girdiğini iddia ettiği zamanın üzerinden çok kısa bir süre geçmesine rağmen Allah Resûlü'ne de bu şekilde müdahale etmek istedi ve pozisyonunu kullanarak kararını dikte etti. Allah Resûlü (sav), -ileride anlatacağımız- bazı sebepleri gözeterek onu kendi hâline bıraktı ve isteklerine kısmen göz yumdu. Ancak burada asıl üzerinde durulması gereken husus şudur:

İslam toplumunda konumu ne olursa olsun herhangi bir grup ya da şahsın çeşitli güçlere dayanarak, emîrin kararına bu şekilde itiraz etmesi ve kendi düşüncesine gelmesi için zorlaması normal midir? Tabii ki de değildir. Bu, tartışmaya kapalı bir konudur. Olması gereken; şeriata muhalif olmayan her kararın, hoşumuza gitse de gitmese de, aklımıza yatsa da yatmasa da arkasında durmaktır. Eğer bir eleştiri ya da önerimiz varsa bunu bire bir konuşarak sunmaktır. Münafıkların Lideri, İslam cemaati için hayati öneme sahip olan bu ilkeyi, örnekte gördüğümüz gibi rahatlıkla çiğnemiştir.

Allah (cc) nasip ederse diğer yazımızda da münafıkların bazı özelliklerinden ve onlara karşı mücadele metotlarından bahsedeceğiz.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

7. İbni İshak
8. 5/Mâide, 52

İKTİBAS

KAFESTEKİ ADAM

"Bir akşam, sarayın bir penceresinden sokakta akıp giden kalabalığı seyreden Kralın gözüne, o kalabalığın içindeki bir adam takılmış. Sıradan bir insanmış bu. Akşam vakti, evine yürümekteymiş. Tıpkı, yıllardan beri haftada beş akşam yaptığı gibi... Kral, adamın evine vardığında yapacaklarını tahayyül etmiş; hanımı ve çocuklarıyla merhabalaşmak, hâl hatır sormak, yemeğini yemek, televizyon seyretmek veya bir şeyler okumak, uyumak, sonra da ertesi sabah her zamanki saatinde uyanıp yine işe doğru yola koyulmak.

Birden bir merak sarmış Kralı: 'Hayvanat bahçesindeki hayvanlar gibi, bu adamı da bir kafese kapatsak acaba ne olur?'

Ertesi gün hemen Ruh Bilimcisini çağırıp bu düşüncesinden söz açmış ve onu bu deneyin gözlemini yapmaya çağırmış. Ruh Bilimci bunun imkânsız olduğunu söyleyip itiraz edecek olduysa da Kral, Cengiz Han'dan Hitler'e kadar pek çok totaliter liderin bunu yaptığını ve şimdi bu durumu bilimsel açıdan incelemenin hiçbir mahzuru bulunmadığını söyleyerek kestirip atmış. 'Üstelik,' demiş Kral, 'Bu iş için külliyetli miktarda para ayırdım. Bu para heba olsun istemem.'

Aslında Ruh Bilimci de bir insanın kafese kapatıldığında ne gibi davranışlar göstereceğini için için merak ediyormuş.

Ertesi gün Kral, hayvanat bahçesinden kafes getirilmesini emretmiş. Kafes sarayın iç avlusuna yerleştirilmiş ve Kralın, gözüne kestirdiği o sıradan adam derdest edilerek kafese konulmuş. Ruh Bilimci de adamı gözlemlemek için kafesin kenarında bir yere ilişmiş. Adam önceleri yakınmış hep. Ruh Bilimciye, 'Tramvayı yakalamam gerek, işe gitmeliyim. Saate bak, geç kaldım!' deyip duruyormuş. İkindiye doğru neler olup bittiğinin farkına varmış ve protestoya başlamış: 'Kral bunu bana yapamaz! Bu adil değil, kanuna aykırı!..' Sesi kuvvetli, gözleri öfke doluymuş.

'Çok iyi!' diye düşünmüş Ruh Bilimci. 'Öfke; yanlış giden şeylerle savaşmak, onu doğrudan protesto etmek isteyen insanların davranışıdır. Birisi kliniğe bu duygu içerisinde gelse iyi sayılır, ona yardımcı olunabilir.'

Haftanın sonraki günlerinde adam protestolarını devam ettirmiş. Kral ne zaman kafesin yanından geçse, adam protestolarını onun yüzüne haykırıyormuş.

Ancak şöyle diyormuş Kral: 'Şuraya bak! İyi bir yatağın, bolca yiyeceğin var, çalışman da gerekmiyor. Sana burada çok iyi bakıyoruz. Niye itiraz ediyorsun ki?'

Zaman geçtikçe adamın protestoları azalmış ve günün birinde bitmiş. Kafesinde sessizce oturuyor ve konuşmayı reddediyormuş. Ama Ruh Bilimci, adamın gözlerinde bir ateş yalımı gibi parlayan nefreti görebiliyormuş. Ağzından birkaç söz çıktığında kısa ve kesin kelimelerle kendini gösteriyormuş bu nefret; kimden ve niçin nefret ettiğini bilen, sakin ama kuvvetli bir ses oluyormuş. Kral, avluya çıktığında adamın gözlerinde derin bir ateş yanıyormuş.

Ruh Bilimci bu derin ateşi, haksızlığa uğrayan pek çok insanın gözlerinde gördüğünü düşünmüş: 'Hâlâ iyi, içinde kavga ateşi taşıyan bir kişiye yardım edilebilir.'

Kral ne zaman avluda yürüyüşe çıksa kafesteki adama; kendisine iyi bakıldığını, bolca yiyecek ve barınak verildiğini hatırlatıyormuş. Gel zaman git zaman Ruh Bilimci, adamın, Kralın sözlerine eskisi gibi öfkeyle mukabele etmediğini, bunları sessizlikle karşıladığını fark etmiş. Adam, Kralın

doğru söyleyip söylemediğini tartmak ister gibi, düşünceli bir hâlde, susuyormuş. Öfkenin yaktığı o derin ateş, zaman içinde sönmeye yüz tutmuş.

Birkaç hafta içinde adam, Ruh Bilimciye, bir insana yiyecek ve barınak sağlanmasının ne kadar iyi olduğunu anlatmaya başlamış. İnsanın kaderine rıza göstermesi gerektiğini, kadere rızanın bilgeliğin bir parçası olduğunu söylüyormuş. Bir süre sonra da güvenlik ve kadere teslimiyet konusunda kapsamlı bir kuram geliştirmeye başlamış. Bu uzun ve çoğu kez adamın monoloğundan ibaret sohbetlerinde, Ruh Bilimci onun sesinin düzleştiğini, âdeta içinin boşaldığını hissetmiş. 'Çok zor,' diye düşünmüş. 'Bir insan kime buğzedeceğini bilmiyorsa eğer, ona yardım etmek çok zor.'

Adam, kendisini ziyarete gelen bilim adamları heyetine şaşırtıcı bir biçimde dostane davranmış ve onlara bu yaşam biçimini kendisinin seçtiğini, emniyetin ve gözetilip kollanmanın büyük değerler olduğunu anlatmış. 'Ne garip!' diye düşünmüş Ruh Bilimci. 'Kendi yaşam biçimini temize çıkarmak için neden bu kadar uğraşıyor ki?'

Kral, ileriki günlerde avluya gezmeye çıktığında adam kafesin parmaklıkları ardından ona şükran ve minnetini bildirmeye başlamış. Kral ortalıkta olmadığında ise içine kapanık, kunt ve vurdumduymaz bir hâle bürünüyormuş. Parmaklıklar arasından yiyeceğini aldığında bardağı yahut tabağı yere düşürüyor, sakarlığına üzülüyormuş. Konuşması da giderek fakirleşmiş ve gözetilip kollanmanın değeri hakkında geliştirdiği felsefi kuramlar, yerini 'Kaderim bu!' gibi basit ve sıklıkla yinelenen cümlelere bırakmış. Önceki testlerinde hiçbir zekâ sorunu olmadığı açıkça görülen adamın bu durumu, Ruh Bilimciyi şaşırtmış. Neden sonra bunun, efendilerinin elini öpmeye zorlanan kölelerde sıklıkla görülen bir davranış biçimi olduğunu hatırlamış. Kendilerini besleyen, ama aynı zamanda onları köleleştirmiş kişilere ne isyan ne de buğzedebilen köleler de böyle umarsız bir duruma düşerlermiş.

Kafesteki adam artık gün boyu kafesinde oturuyor, sadece Güneş'in hareketlerine göre pozisyonunu değiştiriyormuş. Ruh Bilimci, adamın yüzünün artık belirli bir ifade taşımadığını, o yüzde gülümseyişten bir iz bulunmadığını, yüz ifadesinin tümüyle boş ve anlamsız bir hâle büründüğünü fark etmiş. Adam yemeğini yiyor ve Ruh Bilimciye en fazla birkaç kelime söylüyormuş. Gözleri uzak ve belirsiz bir noktaya takılmış gibi bakıyor, ama etrafını görmüyormuş. Adam o basit konuşmalarında artık hiç 'ben' demiyormuş. Kafesi ve bir kafes içinde yaşamayı kabullenmiş. Öfkesi, nefreti, dahası içinde bulunduğu hâli meşrulaştırma yolunda bir gayreti yokmuş. Zira artık aklı başında değilmiş...

Bu masalı bize Rollo May anlatıyor, Psychology and the Human Dilemma (Psikoloji ve İnsanın İkilemi) adlı eserinde.

Acaba diyorum, buradaki adamın yerine bir milleti koysak, bu kıssadan bir hisse devşirmek mümkün olur mu? Kafese konmuş bir millet de tarihsel süreç içerisinde benzeri tepkileri verir mi?

Ne dersiniz, bu masaldan asri zamanlara uygun bir mesel çıkar mı?"[1]

1. Kendine İyi Bak, Kemal Sayar, Kapı Yayınları, 62-67

SÜNNET ÜZERİNE

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

SÜNNETİN VAHİY OLMASININ DELİLLERİ

Allah'ın sıfatları, geçmiş ümmetlerde yaşananlar hakkında; gelecekte yaşanacaklar, kıyamet alametleri, kabir ve ahiret hayatı gibi gaybi meselelerde Allah Resûlü'nden aktarılanlar, Sünnet-vahiy ilişkisine işaret eden delillerdendir. Çünkü gaybı sadece Allah bilir ve dilediğine bu bilgilerden aktarır. Allah Resûlü'nün hadislerde aktardığı gaybi bilgiler, Allah'ın, kendisine vahyettikleridir:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Önceki makalemizde, Sünnetin vahiy olduğuna dair Kur'ân'dan bazı deliller zikretmiştik. Bu makalemizde ise Sünnetten bazı deliller zikretmeye çalışacağız.

Sünnetten Bazı Deliller[1]

Birçok hadiste şu şekilde veya bunlara benzer manada ibarelere rastlamaktayız:

"Bana vahyedildi..."

"Bana emredildi..."

"Cibril geldi ve bana haber verdi..."

"Bana gösterildi..."

Bu ibareleri barındıran hadisler, Sünnet-vahiy ilişkisinin hem delilleri hem de pratik örnekleridir.

Birkaç misal verelim:

İyaz ibni Himar El-Mücaşi'nin rivayet ettiğine göre bir gün Resûlullah (sav) hutbe verirken şöyle buyurmuştur:

"Bakın, bana öğretilenlerden sizin bilmediğiniz bir şeyi bugün size öğretmemi Rabbim bana emretti.

Allah şöyle buyurmuştur:

'Bir kula bağışladığım her türlü mal helaldir. Ben, kullarımın tümünü temiz yaratılış (haniflik) üzere yarattım. Bu arada onlara şeytanlar geldiler ve onları dinlerinden çevirdiler, kendilerine helâl kıldığım şeyleri onlara haram kıldılar, hakkında hiçbir delil indirmediğim şeyi bana şirk koşmalarını emrettiler.' "[2]

"...Allah bana şöyle vahyetti:

'Mütevazı olunuz! Bazılarınız bazılarınıza karşı böbürlenmesin. Bazılarınız bazılarınıza karşı haddi aşmasın...' "[3]

1. Bu deliller, hadisi hüccet görmeyen güruha yönelik değildir ve onları ikna etmek gibi bir amaçla zikredilmemiştir.
2. Müslim, 2865; Ebu Davud, 4895
3. Müslim, 2588; Tirmizi, 2029

Bilim ve keşif çağındayız. Zaman ilerledikçe yeni şeyler keşfediliyor. Bilimin henüz keşfettiği nice bilgiler var ki Allah Resûlü bunları 1400 küsür sene önce haber vermiştir. Peki, Allah Resûlü bunları nasıl haber verdi? Elbette Allah'ın kendisine haber vermesiyle…

"Misvak bana emredildi. Öyle ki onun hakkında Kur'ân ayeti inmesinden korktum."[4]

"Resûlullah (sav), ashabına namaz kıldırırken ayakkabılarını çıkardı ve sol tarafına koydu. Bunu gören ashab da ayakkabılarını çıkardılar.

Resûlullah (sav), namazı bitirince, 'Ayakkabılarınızı neden çıkardınız?' diye sordu.

Onlar da, 'Senin çıkardığını gördük, biz de ondan dolayı çıkardık.' dediler.

'Cibril geldi ve bana, ayakkabılarımda pislik olduğunu haber verdi. (O yüzden çıkarmıştım.)' dedi…"[5]

"Yedi aza üzerine secde etmekle emrolundum: Alın -bu sırada mübarek eliyle burnuna da işaret etti-, iki el, iki diz ve ayakların uçları. Ayrıca namazdayken elbiselerimiz, saçımız ve başımızla oynamamamız emredildi."[6]

İbni Abbas'tan şöyle rivayet edilmiştir:

"Azîz ve Celil olan Allah (cc), Peygamber'in (sav) diliyle namazları dört rekât olarak farz kılmıştır. Yolculukta iki, korku namazında ise bir rekât olarak farz kılınmıştır."[7]

Allah'ın sıfatları, geçmiş ümmetlerde yaşananlar hakkında; gelecekte yaşanacaklar, kıyamet alametleri, kabir ve ahiret hayatı gibi gaybi meselelerde Allah Resûlü'nden (sav) aktarılanlar, Sünnet-vahiy ilişkisine işaret eden delillerdendir. Çünkü gaybı sadece Allah (cc) bilir ve dilediğine bu bilgilerden aktarır. Allah Resûlü'nün hadislerde aktardığı gaybi bilgiler, Allah'ın, kendisine vahyettikleridir:

"(O,) gaybı bilendir. Gaybına hiç kimseyi muttali kılmaz. Ancak resûlleri arasından razı olup (seçtikleri) müstesna. Çünkü (gayb bilgisine muttali olan elçinin) önünde ve arkasında (onu koruyan) gözetleyiciler kılmıştır."[8]

Bazı örnekler aktaralım:

"Rabbimiz her gece, gecenin üçte biri kaldığı zaman dünya semasına iner ve 'Yok mu dua eden? Dua etsin de duasını kabul edeyim. Yok mu benden isteyen? İstesin, vereyim. Yok mu bağışlanmasını dileyen? Bağışlanma dilesin de ben de onu bağışlayayım.' diye buyurur."[9]

"Aişe Annemizin (r.anha) rivayet ettiğine göre, Güneş tutulduğunda Allah Resûlü (sav) namaz kılmış, namaz bittikten sonra Allah'a hamd-u sena edip şöyle demiştir:

'Daha önce bana gösterilmemiş her şey, hatta cennet ve cehennem bile burada gösterildi.' Bana, 'Kabirlerinizde Mesih Deccal'in fitnesine benzer -veya yakın- bir şekilde imtihan edileceksiniz.' diye vahyedildi.

Kabre giren kişiye, 'Bu adam -Muhammed (sav)- hakkında ne biliyorsun?' diye sorulacak.

Mümin -veya kesin inançlı bir- kişi, 'O, Muhammed'dir; Allah'ın resûlüdür. Bizlere apaçık deliller ve hidayeti getirdi. Biz de onun davetine icabet ettik ve ona tabi olduk. (Üç kere) O, Muhammed'dir.' diyecek.

O kişiye, 'Rahat bir şekilde uyu. Senin ona kesin olarak inandığını anladık.' denilecek.

Münafık -veya kalbinde şüphe bulunan- kişi ise, 'Bilmiyorum. İnsanların bir şeyler söylediğini duydum, ben de aynısını söyledim.' diyecek."[10]

Ömer ibni Hattab'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Resûlullah (sav), bir gün önce Bedir Savaşı'ndakilerin öleceği yerleri bize gösteriyor ve 'İnşallah, şurası falanın öleceği yerdir.' diye buyuruyordu. Onu hak üzere peygamber gönderen Allah'a yemin olsun ki Resûlullah'ın (sav) çizdiği sınır hiç şaşırmadı…"[11]

Bilim ve keşif çağındayız. Zaman ilerledikçe yeni şeyler keşfediliyor. Bilimin henüz keşfettiği nice bilgiler var ki Allah Resûlü (sav) bunları 1400 küsür sene önce haber vermiştir. Peki, Allah Resûlü bunları nasıl haber verdi? Elbette Allah'ın (cc) kendisine haber vermesiyle… Bu, Sünnet-vahiy ilişkisini kuvvetlendiren delillerden biridir.[12]

4. Ahmed, 2120
5. Ebu Davud, 650
6. Buhari, 812; Müslim, 490
7. Nesai, 1442
8. 72/Cin, 26-27
9. Buhari, 1145; Müslim, 758
10. Buhari, 86; Müslim, 905
11. Müslim, 2873; Ebu Davud, 2681
12. Bu konuda özel çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların üçünü zikredebiliriz:

    a. El-İ'cazu'l İlmi fi's Sünneti'n Nebeviyye, Dr. Salih ibni Ahmed er-Rıda, Mektebetu'l-Ubeykan

    b. El-İ'cazu'l İlmi fi'l Kur'ani'l Kerimi ve's Sünneti'l Mutahhara, Yusuf El-Hac Ahmed, Mektebetu İbni Hacer

Yakın zamanda yapılan araştırmalar, Allah Resûlü'nün 1400 sene önceki bu haberini tasdik etmiştir.

Örneğin, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Doğrusu Âdemoğullarından her insan 360 mafsal/eklem ile yaratılmıştır. Buna göre kim bu 360 eklem sayısınca Allah'a tekbir getirir, hamdeder, tehlil ile tesbih eyler ve istiğfarda bulunur, insanların yolundan bir taşı ya da dikeni veya kemiği kenara atar, bir iyiliği emreder veya bir kötülükten alıkoyarsa gerçekten o gün kendisini cehennemden uzaklaştırmış olarak hareket eder."[13]

Yapılan araştırmalara göre yetişkin bir insanda 206 kemik ve bu kemikleri birbirine bağlayan 360 eklem vardır.[14]

Peygamberimiz (sav) başka bir zaman şöyle buyurmuştur:

"Nutfenin üzerinden kırk iki gün geçince Allah ona bir melek gönderir. Melek ona şekil vererek onun kulak, göz, deri, et ve kemiklerini yapar..."[15]

Konu hakkında yapılan araştırmalar, nutfenin üzerinden kırk iki gün geçtikten sonra uzuvlarının şekillendiği gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır.[16]

Yine Nebimiz (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinizin (yemek) kabına sinek düşecek olursa, onu iyice batırın. Zira onun bir kanadında hastalık, diğerinde şifa vardır. O, içerisinde hastalık olan kanadıyla korunur."[17]

Yakın zamanda yapılan araştırmalar, Allah Resûlü'nün (sav) 1400 sene önceki bu haberini tasdik etmiştir.[18]

Bu ve buna benzer örnekler, Sünnet-vahiy ilişkisini ispat eden güncel delillerdendir.[19]

Son söz mahiyetinde Allah Resûlü'nün (sav) şu hadisini zikrederek konumuzu tamamlayalım:

Mikdam ibni Ma'dikerib'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dikkat edin, bana Kitap ve onun bir misli verildi. Dikkat edin, karnı tok bir adamın, koltuğuna yaslanarak size, 'Bu Kur'ân'a uymanız gerekir. Onda helal bulduklarınız helal, haram bulduklarınız haramdır (başka kaynağa ihtiyacınız yoktur)!' demesi yakındır. Dikkat edin! Allah Resûlü'nün haram kıldıkları, Allah'ın haram kıldıkları gibidir."[20]

Bu bağlamda Allah (cc) şöyle buyurur:

"Şayet Allah'ın lütfu ve rahmeti senin üzerine olmasaydı, onlardan bir grup seni saptırmayı arzuluyordu. Onlar sadece kendilerini saptırıyorlar ve sana hiçbir zarar da veremezler. Allah, sana Kitab'ı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın senin üzerindeki lütuf ve ihsanı çok büyüktür."[21]

* * *

Bir sonraki sayımızda buluşmak duasıyla...

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

---

c. Mevsuatu'l Î'cazi'l İlmi fi'l Kur'ani ve's Sünne, Muhammed Ratib En-Nablusi, Daru'l Mektebi

13. Müslim, 1007
14. bk. El-Î'cazu'l İlmi fi's Sünneti'n Nebeviyye, Dr. Salih ibni Ahmed Er-Rıda, Mektebetu'l Ubeykan, s. 69
15. Müslim, 2645
16. bk. age. s. 58
17. Buhari, 3320
18. bk. age. s. 552
19. Bilimsel gerçekler, Kur'ân ve Sünnete uygun olması kaydıyla imanımızı arttıran vesilelerdir. Kesinlikle Kur'ân ve Sünnetin sağlaması olarak kullanılamaz. Bilimsel gerçekler ile Kur'ân ve Sünnetin çakışması hâlinde, tercihimiz Allah (cc) ve Resûl'ünün (sav) haber verdikleridir. Çünkü Allah'ın kelimeleri; doğruluk ve adalet olarak tamdır. (bk. 6/En'âm, 115) Sünnet de Allah'ın, Resul'üne vahyidir. Bilim ise hâlâ ilerlemekte, her asır geçtikçe eski kabuller değiştirilmektedir.
20. Ebu Davud, 4604; Tirmizi, 2664
21. 4/Nîsa, 113

EMÎRE, ALLAH İÇİN BİAT ETMEK

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.org

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

"Üç kişi vardır ki, Kıyamet Günü'nde Allah onlarla konuşmayacak, onların yüzüne bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onlara acı bir azap vardır: Bir çölde ihtiyacından fazla suyu bulunmasına rağmen onu yolculardan esirgeyen kimse; ikindiden sonra bir kişiye malını satarken 'Bunu şu şu fiyata aldım.' diyerek Allah adına yemin eden, öyle olmadığı hâlde müşterinin kendisine inandığı kimse; devlet başkanına sadece dünyevi çıkarları için biat eden, devlet başkanı ona mal verdiği zaman biatine bağlılık gösteren, vermediğinde ise biat sözüne bağlılık göstermeyen kimse."[1]

Kıymetli Kardeşim,

Üzerinde nasihatleştiğimiz hadisin son bölümünde Peygamberimiz (sav), emirlere karşı biatın Allah (cc) için olması gerektiğini öğretmektedir.

Biat, Kur'ân ve sünnete muhalefet etmemek şartıyla kişilerin emirleriyle belli şartlar üzerine ahitleşmesidir. Bu, sünnetullah olduğu gibi aynı zamanda menhecdir de. İslami mücadelede olması gereken amellerdendir. Sahabe, Peygamberimize (sav) biat etmiştir. Peygamberimiz de hem kadınlardan hem de erkeklerden belli şartlar üzerine biat almıştır. Rıdvan Biatı, bunlardan biridir.

Biat konusunda insanlar iki kısımdır:

Birincisi; emîre, çıkarlarından dolayı biat edenler. Bu kişiler, gücün ve malın etkisinde kalıp aslında emîre değil, mala bağlanmış kimselerdir.

Bu kimseler dinarın kullarıdır. Dinarla ve dirhemle iş yaparlar. Niyetlerinde Allah'ın (cc) rızası ve dava şuuru yoktur. En büyük vasıfları mal verildiği zaman sevinip, verilmediğinde öfkelenmeleridir. Bu kişiler, dünyasını da ahiretini de helak edenlerdir:

"Dinarın kulu helak oldu, dirhemin kulu helak oldu, kumaşın kulu helak oldu... Kendisine ondan verilince razı olur, verilmediğinde kızar. Helak oldu ve baş aşağı çevrildi. Ayağına diken batsa çıkaracak kimse bulamaz. Müjdeler olsun o kula ki, atının yularından tutmuş Allah (cc) yolundadır. Saçları dağınık, ayakları tozlanmış vaziyettedir. Nöbet işinde

Terazisine malı koyup, ölçü kılan kişi helak olmamış da, ne olmuştur? Emîrine para için biat eden, davasına çıkarları için hizmet eden helak olmamış da ne olmuştur? Rabbim, bizleri dünyanın fitnesine karşı korusun.

1. Buhari, Müsakat 5, Ahkâm 48; Müslim, İman 171-173

Birlik ve beraberliklerine dikkat ederler. Onlar, vücudun azaları ve duvardaki tuğlaların kenetlenmesi gibi kenetlenmişlerdir. Hiçbir şüphe ve imtihan/zorluk onları ayıramaz ve onlara zarar vermez, çünkü onlar tüm amellerini Allah için yaparlar. Harçları ihlasla yoğrulmuş olanlara kim zarar verebilir ki?

oldu mu onun hakkını verir, develeri sürme işinde onun hakkını verir. İzin istese izin verilmez, aracı olsa aracılığı kabul edilmez..."[2]

Kıymetli Kardeşim,

Mal, güç, makam, günümüz insanları için birçok konuda ölçü hâline gelmiştir. Din tüccarları, cemaatlere katılırken "Popüler bir cemaat mi, değil mi? Cemaatin gücü ve imkânları ne kadardır?" diye tartıyorlar. Arkadaş ya da eş seçiminde malına, mülküne bakıyorlar. Davada hizmet edeceği zaman, verilecek maaşın miktarına bakıyor ve istediği fiyat verilmediği zaman dinine hizmet etmeyi terk edebiliyor.

Açık bir şekilde bellidir ki bu insanlar; kapitalizmin tuzağına düşmüş, dünyanın fitnesine kapılmış, nefsinin arzuları için hayat süren, kalbindeki fücuru ön plana çıkarmış, bedbaht olmuş kişilerdir. Bunlar, ahirette Rablerini göremeyeceklerdir. Rableri (cc) onlarla konuşmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. İnsana bundan daha büyük bir ceza verilebilir mi?

Şu kıssa, dünya fitnesine karşı teyakkuzda olmamız gerektiği konusunda bizlere ışık tutacaktır. Ki kıssada vahiyle yetişen sahabinin olması da işin önemini arttırmaktadır:

"Peygamberimiz (sav), Ebu Ubeyde ibni Cerrah'ı, Bahreyn'in vergisini getirmesi için oraya göndermişti. Peygamberimiz, Bahreyn halkıyla anlaşma yapmış, onlara A'la ibni Hadramî'yi vali olarak görevlendirmişti. Ebu Ubeyde, Bahreyn'den mallar getirdi. Ensar'dan olanlar, Ebu Ubeyde'nin geldiğini duydular. Resûlullah ile birlikte sabah namazını ifa ettiler. Peygamberimiz, namazı kılınca oradan ayrıldı. Onlar, Peygamberimizin önüne çıktılar.

Resûlullah onları görünce gülümsedi ve şöyle buyurdu: 'Zannederim ki siz Ebu Ubeyde'nin Bahreyn'den bir şeylerle geldiğini duydunuz.'

Onlar, 'Evet, ey Allah'ın Resûlü!' diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Peygamberimiz onlara şu önemli açıklamayı yaptı: 'O hâlde sevininiz ve sizi sevindirecek şeyi ümit ediniz! Vallahi! Ben sizin namınıza fakirlikten korkmuyorum. Fakat sizin namınıza dünyanın sizden öncekilere serildiği gibi size de serilmesinden ve onların dünya için yarıştıkları gibi sizin de yarış etmenizden, dünyanın onları helak ettiği gibi sizi de helak etmesinden korkuyorum.' "[3]

Terazisine malı koyup, ölçü kılan kişi helak olmamış da, ne olmuştur? Emîrine para için biat eden, davasına çıkarları için hizmet eden helak olmamış da ne olmuştur? Rabbim, bizleri dünyanın fitnesine karşı korusun.

İkincisi; takva üzerine, Allah (cc) için emire biat edenlerdir. Bu kimseler, dava şuuruyla hareket ederler. Şirk/Küfür/Haram müstesna her hâllerinde, hiçbir şart gözetmeksizin davaya hizmet eder ve biatlerini bozmazlar. Davayı, ona hizmeti, emîre bağlılığı içselleştirmişlerdir. Dava arkadaşlarından, zihnen ve kalben kopuk değillerdir. Birlik ve beraberliklerine dikkat ederler. Onlar, vücudun azaları ve duvardaki tuğlaların kenetlenmesi gibi kenetlenmişlerdir. Hiçbir şüphe ve imtihan/zorluk onları ayıramaz ve onlara zarar vermez, çünkü onlar tüm amellerini Allah için yaparlar. Harçları ihlasla yoğrulmuş olanlara kim zarar verebilir ki?

Rabbim bizleri ihlaslı olan, kendisi için yaşayıp kendisi için ölen kullarından kılsın. Davasına bağlı, emîrine karşı haklarını yerine getiren dava erlerinden eylesin. Allahumme âmin.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidiyle...

2. Buhari

3. Buhari

NİMET, ŞÜKÜR VE FAZLASI

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.org

Şükür; iyiliği takdir etmek, iyiliğin sahibini bilmek ve bunu zikrederek/söyleyerek söz konusu etmektir.

"İman iki yarımdır. Yarısı sabırdır, yarısı şükürdür."[1]

Şükredilmesi gereken bir nimet ve afiyetle karşılaştığında kişi eğer hakkıyla şükretmiyorsa Allah'tan (cc) gelen lütuf ve ikrama karşı nankörlük etmiş olur:

فَاذْكُرُونٖٓي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لٖي وَلَا تَكْفُرُونِ

"(Bu nimetlerime karşılık yalnızca) beni anın ki ben de sizi anayım. Ve bana şükredin, nankörlük etmeyin." [2]

"وَلَا تَكْفُرُونِ" ifadesindeki küfür (nankörlük) nimetin örtülmesidir, yalanlamak/tekzib değildir.

Bir kimsenin elinden, verilmiş nimet ve imkânlar alındığında o nimeti geri kazanmak için yerine getirmesi gerekli üç husus bulunmaktadır. Bu hususları kısaca şöyle sıralamak mümkündür:

- Kişi öncelikle nerede kusur işlediğini anlayıp ortaya çıkararak bu hatasına samimi bir şekilde tevbe etmelidir.
- İkinci olarak nimeti kaybetmekle beraber yüz yüze kaldığı musibetteki öğreticiliğin ve faydaların farkına varıp bundan içtenlikle memnuniyet duymalıdır.
- Son olarak da Rabbine ihlasla yönelerek dua etmelidir.

Herhangi bir nimet kişiden asla sebepsiz yere geri alınmaz. Bir kimseden nimetin geri alınmasının en büyük sebebi ise kişinin şükürdeki ihmalkârlığıdır. Dünya nimetleri şükürle kalıcı olur, hatta daha da artar.[3] Nimet nasıl ki şükrü gerektiriyorsa şükür de nimetin devamlılığını ve artmasını gerektirir:

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزٖيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابٖي لَشَدٖيدٌ

Adanmışlık şuuruyla ilim, bilgi ve görsel üreten berrak zihinler ve mahir ellerin sahipleri de böylesi güzel ve (biiznillah) muştulanmış bir kervanda bulunuyor olmanın şükrünü kelâm ve amellerinde takva, ihlâs ve ihsân ile ifâ ederek zinetlendirmeye çalışmalıdır.

1. Beyhakî, Şuabu'l İman
2. 2/Bakara, 152
3. Bu durum istidrac ile karıştırılmamalıdır. İstidrâc; A'râf Suresi'nin 182. ayetinde geçer ve "Allah'ın, âyetlerini yalanlayanları derece derece, sezdirmeden azaba doğru çekmesi, her yeni hata ve günahta yeni nimet ve imkânlar vererek azdırması, yavaş yavaş helake götürmesi" gibi manalara gelir. (TDV İslâm Ansiklopedisi, 23/328-329)

"(Yine hatırlayın ki) Rabbiniz: "Andolsun ki şükrederseniz kesinlikle arttırırım, nankörlük ederseniz şüphesiz, benim azabım pek çetindir." diye ilan etmişti." [4]

Şükür; dil ile şükür, kalp ile şükür ve amellerle şükür şeklinde ifa edilir.

Kalp ile şükür; bütün ihsan ve nimetlerin yalnızca Allah'tan (cc) geldiğine ve mutlak manada hiçbir şeyin O'na denk olamayacağına inanmaktır, ki en büyük şükür de kalp ile şükürdür.

Kişi bir nimeti elde edişine vesile olan aracılara teşekkür etmelidir. Fakat bunlar hiçbir surette nimeti veren konumuna ortak edilemez, edilmemelidir. Çünkü nimeti verenin yalnızca Allah (cc) olduğunun tam olarak idrakinde bulunmak gerekmektedir. Sadece verili nimetten dolayı bu nimeti ihsan eden Allah'ı (cc) yeterince övmemek ve O'na karşı şükran içinde olmamak ile verilen nimeti beğenmemek ya da az görmek de şükürsüzlüktür.

Dil ile olan şükür de verilen nimet için güç yetirebildikçe Allah'a (cc) hamd etmek ve O'nu çokça zikretmektir.

Amellerle yapılan şükre gelince; onu da insanların kendilerine nimetler ihsan eden Allah'ın (cc) rızasını gözeterek O'nun emrettiklerine ve yasakladıklarına uymaktır.

Şükrü gerektiren nimetler o kadar çoktur ki bunları tek tek saymak bir tarafa cins olarak saymak dahi güç yetirilebilecek bir şey değildir. Her şeyden önce hayat ve mahlukat içerisinde şerefli bir konum sahibi bir insan olarak varlık âleminde bulunmak kişi için en başta şükredilmesi gereken bir nimettir. Hayat lütfundan sonra kişinin sahip olup olabileceği hayırların ve nimetlerin en büyüğü hidayettir, ki tevhid ve sünnet ehli olmak her ân ifası lazım gelen büyük bir nimettir. Zira ehli tevhid olmak tüm resûllerin ortak davetinin ve ortak müjdesinin insanlara tebliği ve tebyininde aktif olmaktır aynı zamanda.

Muvahhid kimseye düşen, Allah'ın (cc) lütfu olan bu verili nimetlerin öneminin ve değerinin her ân farkında olmak, gücünün yettiği kadarıyla şükrünü ifa etmek ve bu nimetleri korumaya çalışmaktır.

Bir nimeti yahut bir kazanımı elde etmek esas itibarıyla zordur. Bundan daha zor olanı ise elde edilen nimeti ve kazanımı olduğu hâl üzere yahut daha da geliştirerek koruyabilmektir.

Tarih boyunca her devletin ve uygarlığın siyasetinin, ekonomisinin, devasa ordular beslemesinin, diplomasisinin ve kendi iç barışını, huzurunu ve istikrarını sürdürülebilir kılmaya azamî gayret gösterme çabasının temelinde bu formülasyonun ürettiği korku veya güncel olarak kullanılan tabiriyle "beka endişesi" vardır.

Bu durum aslında sahip olunan ve şükredilesi her bir nimet ve kazanım için de geçerlidir.

Ayrıca nimeti beğenmezlik etmemek ya da hor görerek kibre ve nankörlüğe düşmemek de şükrün ifaının gereğidir.

Bu hususlar esas itibarıyla bütün nimetler için geçerlidir. Verili olan bir nimetin, şükrü yerine getirilmediği ya da hakkı yeterince verilmediğinde kişinin elinden alınacağı, hatta belki de tekrar muvaffak olunamayacağı hususunun şuurunda olunmalıdır.

Türlü nimetlere mazhar olma hususunda aslında kişinin kendisinin hiçbir hak ve pay sahibi olmadığı ortadadır. Nimet aslında Allah'tan (cc) bir lütuftur ve kişiye şahsi özellikleri dolayısıyla verilmemektedir. Kendilerine benzer nitelikte nimet verilmeyenler için de şahsî özellikleri itibarıyla kifayetsiz ve liyakatsiz olduklarından ötürü mahrum bırakıldılar, denemez. Bu da esasen bir nasip meselesidir.

Bugün mümin bir topluluğun işleri ve hizmetiyle ilgilenmek üzere kendilerine görev tevdi edilmiş kişilerin üzerinde diğer bütün müminlerin hakları bulunmaktadır. Kişinin elinden nimet kabilinden verili bir sıfatın alınmasının bir sebebi de daha sonra aynı şahsa elinden alınan o nimetten daha büyük bir nimetin ihsan edilecek olması da olabilir. Fakat bu durum, içinde yaşanılan modern cahiliye toplumu için değil, adanmışlık ruhuyla çalışan müminler için geçerlidir. Bu da bir müminin elindeki verili bir nimetin/sıfatın alınmasından sonra kendisine öncekinden daha büyük ve daha hayırlı bir nimetin verilmesi için o kimsenin hizmette ve maneviyatta daha ileri düzeylere ulaşmış ve her ân şükür üzere yaşayan kimselere mahsus olacağı şeklinde anlaşılabilir.

Bir nimet elden gittiğinde başa gelecek sıkıntıların yanı sıra kişiler için doğabilecek hayır ve faydaları da akılda tutmak gerekir. Kişinin bir nimetin/sıfatın kendisine verilmiş olmasında kendince bir hak etmişlik zannında bulunmaması icap eder. Bununla beraber bir nimet kendisinden geri alındığında kişi, bunun, kendisinin herhangi bir tutumundan kaynaklandığını düşünerek sadece kendi nefsini sorumlu tutmamalı ve kaybettiği için de üzülmemelidir.

Bir nimetin yalnızca Allah'tan (cc) geldiğine itikad etmek gerektiği gibi aynı nimetin geri alınması gibi bir musibetin de yalnızca Allah'tan olduğuna inanmak ve bunu idrak etmiş olmak da bir nimettir aslında. Mümin, şu darıdünyada başa gelebilecek her türlü musibeti, müminlerin aldatıcı dünyaya dalmasını engelleyici yahut kendilerini olgunlaştırıcı vesileler olarak görmelidir.

Diğer yandan müminlerin nimetlerle imtihan olmasında ve Müslümanlık iddiasındaki kitlelerin dinden uzaklaşmalarında içinde bulunulan dönemsel şartların

4. 14/İbrahim, 7

etkisi de göz ardı edilmemelidir. Allah'ın (cc) verdiğini yine O'nun geri aldığını idrak etmiş olmanın bela ve musibetlere karşı göstereceği duruşta kişiyi rahatlatacağı ve elindeki nimeti kaybettiği için keder duymayıp güçlü bir tevekkül gösterebileceği hatırda tutulmalıdır.

Allah'ın (cc) müminler için takdir ettiği her şeyin kendileri için mutlaka hayırlı olduğuna inanıp bunu dile getirmesi böyle kimseler için engin bir umut ve mutluluk deryası gibidir. Gerek nimetlerin elden gitmesi gerek musibet ve belalar müminlerin derecelerine göre değişiklik gösteren türlü faydaları da ihtiva ettiği bilinmelidir ki bunların akla ilk gelenlerini şöyle sıralayabiliriz:

• Nimetlerin elden gitmesinin ve imtihan olunan sair hususların Allah'tan (cc) geldiğini idrak etmiş olmak ve teslimiyet göstermek

• Allah'ın (cc) kudretinin sonsuzluğunu ve kulların acizliğini anlamak

• Yapılacak her işte Allah (cc) rızasını gaye edinmek

• Hata ve şükürde ihmalkârlıktan pişmanlık duyarak tevbe etmek

• Elden giden nimetlere ve karşılaşılan musibetlere rağmen insanlara karşı halim ve bağışlayıcı olmak

• Musibetlerin olumlu yönlerini ve doğabilecek faydaları görmeye çalışarak ilahi takdire rıza göstermek

• Şer gibi görünen hadisenin içindeki hayırdan dolayı şükürde ziyadede bulunmak

• Nimetlerin ellerinden gitmesi ve karşılaşılan musibetlerin kişilerin önceki hata ve günahlarından vazgeçmelerine vesile olması

• Başına musibet gelmiş benzer durumdaki başka kimselerin yanında olup onlara yardımcı olmak

• Bazı nimetlerden mahrum kalınmaya ve musibete uğramaya rağmen sağlık, aile, dostlar ve huzur gibi başka nimetlerin mevcudiyetinin devam ettiğinin farkında olmak ve bunlar için şükrü daha da arttırmak

• Verili nimetin geri alınmasında ân itibarıyla öngörülemeyen ve bilinmeyen faydaların olacağının bilincinde olmak

• Mahrum kalınan nimetin yahut başa gelen musibetin kişide oluşacak kibir ya da zorbalık gibi kötü hasletlere engel olması

• Tüm bunlara ek olarak yalnızca Allah'ın (cc) rızasını kazanmayı önemseyip önceleyerek dünyevi menfaatleri düşünmeden tevekkül ve teslimiyeti sürdürmek

Allah'ın (cc) kendileri hakkında hayır murad ederek toplum içerisinde ilim nimetiyle mümtaz/seçkin kıldığı ilim ehlinin de ilmini sırf dünyalık elde etmenin bir yolu olarak görmemesi ve ürettiği ilmî bilginin her şeyden değerli olacağını bilmesi gerekir, ki bu da verili nimete münasip bir şükür çeşididir.

Bugün yaşadığımız toplumda kendilerini ulemadan sayan kimi şeyh, hoca, seyda ve akademisyenlerin dünya mevkilerinde ilerlemek, daha fazla nüfuz sahibi olmak ve yeni ve daha büyük nimetlere erişmek amacıyla sıklıkla devlet/iktidar erkânından kimselerin kapısını gölgeledikleri herkesin malumudur. Kendilerini ulemanın önde gideni görüp öyle gösteren böyle kimselerin bu tutumları sebebiyle zaman içinde samimiyetleri kaybolmuş, istikametten ve doğru düşünce sisteminden uzaklaşmış, bildiklerini unutmuş, yeni bilgi üretemeyerek hakiki manada ilme herhangi bir katkıda bulunamamış ve ilimlerini arttıramamışlardır.

Böylece bu husustaki en kötü sonuç ortaya çıkmış ve ilmin ve ilimle uğraşan kimselerin küçük ve kusurlu görülerek kendileri hakkında suizan beslenilmesine yol açmışlardır.

Davud'un (as) şöyle dediği nakledilmiştir:

" 'Rabbim, ben sana nasıl şükredebilirim? Çünkü sana şükredişim bile senin, üzerimdeki yeni bir nimetindir.'

Bunun üzerine Allah (cc) şöyle buyurmuştur: 'Ey Davud! İşte şimdi bana şükretmiş oldun.' "[5]

Öyleyse tevhid ve sünnet ehli her mümin de kendisine verili sayısız nimetle beraber, yürüdüğü mecrada emsal ve nitelik olarak kartal yumurtası misali nadir bulunan aylık irşad ve eğitim dergisi olan Tevhid ile her ay buluşuyor olma nimetinden ötürü çokça şükretmelidir.

Adanmışlık şuuruyla ilim, bilgi ve görsel üreten berrak zihinler ve mahir ellerin sahipleri de böylesi güzel ve -biiznillah- muştulanmış bir kervanda bulunuyor olmanın şükrünü kelam ve amellerinde takva, ihlas ve ihsan ile ifa ederek zinetlendirmeye çalışmalıdır.

Dünya hayatında türlü türlü nimetlerden fazlaca nasibdâr olmadığı hâlde bu duruma aldanmayıp ahiret hayatını, hizmeti, ilmi ve takvayı önceleyen seçkin kimselerin sayısı ise pek azdır:

وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ...

"...Kullarımdan şükredenler pek azdır."[6]

Burada zikredilen "az"dan olmanın ayrıca şükür gerektirdiği aşikârdır.

5. Kurtubi, El Camiu li Ahkâmi'l Kur'ân, C. 5
6. 34/Sebe', 13

Sufyan önceden takdim ettikleri ve son hâli konusunda endişelenir, ağlar ve şöyle derdi:

“Ben Levhi Mahfuz’da (Kitapların Anası’nda) şâkilerden olmaktan korkuyorum.”

Yine ağlar ve “Ölüm esnasında imanımı kaybetmekten korkuyorum.” derdi.[1]

Malik ibni Dinar (rh) geceleri uzunca bir süreyi uyanık geçirir, sakallarını tutar ve şöyle derdi:

“Rabbim, sen cennet ehlini de cehennem ehlini de bilirsin. Malik hangisinin ehlidir?”[2]

1. Camiul ulumi vel-Hikem; s. 68
2. Camiul ulumi vel-Hikem; s. 68

MAHİ
mahi@tevhiddergisi.org

SONUNU OKU

Dergi çıkalı on beş gün olmuştu. Kitabevine defalarca girip çıkmış, fakat almamıştı. Okumayı pek sevmiyordu. Dinlemek ona daha kolay geliyordu. Keşke Dergi yazıları sesli yayınlansaydı. Hepsini bir solukta dinler, geçerdi. Gerçi eski sayılar seslendirilmişti, ancak onları henüz dinlemeye vakit bulamamıştı. Ama yapılacaklar listesinin başındaydı. Önünde sonunda dinleyecekti. Şey... Liste kaç sayfa mı? Yapılacaklar listesi yani. Notlarını toplasak birkaç defter ederdi. Hepsini itinayla not etmişti etmesine de, dedik ya vakit bulamamıştı ifa etmeye. Neyse biz konumuza dönelim.

İşten çıktı. Caddeler ne de kalabalıktı. Bu saatte İstanbul hiç çekilmiyordu. Durakta beklemeye koyuldu. Bir dolmuş durdu. Tıka basa dolu, korna çalıyor. Başıyla, "Binmeyeceğim." diye işaret etti. Söylenmeden de edemedi. "Nereye alacaksa beni? Kapıya asılıp gideceğimi düşündü herhâlde." Gerçi bunu yapanlar yok değildi. Hafif bir gülümseme belirdi dudaklarında. Mısır geldi aklına. Şu ülke olanı, yenileni değil. Orada muavinler asılırdı minibüsün kapısına. Tek elleriyle tutunur, tek ayaklarıyla basamakta durur, diğer eşlerini sarkıtırlardı dışarıya. "Ala gembeeek! Ala gembeeek!" diye bağırırlardı sonra...

İkinci dolmuşun kornası anıları dağıttı. Yanaştı, bir yolcu indi. İçerisi pek kalabalık değildi, yani en azından bir basamak boştu. Bindi, şoför dolmuşun kapısını kapatmamıştı. Ola ki bir yolcu daha her ân binebilirdi. Her durakta birer ikişer derken yine doldu dolmuş. "Eee... Tabii dolacak abiciğim." diye bir ses duyuldu. "Adı üstünde, dolmuş. Dolmadan mı gitsin?" Kimse gülmedi bu espriye. Neyse ki eve geldi, indi hemen, bakkala uğradı. Hanımının isteklerini tek tek aldı. Yorgun adımlarla merdivenleri çıktı. Tam anahtarını çıkarıyordu ki çocuklar kapıyı açtı. "Babaaa!" diye bacaklarına dolandı her biri. "Ne ben okaliptüs ağacıyım ne de sizler koalasınız. Bırakın beni. Bir durun da soluklanayım." dedi. Ellerini yıkadı, üstünü değiştirdi. Sofra hazır ve mükellefti. Oturdu, afiyetle yemeğini yedi. Çayını alıp odasına geçti. Yorgun adam, ne yapsındı? Bu yorgunlukla kalkıp çocuklarla oynayamazdı. Hanımla sohbet mi? Onu hiç çekemezdi, fakat bir meşguliyet bulmalı, hepsini başından savmalıydı. Etrafına bakındı. "Hah, işte orada..." Sehpanın üzerindeki dergiyi aldı. "Hanım almış

Dergi elinde, zihninde bu düşüncelerle biraz daha bekledi. "Neyse... Sonunu okuyayım bari merak ettim." diyerek açtı aynı sayfayı. Birçok satırı atladı. Siyah puntolarla yazılan son paragrafa odaklandı:
Velhasıl, eğitimin amacı "salih insan" yetiştirmektir.
Salih insan olmadan salih nesil yetiştirmek bir hayaldir.
Öyleyse işe kendinden başla.

olmalı." diye geçirdi içinden. "Baktı ki benim alacağım yok..."

Başyazıyı kontrol etti. "Çok uzunmuş. Hanım okusun, bana anlatır." diyerek hemen geçti sayfaları. Bazı cümlelerin altı çizilmiş, boşluklara yazılar yazılmıştı. "Çoktan okumuş bizimki. Baksana not bile tutmuş, satırları çizmiş durmuş." Hızlıca çevirmeye devam etti sayfaları. "Hah!" dedi. "Sonunda kısa bir yazı buldum. Bakalım ne yazıyor?"

"Çocuklarımızın eğitimi ve öğretimi deyince hafakanlar basıyor bize. Ne yapmamız gerektiğini biliyoruz aslında:

Onları sevmeliyiz.

İhtiyaçlarını vaktinde ve zamanında gidermeliyiz.

Yaşlarının gereklerini öğrenmeliyiz.

Onları bir birey olarak kabul etmeli, değerli olduklarını hissettirmeliyiz.

Onlara Rabbimizi (cc) tanıtmalı ve sevdirmeliyiz.

Rabbimizin işiten, gören, her şeyi bilen ve kudret sahibi olduğunu öğretmeliyiz.

İman hakikatlerini tek tek işlemeliyiz.

İbadetleri vaktinde ve iştiyakla yaparak rol model olmalıyız.

Peygamberimizin, sahabenin ve İslam büyüklerinin hayatlarını okumalıyız.

Kur'ân-ı Kerim'i ve okuma yazmayı öğretmeliyiz.

Sureleri ezberlemesinde yardımcı olmalıyız.

Adabımuaşeret kurallarını göstermeliyiz.

Kötü arkadaştan, kötü ortamlardan, kötü düşüncelerden ve kötü sözlerden onları olabildiğince korumalıyız.

Doğru düşünme, olumlu düşünme, eleştirel düşünme, empatik düşünme becerileri kazandırmalıyız. Onlara bir zanaat öğretmeli, vakitlerini değerlendirecek hobiler edinmelerini sağlamalıyız.

İyi bir çevre oluşturmalıyız.

Fuzuli konuşmaktan, kötü konuşmaktan, laubali konuşmaktan men etmeliyiz.

Şükrü, sabrı, vakarı, kendi aleyhlerine de olsa doğruluktan ayrılmamayı, hüzne kapılmamayı, maddeye değer vermemeyi öğretmeliyiz.

Her istediğini yapmamalı, hazlarını ertelemeyi hatırlatmalı, rahat ortamlarda bulundurmamalıyız. Zulme karşı çıkmayı, mazluma arka olmayı öğretmeliyiz.

Kendine, ailesine, akrabalarına, çevresine, insanlığa ve hatta doğaya karşı sorumluluklarını hatırlatmalıyız.

Çocuk eğitimi..."

Dergiyi kapatıp bir kenara bıraktı. Hanımı çay doldurmak için gelmişti.

"Çayını tazeleyeyim."

"Olur."

"Hayırdır, suratın bir karış."

"Dergiyi okuyayım, dedim. Moralim bozuldu."

"Niye ki?"

"Yok şunu öğretmeliyiz, yok bunu hatırlatmalıyız, yok şundan men etmeliyiz. Bıdı bıdı da bıdı bıdı!"

"Zoruna mı gitti?"

"He, zoruma gitti tabii. Eleştirel düşünme, empatik düşünme, sempatik düşünme... Bu ne ya? Daha ben anlamını bile bilmiyorum bunların. Bana ne yapacağımı değil, nasıl yapacağımı söyleseydi ya! Daha iyi olurdu."

"Sonunu okudun mu yazının?"

"Okumadım."

"Okusaydın, nasıl yapacağını ve nereden başlayacağını öğrenirdin."

"Hele sen çayımı tazele."

Tekrar satırlara dönmek istemiyordu. Okumayı işte bu yüzden sevmiyordu. Şu yazarlar yok mu, hepsi aynıydı. Her biri her satırda bir yük koyuyordu omuzlarına. O da biliyordu, çocuklar eğitilmeliydi. Tüm bunlar doğru ve gerekliydi. Ama yapılacaklar çoktu, üstelik de zordu.

Dergi elinde, zihninde bu düşüncelerle biraz daha bekledi. "Neyse... Sonunu okuyayım bari merak ettim." diyerek açtı aynı sayfayı. Birçok satırı atladı. Siyah puntolarla yazılan son paragrafa odaklandı:

Velhasıl, eğitimin amacı "salih insan" yetiştirmektir.

Salih insan olmadan salih nesil yetiştirmek bir hayaldir.

Öyleyse işe kendinden başla.

"Nereden başlamalıyım?" sorusunun yanıtı şu dört babta:

- Bollukta ve darlıkta infak et.
- Öfkeni yut.
- İnsanları affet.
- İşini en güzel şekilde yap.

"Rabbinizden bir bağışlanmaya ve genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun. (O,) muttakiler için hazırlanmıştır. O (muttakiler) ki; bollukta da darlıkta da infak ederler, öfkelerini yutar ve insanları affederler. Allah, muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları sever. O (muttakiler) ki; bir kötülük yaptıklarında yahut (günah işleyerek) kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı anar ve günahları için bağışlanma dilerler. Allah'tan başka kim günahları bağışlayabilir? Ve bile bile yaptıkları (yanlışta) ısrar etmezler. Bunların mükâfatı, Rablerinden bir bağışlanma ve içinde ebedî kalacakları altından ırmaklar akan cennetlerdir. (Allah'ın rızasını elde etmek için) çalışanların mükâfatı ne de güzeldir."[1]

1. 3/Âl-i İmran, 133-136

RAMAZAN VE SAĞLIĞIMIZ

Gözde TERCUMAN
gozdetercuman@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Bizleri bir Ramazan'a daha eriştiren Rabbimize (cc) hamdolsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Manevi olarak ruhun doyduğu, maddi olarak bedenin aç kaldığı; böylece hem manen hem de bedenen sağlık bulduğumuz bir aydır Ramazan...

Bu sayıda sizlerle birlikte; bedenin açlık ve tokluk ânında neler yaşadığını ve mental durumumuzu nasıl etkilediğini ele alalım, günümüzü planlarken bedenin durumunu bilelim, beslenmenin hastalıklarla direkt ilişkisine dair kısaca sohbet edelim istedim, Allah'ın (cc) izniyle.

Bir Ramazan gününü, bedenin durumuna göre kabaca bölümlere ayırarak başlayacağız:

- Oruçlu olunan, vücudun aç kaldığı vakitler: Sabah saatleri (erken saatler) ve akşam saatleri (geç saatler)
- İftar saati ve iftar sonrası vakitler
- Gece ve sahur vakti

Beden, bu zaman dilimlerinde açlık ve tokluk durumuna göre değişiklik gösterdiğinden; bizler her işi, en verimli hâlde, her vakitte yapamayız. Bu nedenle vücut yapısını tanımalıyız. Dahası kendi vücudumuzu tanımalıyız. Bu yazıda genel bir vücut yapısından bahsedeceğiz, ancak sizler yaşam ve ibadet programınıza göre revize edebilirsiniz. Öncelikle orucu bedenen ve bir tam gün boyunca tutarız. Orucumuza sahurumuz ve iftarımız da dâhildir. Bedenen oruçlu olarak aç geçirdiğimiz bir güne hazırlık aşaması olan sahur ve aç bıraktığımız bedeni doyurduğumuz iftar, orucumuzu bütünleyen parçalardır.

Rabbimiz (cc), vücudu o kadar güzel yaratmıştır ki aç da kalsa, aşırıya da kaçsa uyumludur. Lakin bu uyum bir yere kadar sürer, sonra vücutta dengeler bozulur, insanoğlu vücudu yavaş yavaş ifsat eder ve maalesef hastalıklar baş gösterir. Bizler, hastalıklarımızın bir ânda çıktığı gibi yanlış bir algıya sahip olabiliyoruz, zira doktora gittiğimizde bize bir hastalık teşhisi konuluyor ve ilaçlar reçete edilerek, "Şu hastalığınız var." deniliyor. Oysa işin arka planına baktığımızda, meydana gelen hastalıkların

Bizler yıllardır oruç tutuyor, iftar ediyoruz; lakin bir şeyler sürekli yanlış oluyor. Birçoğumuz Ramazan ile birlikte bazı rahatsızlıklar yaşıyor. Bu rahatsızlıkların çoğu yanlış beslenme ve yaşam alışkanlıklarımızdan ileri geliyor. Bazen rahatsızlanıyor, bazen hastalanıyoruz veya hasta olmasak bile vücudumuzu zorluyoruz. Yeri geliyor bedensel rahatsızlıklar bizi amellerden geri bırakabiliyor, yeri geliyor ciddi anlamda hastalanıp hastanelik olabiliyoruz...

Bizler hastalıklarımızın bir anda çıktığı yanlış algısına sahip olabiliyoruz. Çünkü doktora gittiğimizde bize bir hastalık teşhisi konuluyor ve ilaçlar reçete ediliyor. "Artık hastasınız." deniliyor. Oysa işin arka planına baktığımızda meydana gelen hastalıkların gelişmesi yıllar alıyor. Vücut zamanla bozuluyor.

gelişmesi yıllar alıyor ve vücut zamanla bozuluyor. Kişi, önce sağlıksız yaşamaya başlıyor; düzenli ve dengeli beslenmiyor, zararlı beslenme alışkanlıkları ediniyor, başka zararlı alışkanlıklar edinebiliyor; uyku düzenine dikkat etmiyor. Birçoğumuzun programlı bir uyku düzeni bile olmuyor. Egzersiz yapmıyor. Doğru şekilde inanıp ona göre amel etmiyor, yanlış düşünceler eşliğinde stresle boğuşabiliyor. Fiziksel ve psikolojik olarak bir bütün olan insan bedeni; Allah'ın (cc) yarattığı temiz, sağlıklı beden ve fıtrattan gittikçe uzaklaşabiliyor. Birkaç kere de değil; her gün onlarca defa "sağlıksız" şeylere maruz kalıyor. Vücut başlarda uyum sağlıyor, tolere ediyor. Lakin kişi bu sağlıksız şeyleri bırakmadığında, uyum mekanizmaları bozulmaya başlıyor; vücut sinyaller vermeye başlıyor.

Bu sinyal verme aşamasında kişi henüz hasta değildir. Vücut âdeta, "Bende yolunda gitmeyen şeyler var, kendine dikkat et!" diye uyarı sinyalleri yolluyor, ama kişi anlamıyor ve vücut daha fazla dayanamadığı için hastalık başlangıcı gerçekleşiyor. Kişi zararlı şeyleri bırakmadığı gibi, doğru şekilde tedavi de olmuyor; çünkü çoğu zaman kendisine o hastalığı yakıştıramayabiliyor. Sonra bir gün vücut tam manasıyla bir sinyal veriyor, ki kişi artık doktora başvurmak zorunda kalıyor; tanı koyulup, "Sen hastasın." deniyor. İlaçlar yazılıyor, fakat bu sefer de tedavi uyumu sağlanamıyor.

Bir kalp krizini ele alalım;[1] kişiler bir ânda kalp krizi geçirir. Söylendiği gibi, "Hiçbir şeyi yoktu, bir ânda oldu." mu sanırsınız? Kişi önce yağlı ve kolesterollü beslenmeye başlar, yıllar yılı -belki on yıllar boyunca- böyle gider. Başka kötü alışkanlıklar/bağımlılıklar da edinir. Vücut bunu tolere etmeye çalışır; atabildiğini dışarı atar, atamadığını biriktirir. Bu birikim yerlerinden biri de damarların duvarlarıdır. Kalp damarlarında belki on, belki yirmi yıl boyunca yağlı yağlı plaklar birikir, damarlar daralmaya ve kalbi besleyememeye başlar. Vücut bu aşamada da elinden geldiğince tolere eder. Ne zaman yaş da ilerlemeye başlar veya farklı faktörler de işin içine girer; o zaman vücut ağrı, yorulma gibi sinyaller gönderir. Kişi biraz hareket etse, biraz yürüse hemen nefes nefese kalır; kalbi yeterli gelmiyordur harekete. Bunları da göz ardı eder. Yürürken dinlenmeler başlar, merdivenlerden dura dura çıkmaya başlar; ama bunları fark edemez. Bir gün vücut dayanamaz ve kalp krizi geçirir, hastaneye gider. "Kalp krizi geçiriyorsun, anjiyo olman lazım." der doktor. Kişi şaşırır, "Benim hiçbir şeyim yoktu ki!" diye karşılık verir. Aslında hastalık yıllar önce; yanlış alışkanlıklar, yanlış beslenme, yanlış yaşam tarzı ve hareketsiz yaşam vb. sebeplerle başlamıştır...

Burada değinmek istediğim nokta şudur: Bizler yıllardır oruç tutuyor, iftar ediyoruz, lakin bir şeyler sürekli yanlış oluyor. Birçoğumuz Ramazan ile birlikte bazı rahatsızlıklar yaşıyor. Bu rahatsızlıkların çoğu yanlış beslenme ve yaşam alışkanlıklarımızdan ileri geliyor. Bazen rahatsızlanıyor, bazen hastalanıyoruz veya hasta olmasak bile vücudumuzu zorluyoruz. Yeri geliyor bedensel rahatsızlıklar bizi amellerden geri bırakabiliyor, yeri geliyor ciddi anlamda hastalanıp hastanelik olabiliyoruz...

Oruçlu olarak aç geçirdiğimiz bir günde bedenimiz ne yaşar?

İnsan vücudunda depolar vardır. Olası bir açlık durumuna her daim hazırlıklı olarak yaşar, Rabbimiz (cc) böyle yaratmıştır. Bir de kişinin, sonradan aşırı yemesiyle eklediği yağ depoları da vardır ki onlar kilolarımızdır. Bu kiloların bize faydası yoktur, aksine birçok hastalıkta tetikleyici rolü vardır.

Kan şekerinin düşmesi ve uzun süre düşük kalması ölümcül tablolar doğurur,[2] Allah (cc), vücudu yaşam üzere tasarlamıştır.

Bir açlık durumunda öncelikle vücut, kan şekeri düşmesin diye karaciğerimizdeki depo şekerleri[3] kana salar. Bu depolar, o kadar uzun süreli idare etmez. Karaciğer depolarının kullanımından sonra yine karaciğerimiz, proteinleri ve yağları şekere (glukoza) dönüştürür[4] ve kana verir. Bu dönüşümlerden de enerji ve su elde eder.

Hücre düzeyinde baktığımızda ise hücreler enerji ihtiyacını karşılarken önce hücre içi depoları tüketir.

1. Birçok hastalık örnek verilebilir.

2. Hipoglisemi olarak bilinen kan şekeri düşüklüğü, basit semptomlardan koma ve ölüme kadar götürebilen geniş yelpazeye sahip bir süreçtir.
3. Karaciğer depo glukoz: glikojen
4. Glukoneogenez

Bunlar bittiğinde hücrenin yaşlanmış, kullanılmayan organelleri sindirilir ve enerji elde edilir.

Aslında bir aylık Ramazan boyunca aç kalındığı için depolar tüketilir ve eski, yaşlanmış kısımlar yok edilir. Böylece vücut, Ramazan sayesinde yenilenme sürecine girer. Bu yenilenme süreci yalnızca açlıkla tetiklenir.

Bu sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi, iftarını ve sahurunu bilinçli geçiren insanlarda görülebilir. Yoksa insan, Ramazan öncesine göre daha sağlıksız bir bedenle Ramazan'dan çıkabilir.

Oruçlu geçirdiğimiz bir günün tamamı vücut için aynı süreçte geçmez. Sahur sonrasından yaklaşık 13.00-14.00 saatlerine kadar vücut nispeten daha dinç, enerjisi daha yüksektir. Bu saatlerden sonra yavaş yavaş açlık ve kan şekeri düşüşleri kendini göstermeye başlar, enerji düşer, vücut daha hantallaşır. İftara en yakın saatlerde ise gerek bedenen gerek de kan şekerinin düşme eğilimine girmesiyle etkilenen mental durumu ve psikolojisiyle birlikte, sabır gerektiren zamanlar oluşur. Evet, kan şekerindeki değişimler mental ve psikolojik durumu direkt etkiler.[5] Kişi burada sabretse; iftar ile yemenin serbestleştiği nimetlerle, daha büyük bir imtihan ânında zorlanabilir ve öyle bir iftar yapar ki vücudun ihtiyacını mı gideriyor yoksa vücuda zulüm mü ediyor, zahiren birbirine karışabilir.

O hâlde oruçlu geçirdiğimiz günü; erken saatler ve yaklaşık öğle namazıyla birlikte başlayan geç saatler olarak ayırabiliriz.

Ramazan dediğimiz ay, biz Müslimler için, yalnızca açlık ve tokluk olarak ikiye ayrılan günlerden ibaret değildir. İbadetlerimizi yapacağımız, kendimizi; dinimizi öğrenme ve amel açısından geliştirebileceğimiz bir zaman dilimi olduğundan, günlük planlama yaparken bedenî gücümüzü de göz önünde bulundurabiliriz.

Sabah namazı ile yaklaşık 14.00'e kadar süren ve erken saatler olarak adlandırdığımız gündüz saatlerinde neler yapabiliriz?

Gündüz uyanık olacak kardeşler, en zor işlerini bu saatlere alabilirler. En zor görünen ev işleri, çalışmalar, dersler, İslam için yapılacak hizmetler… buraya alınabilir. Ezberler bu saat dilimine yayılabilir. Dışarı işleri ve alışverişleri bu saatte yapmak daha faydalıdır, açlığı tam anlamıyla hissetmediğimiz için gıda almada ve pişirmede aşırıya kaçmayız.

Gece uyanık, gündüz uyuyan kardeşler, bu saatlerin başında uyanık kalmaya çalışabilirler. Gece boyu aktif olan beden, yavaş yavaş yorulacağı ve Güneş ışıklarıyla birlikte uyku da tetikleneceği için daha hafif işler bu saatlere alınabilir. Takip edilen kitap okumaları veya video programları bu saatlere yayılabilir.

Yaklaşık 14.00 ile başlayıp iftarla biten ikinci sürece, öğle namazıyla giriyor oluruz. Yavaş yavaş acıkmaya başlarız ve enerji seviyemizde azalma görülür; kan şekerimiz düşmeye başlar, bedenin ağırlaştığı, zihnin temposunun düştüğü saatler başlamıştır. Öğle namazı sonrası ikindiye kadar uyku molası verilebilir.

Orucun geç saatlerinde, özellikle iftara yakın saatlerde şunları yapmamaya çalışın, aksi hâlde verim alamayabilirsiniz:

- Alışverişi bu saate bırakmayın. Acıktınız! Aldığınızda aşırıya kaçabilirsiniz.
- Yemek yapmayı bu saate almayın. Acıktınız! Pişirmede aşırıya kaçabilirsiniz.
- Okumayı bu saate bırakmayın. Acıkmış olduğunuzdan, çok verim alamayıp sıkılabilirsiniz, gitgide konu ağırlaşıp zorlaşabilir gözünüzde.
- Ezberlerinizi bu saate bırakmayın. İstisnalar müstesna, beyne ihtiyacını veremediğiniz için beyin de sizin ihtiyaçlarınıza tam anlamıyla cevap veremez.

Orucun o son saatlerinde düşen kan şekeriyle birlikte ne sofralar hazırlarız… İkindi sonrası pişirilen yemekler hep daha çok olur. Evet, Ramazan'ın da bereketi var o ayrı, fakat bizim aşırılığımız da var; bu da bir gerçek. Çoğu zaman hiç tadılmadan sofradan kaldırılan tabaklarımız olabiliyor. Tatlı deseniz, bambaşka bir fasıl. Çeşit üstüne çeşit döktürür maharetli kardeşlerimiz.

Unutmayın, midenizin genişlediği hâli, iki avcunuzu birleştirdiğiniz kadardır. Bunun üzerinde yemeye çalışmak, kendinize de mideye de zulüm olur. Bu iki avucu neyle doldurursanız doldurun, ama bu miktarını geçmemeye çalışın. Bir şeyi arttırıyorsanız başka bir şeyi azaltmaya çalışın. Neyle doldurursanız doldurun, dedim; ama neyle doldurduğunuz da önemlidir. Dengeli beslenme fazlasıyla mühimdir.

Peki, dengeli beslenme nedir?

Bizim bir besin piramidimiz var.[6] Bu piramidin basamaklarında mandıra ürünleri (süt ve süt ürünleri), yağlar, proteinli ürünler (et, tavuk, balık vb.), karbonhidratlar ve tahıl ürünleri, sebze ve meyveler, yüksek yağ, şeker içeren besinler (abur cuburlar vb.) bulunur. Önemli olan bunların hepsinden yemek değil; hepsinden, ama doğru miktarlarda yemektir. Yediklerimiz arasında en fazla miktarı sebze ve meyveler oluşturmalıdır. Yani iki avuç kadar yediğiniz yiyeceklerin büyük çoğunluğu sebze ve meyve olmalıdır. Bu sebze ve meyve basamağına sebze yemekleri, baklagiller,

5. Hipogliseminin adrenerjik etkileri: anksiyete (korku panik hâli), sinirlilik, irritabilite (hafif uyarılara karşı şiddetli cevap verme, aşırı tepki gösterme), fenalık hissi, çarpıntı, terleme… Bu semptomlar erken dönemde görülür. Yemek yeme ve kan şekeri yükselmesiyle kaybolurlar.

6. Besin piramidi güncellendi. Önceden en alt basamakta tahıllar mevcutken şimdi meyve ve sebzeler yer alıyor.

Sahur yapın. Sahur Yapın. Sahur yapın. Siz boş verin bu konuda tıbbın söylediği "gece yemeyin" söylemlerini! Müşrik, sahur ile gece yemesi arasındaki farkı idrak edemez. Sahuru, herhangi bir gece yemesi zanneder. Normal zamanda yapılan gece yemelerinin vücuda zararları mevcuttur ama sahur, herhangi bir gece yemesi ile karıştırılmaması gereken İslami bir şiardır. Sahurun hikmetlerine ve faydalarına tıp ilmi vakıf olamamıştır.

salatalar ve elbette sebze ve meyveler girer. Sonraki kısım, karbonhidrat ve tahıl ürünleri olan besinlerden oluşmalıdır. Ekmek, makarna, pilav, patates gibi yiyecekler bu gruptadır. Maalesef sofralarımızda bu saydıklarımın hepsi birden bulunur. Burada yapmamız gereken, birini seçip sofraya koymak ve onu da sınırlı tüketmektir. Evet, makarnayla ekmek, pilavla ekmek, patatesle pilav çok güzel oluyor, fakat ne yazık ki sağlıklı değil… Bir sonraki kısımda mandıra ürünleri dediğimiz süt ürünleri geliyor. Biz yoğurt seven bir milletiz, soframızdan eksik etmediğimiz takdirde mide ve bağırsak üzerinde oldukça faydaları vardır. Sonraki kısımda kırmızı et, tavuk ve balık grubu gelir. "Zaten bütün gün aç kaldım. Vücudum vitamin, protein alsın." şeklindeki yanlış tutumdan ziyade, bu kısmı çok abartmamak gerekir. Damak zevki olarak belki de bizi en çok bu kısım zorlar, Allahuâlem. En az kısmı ise yağlar oluşturmalıdır. "Yağ ne kadar kullanıyoruz ki canım, sadece yemek pişiriyoruz." diyen kardeşlerimiz, evlerine aldıkları tereyağı kalıplarını veya zeytinyağı şişelerini belirli sıklıkta kontrol edebilirler. Yağ, hayatımızın her yerindedir; keklerde, böreklerde, tüm hamur işlerinde; yemeklerde, salatalarda… En sağlıklı yağ grubunu, hayvansal yağlar (tereyağı, iç yağ, kuyruk yağ vb.) değil; sıvı yağ, özellikle de zeytinyağı oluşturuyor. Kullanım açısından zeytinyağlarını öncelemek gerekiyor. Tıbbi olarak detayı çok olan bu konu hakkında en basitinden şunu söyleyebilirim: Dışarıda katı hâlde olan yağ, sizin vücudunuzda da katı hâlde depo edilmeye oldukça müsaittir. Dışarıda sıvı olan ise vücutta da sıvı hâlde olur. Depolanan yağ, sağlıksızdır. Vücut bunları biriktirir, bu birikim de birçok hastalığı tetikler. Yazının başında verdiğim kalp krizi örneğinde, sağlıksız yağların sebep olduğu kolesterol plakları, kalp damarlarında yıllar içinde sinsice birikir ve bir gün kalp damarı tıkanır, sonrasında kalp krizine sebep olur.[7] İçerik olarak da daha sağlıklı olan yağ çeşidi, zeytinyağıdır.

Özetleyecek olursak; iftar zamanı toplamda, birleştirdiğimiz iki avcumuz kadar tüketmeye çalışacağız. Daha fazla sebze ürünleri tüketecek, mutlaka salata ve yoğurt yemeye çalışacağız; daha az et ürünleri, daha az karbonhidrat ürünleri ve en az da yağ tüketeceğiz. Yağlarımız da olabildiğince zeytinyağı olacak.

Tatlıyı da unutmadım tabii ki. İftara yakın son saatlerde, açlığımızın en üst düzey olduğu zamanlarda aldığımız, çok daha azının midemizi doyurduğu, ancak gözümüzü doyurmadığı için çeşit çeşit aldığımız tatlılarımız; besin piramidinde yüksek yağ ve şeker oranına sahip, sağlık açısından tüketilmemesi gereken besinler arasındadır. Bu konuda sınırlı olmaya çalışın. Tatlınızı dilim dilim veya porsiyon porsiyon sınırlayın. Tatlılar arasında sütlü olanları öncelemeye çalışın. İftar sonrası demlenen çay veya kahvelerle birlikte, belirlediğiniz miktarı aşmamaya, sınırlarınıza bağlı kalmaya çalışın.

Eğer iftarda yenilenlere dikkat edilmezse, açlıkla tetiklenen vücut yenileme süreci; daha fazla depo ve sağlık zararları olarak bize geri dönebilir. Kişi yemek yemeye başladığında kan şekeri yükselmeye başlar. Kan şekeri yükselmesi insülini tetikler ve dengelemek için insülin seviyesi de yükselir. İnsülin, kan şekerini vücuttaki dokulara geçirerek depolar. Gündüz açlıkla boşalan depolar, akşam iftarla dolmuş olur. Açlık ve tokluk dengesi kurulamazsa, bu durum zarar vermeye başlar ve hastalıklara zemin oluşur.

İftarda ne yediğiniz kadar, nasıl yediğiniz de önemlidir. Beş dakika içinde sofrayı silip sürmemek gerekir. Yemeklerin çok çiğneyerek ve yavaş yavaş yenmesi elzemdir. Unutmayın, o mide bütün gün boştu, sindirim yapmadı ve dinlenme hâlindeydi; bütün gün yatan bir insana bir ânda, "Maraton koş!" diyemeyeceğiniz gibi, midenize de maraton yaptırmayın, mide zafiyetlerine zemin hazırlamayın, inşallah.

İftarımız iftarla bitmez, iftar sonrası saatlerde de etkisini devam ettirir. İftar ânı kadar, iftar sonrası yatana/geceye dek geçen zamanı nasıl değerlendirdiğimiz de önemlidir. Sağlık açısından bu zaman zarfında mutlaka hareket, yürüyüş önerilir. Biz Müslimler ise Allah'ın (cc) evi mescidlere gelerek teravih namazımızı eda ediyoruz, böylece hem manen doyuyoruz hem de bedenin ihtiyacı olan hareketi sağlamış oluyoruz. Sahi Koronavirüs vesilesiyle hasret kaldığımız nimetlerden biri de topluca kılınan teravih namazlarımız… Rabbim bizi, birbirimize ve evi olan mescidlerine hayırla kavuştursun.

Özellikle ilkbahar yaz aylarında, gündüzün süresinin uzun olması ve sıcağın da etkisiyle sıvı kayıpları

7. Kalp krizinin etiyolojisinde birçok faktör rol oynamaktadır. Beslenme alanında bizim için en önemli sebeplerden birini ele aldık.

Özetleyecek olursak, iftarda toplamda birleştirdiğimiz iki avcumuz kadar tüketmeye çalışacağız, daha fazla sebze ürünleri tüketecek mutlaka salata ve yoğurt yemeye çalışacağız, daha az et ürünleri daha az karbonhidrat ürünleri ve en az da yağ tüketeceğiz. Yağlarımız da olabildiğince zeytin yağı olacak.

belirginleşir. Gençler sıvı kaybına daha dirençli olduklarından tolere edebilirler, yaşlılar ise daha şiddetli bedensel tepkiler verirler. İftarla başlayıp, sahurla sonlanan -yeme içmenin serbest olduğu- süre zarfında, yeterli miktarda su almak durumundayız. Normal bir su bardağı 200 ml'dir. Bir litre için beş bardak gerekir. Kişi iftardan sahura kadar yaklaşık on iki, on sekiz bardak civarında su tüketmeli ve vücudun sıvı ihtiyacını karşılamalıdır. Yoksa böbrek hastalıkları gelişebilir.

Sahur yapın. Sahur Yapın. Sahur yapın.

Siz boş verin bu konuda tıbbın söylediği, "Geceleri yemeyin." söylemlerini! Dini hakkıyla idrak edememiş kişiler, sahur ile gece yemesi arasındaki farkı idrak edemezler. Sahuru, herhangi bir gece yemesi zannederler. Normal zamanda yapılan gece yemelerinin vücuda zararları mevcuttur; fakat sahur, herhangi bir gece yemesiyle karıştırılmaması gereken İslami bir şiardır. Sahurun hikmetlerine ve faydalarına tıp ilmi vâkıf olamamıştır.

Sahurda kahvaltı yapın, çorba için, sıvı tüketin, hurma yiyin; ancak tatlı yemeyin. Akşamdan kalan ağır yemekleri yemeyin.

Ağır yemek nedir?

Ağır yemek, zamanla insan sağlığına dokunan yemeklerdir. Kalorisi, yağı, şekeri, tuzu fazla olan yemeklerdir. Mideyi zorlayacak kadar çok ve baharatlı yemektir. Safra ve karaciğeri zorlayacak kadar yağlı yemektir. Pankreası zorlayacak kadar yağlı ve proteinli yemektir. Hayvansal yağların çok, bitkisel yağların az olduğu yemektir. Aynı çeşit karbonhidratların bir arada ve fazla olduğu yemektir, hem ekmek hem pilav hem de makarnayı birlikte yemek gibi.

Rabbimiz nasıl ki yılları aylarla böldü, düzenledi; aylardan Ramazan'ı seçti ve diğer aylara üstün kıldı. Ayları günlerle böldü, düzenledi ve günlerden Kadir Gecesi'ni diğer günlere ve gecelere üstün kıldı. Günleri namaz vakitleriyle böldü ve düzenledi, oruçlu geçirilen bir günü sahur, oruç ve iftar olarak düzenledi. Bizlere düşen de günümüzü bölüp planlamaktır. Bu planı yaparken bedenî ihtiyaçları da göz önünde bulundurabilelim, beslenmeyle ilgili bazı kavramları açıklığa kavuşturabilelim ve Ramazan'ı bedenen en sağlıklı şekilde geçirmeye çalışalım diye kaleme aldığım bu yazıyı Rabbimiz bizlere faydalı kılsın.

Rabbim, Ramazan'ı tüm Müslimler için hayra vesile kılsın, razı olmadığı her hâlimizi ıslah etsin, razı olduğu kullarından eylesin.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

MOTİVASYON

Elbette ki bir Müslim; Allah'ın, kulları için hayır takdir ettiğini ve güzel olana talip olunduğunda, onu başarması için gereken donanımı kişinin içinde var ettiğini unutmamalıdır.

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, Resûl'üne olsun.

Motivasyon konusu hayatımızda önemli bir yere sahiptir. Yaptığımız işlerde başarıyı ve istikrarı elde etme noktasında oldukça etken bir rolü vardır. Bu nedenle bu yazı ve devamında gelecek olan dört yazı dizisinde, varlığına çokça ihtiyaç duyduğumuz, ama çoğu zaman dengeli bir seviyede tutmakta zorluk çektiğimiz "motivasyon" konusunu kaleme almaya karar verdik. Serimize motivasyonun tanımının ve yapısının inceleneceği bir mukaddimeyle başlamanın yerinde olduğunu düşündük.

Motivasyon, kişiyi belli bir amaca yönelik olarak harekete geçiren güdü, güç olarak tanımlanabilir. Buradan da anlaşılacağı üzere belirlenecek bir hedef; harekete geçmek ve motivasyon sahibi olmak için esastır. Peki, motivasyon nasıl ortaya çıkıyor? Hedefleri nasıl belirleyip yola koyuluyoruz?

Bu noktada motivasyon dürtüsünün hangi süreçlerle ortaya çıktığını bilmek, konudan istifade etmek için yararlı olacaktır. Bir konu hakkında motivasyon sahibi olmak için, öncelikli olarak hayatımızda, bu konu hakkında bir ihtiyaç belirmesi gerekir. Bu ihtiyaçlar yemek yemek, uyumak gibi bedensel gereksinimlerden tutun da kitap okumak, İslam'ın yayılmasına destek olmak gibi herhangi bir istek olabilir. Hissedilen bu ihtiyaçlar kişinin belli oranda kaygı duymasına neden olur ve bu kaygı, ihtiyacın giderilmesi için bir dürtü olarak, konuyla ilgili bir hedef belirlemesini sağlar. İçsel olarak hissedilen bu güdü, kişiyi harekete geçirir. İşte tam da bu harekete geçme eylemini tetikleyen içsel güç, yaptığınız işe karşı hissettiğiniz motivasyon olarak tanımlanır. Bu motivasyon sizi harekete geçirir ve ihtiyacınızı giderirsiniz. Göz önünde bulundurulması gereken bir diğer aşama ise ihtiyacın giderilmesiyle hissedilen rahatlama duygusudur. Bu konu, motivasyonel süreçte istikrarı sağlamak için çok önemlidir. İhtiyacı giderdikten sonra, o kaygıyı artık hissetmezsiniz ve bu, bedeninizde bir rahatlama sağlar. Bu rahatlama duygusu ise kişinin beyninde bir ödül hissi uyandırır ve beyniniz aynı konu hakkında her ihtiyaç hissedildiğinde, aynı motivasyonla sizi, aynı çözüm yoluna yönlendirir. Çünkü o yol ve yöntem sizi hissettiğiniz kaygıdan uzaklaştırarak rahatlamaya götürmüştür. Yani başarılı bir yöntemdir. Bu da konu hakkında hep aynı

sağlam çözüm yolunu kullanmanız konusunda sebat etmenizi kolaylaştırır.

Bu süreçleri bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse; yoğun bir açlık hissettiğinizde bu, size yemek yeme ihtiyacı olarak ufak çaplı bir kaygı hissettirir. Siz de sonuç olarak bu duygudan kurtulmak ve ihtiyacınızı gidermek için kendinizi buzdolabının önünde bir şeyler ararken bulursunuz. Yani bir ihtiyaca binaen motivasyon elde ettiniz ve hedef doğrultusunda harekete geçtiniz. İhtiyacınız giderildikten sonra ise sıra rahatlama duygusundadır, artık tok olduğunuz için konuyla ilgili bir ihtiyaç hissetmezsiniz, tâ ki yeniden acıkana kadar. Peki, yeniden acıkınca hangi yöntemi kullanırsınız? Tabii ki mutfağı ziyaret etme yöntemini, çünkü daha önce buzdolabından eli boş dönmediniz. Aslında bu örnek minvalinde bakarsak gün içerisinde birçok konu hakkında hedef belirleyip, ona uygun karar ve motivasyonu harekete geçiriyoruz.

Peki, ihtiyaç mevcut, kararlar verilmiş, konuyla alakalı motivasyon da hissediyoruz, ama hep aynı motivasyon seviyesiyle mi yola devam ediyoruz? Çoğu durum için hayır, diyebiliriz:

"Şüphesiz sizin çabalarınız, çeşit çeşittir."[1]

Özellikle çoğumuz ilk karar aşamasında yüksek bir motivasyonla yola çıkıyoruz. Malumunuz "bir işe Türk gibi başlamak", oldukça sık kullanılan bir tabirdir; ama popülasyonun genel çoğunluğu başlangıçtaki motivasyon seviyesini, hedeflerini tamamlama evrelerinde koruyamıyor. Peki neden? Acaba işe başlama esnasında hissettiğimiz yoğun enerji sürdürülebilir bir motivasyon mu yoksa geçici bir heves mi? Bu konuya ışık tutacak ana etmenlerin başında; hedef olarak belirlenen konuya duyulan ihtiyaç ve ona bağlı oluşan kaygının seviyesi gelebilir.

Hedef olarak belirlediğiniz konu hakkında ihtiyaç hissetme oranı, motivasyonunuzun seviyesini belirlemede önemli bir etkendir. Burada açlık örneği üzerinden devam edecek olursak, ne kadar yoğun açlık hissederseniz o kadar yüksek bir motivasyonla yemek yemeye odaklanır ve hedefinize daha kuvvetli bir motivasyonla bağlanırsınız. Takdir edersiniz ki bir günlük açlık ile bir haftalık açlık duygusu aynı şiddetli motivasyona sahip değildir. Yani bir hedef belirleyip, karar verirken hayatınızda o konu hakkında ne kadar ihtiyaç hissedip hissetmediğiniz önemli bir etkendir. Eğer günlük kitap okumak sizin için olmazsa olmazlar listesindeyse ve bu, size yerine getirmediğiniz takdirde belli oranda kaygı hissettiriyorsa, kitap okumak konusunda yüksek bir motivasyonunuz olacaktır. Çünkü kitap okuma ihtiyacınızı gidermediğiniz takdirde vücudunuz kaygı sonrası rahatlama pozisyonuna geçemeyecektir. Sonuç olarak; ihtiyacı gidererek rahatlamak için kitap okumanız gerekecektir.

1. 92/Leyl, 4

Tam da bu esnada unutmamamız gereken bir nokta da şudur: Allah (cc) beyne, kişinin verdiği kararlara en mükemmel şekilde uyum sağlama ve sunulan ortama adapte olma özelliği vermiştir. Eğer bu kitap okuma ihtiyacından dolayı hissedilen kaygıyı, kitap okumak yerine teknoloji kullanarak ya da başka şeyler yaparak vücudunuzdan uzaklaştırırsanız, yukarıda da belirttiğimiz gibi beyniniz, kaygıdan rahatlama yöntemi olarak bu yolu benimseyecek ve sizin sunduğunuz rahatlama yöntemine zamanla adapte olacaktır. Yani sürekli olarak kitap okunmayan bir ortam sunuyorsanız beyninize, beyniniz bir sabah kitap okuma açlığıyla sizi uyandırmayacaktır. Sizin rahatsızlık hissetmediğiniz bir konu hakkında sizi rahatsız etmeyecektir. Yani Allah'ın Kur'ân'da buyurduğu gibi:

"Şüphesiz insana, kendi çabasının dışında bir şey yoktur."[2]

Peki, böyle alıştıysak bu hep böyle mi devam edecek? Motivasyonumuzu nasıl geri kazanacağız ya da var olan motivasyonumuzu nasıl gerekli olan seviyede tutacağız?

Elbette ki bir Müslim; Allah'ın (cc), kulları için hayır takdir ettiğini ve güzel olana talip olunduğunda, onu başarması için gereken donanımı kişinin içinde var ettiğini unutmamalıdır. Bu potansiyel içerimizde var olan bir yapıdır:

"Allah kimseye gücünden fazlasını yüklemez."[3]

Söylediğimiz gibi beyin; verilen kararlara uyum sağlamak ve sorunları ortadan kaldırmak için adapte olma özelliğiyle yaratılmıştır. Öyleyse beynimize, duyduğu desteği sağlarsak yeni koşullarımıza uyum sağlayacaktır. Peki bu destekler nelerdir? Motivasyonumuzu etkileyen şeyler neler? Hangi sebepler motivasyon düşüklüğüne neden oluyor? Neler yaparsak hedefimize daha iyi odaklanabilir ve motivasyonumuzu koruyabiliriz?

Önümüzdeki aylarda, bu ve benzeri sorulara yanıt bulmak için, Allah'ın (cc) izniyle bu beş sayılık yazı dizisini yazmaya çalışacağız. Serinin ilk yazısı olan bu yazıda; motivasyonun tanımı ve yapısı üzerinde durduk.[4] Konunun devamı olan sayılarda ise; kendinin ve ânın farkında olma, hedefsizlik problemi, kaygı ve stres gibi konuları, motivasyon çerçevesinden incelemeye çalışacağız.

El-Kerîm ve El-Mucib olan Rabbimizden; motivasyonu etkileyen nedenlere ve çözüm önerilerine değineceğimiz yazılarımızın, bu konu hakkında desteğe ihtiyaç duyan Müslimlere fayda vermesini diliyoruz.

2. 53/Necm, 39
3. 2/Bakara, 286
4. Özet olarak verilmeye çalışılan bu konu hakkında daha derinlemesine bilgi sahibi olmak isteyen kişiler; Maslow'un, İhtiyaçlar Hiyerarşisi (Hierarchy of Needs); Herzberg'in, İki-Faktör Kuramı (Two-Factor Theory); McClelland'ın, Gereksinimler Kuramı (Need Theory); Vroom'ın, Beklenti Teorisi (Expectation Theory) gibi, psikolojide motivasyon alanında çalışmış öncü kişilerin konuyla alakalı teorilerini inceleyebilirler.

RAMAZAN AYI VE KİMLİĞİMİZ

Ömer AKDUMAN
omerakduman@tevhiddergisi.org

EHLEN VE SEHLEN YA RAMAZAN!

Ramazan'da; hayatı, dünyayı ve ümmeti kuşbakışı görme imkânına kavuşur birey. Kimlik inşasında çok mühimdir bu merhale. Öyle ki hayatı, hayatın içerisinde kaim olduğu dünyayı ve kendisine müntesip olduğu ümmeti derinden tahlil etme imkânı verir. Bu bilinç ve tahlilden yoksun birey muvahhid olsa da "bilinçsiz muvahhid" kategorisindedir ve bu bilinçsizlik kendisine zarar verir.

Ramazan bir sıçrama tahtasıdır, insanın kulluk seyrinde. Olgunluk, kimlik inşa eder. Serseri bir yaşamın ucundan tutar ve hizaya çeker, hayatı öğretir. Mühim olan ile ehem olanın arasını ayırmayı söyler.

Toplum olarak, kendimizin yabancısı olan insanlarız, çünkü öz kimliğimizi tanımıyoruz. Bu bizim hâl-i pürmelalimiz. Şehrullah ise bize bizi, şahsa kendisini öğretir, kendisi olmayı öğretir.

İnsan en çok kendisini dinlemelidir. Kendisini dinlemeyen, kendisini bilemez; kendisini bilemeyense, terbiye edemez. Ramazan, kendimizi dinlememiz ve kendisinden kaçtığımız nefsimizi tanımamız için fırsattır.

Allah'a (cc) kul olma, kendimiz olma ve yine "biz" olarak ümmet olma yolunda ihtiyacımız olan bir kavram vardır: "kim"lik. Bu kimlik; rahmetin, sükûnetin ve ubudiyetin kendisinde toplandığı ay olan, Ramazan'da inşa edilir. Zira kim olduğumuzu, kimden gelip kime gideceğimizi, giderkenki istirahatgâhımızı ve himmetlerin asıl mercisini en iyi o zaman anlarız. Bu farkındalık ve şuurla bir muvahhid olarak kimliğimizi inşa ederiz. İnşa ettiğimiz kimliğimizde varsa ıslaha ihtiyacı olan noktalar, ıslah ederiz.

Ümmet olma bilinci bir müminin kimlik tanımı içerisinde en müstesna yere konumlanır. Bu aidiyet ve bağlılık, bir sevk ve motivasyon kaynağıdır birey için. Yaptıkları ve yapacakları konusunda daha emin, daha kaygısız ve daha mütevekkil olmasını sağlar. Mümin birey, Ramazan'da hayatı, dünyayı ve ümmeti kuşbakışı görme imkânına kavuşur. Bu merhale kimlik inşasında çok mühimdir. Öyle ki hayatı, hayatın içerisinde kaim olduğu dünyayı ve kendisine müntesip olduğu ümmeti derinden tahlil etme imkânı verir. Bu bilinç ve tahlilden yoksun birey muvahhid olsa da "bilinçsiz muvahhid" kategorisindedir ve bu bilinçsizlik kendisine zarar verir.

Ramazan, ümmet bilincini kazanmak suretiyle sahih kimlik kazanmış Müslimlerin zaferlerini görmüştür. Bedir'in, Mekke Fethi'nin, Endülüs Fethi'nin bu ayda olması bizim için bunu ifade eder. İslam ümmetinin derin hafızasına Ramazan zaferleriyle kazınmış, sadra şifa kazanımlarla yazılmıştır.

Velhasıl; Ramazan, mümin için her şeydir. Hedefine onu ulaştıran, kulluk yolunun taşlarını muhkem/sağlam döşemesini sağlayan gayet önemli bir aydır.

Rabbimiz, sana münacatımız odur ki, bizi senin ayın olan Ramazan'a vasıl eylediğin gibi rahmetine de garkeyle. Omuzlarımızda ağırlık yapan masiyetlerimizi, gafletlerimizi, taksiratımızı rahmetinle mağfiret eyle. Bizi ulaştırdığın bu mübarek ayda salih amellere muvaffak eyle. Bu ayda yapacağımız amelleri sebatımız için ve rızana nail olmak için bir vesile eyle. Unutur, yanılır, gaflet edersek sen Rahman'sın, Rauf'sun, şefkat ve rahmetinle affeyle. Kadir gecesinde huzurunda kaim olan, mağfur/bağışlanmış kullarından eyle. Allahumme amin.

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

ŞEHADETLE KAZANAN HARAM İBNİ MİLHAN

Başarı nedir? Dünya metası içinde dilediğini yaparak müreffeh bir yaşam sürmek mi? Kendini ispatlayıp gözlerin odağı, popüler olmak mı? Yoksa emrine amade birçok insan olan, birkaç basamak yukarıda konum sahibi olmak mı? Ya da sözlüklerde yazıldığı gibi sadece "bir işi istenilen biçimde bitirmek" mi?

Her kavrama cahiliye gözlüğüyle bakılan şu günlerde "başarı" kavramını da tekrar vahyin ışığında anlamak elzemdir. Her şeyde olması gerektiği gibi, yine asla dönmek gerekir. Kur'ân'ı Kerim'e baktığımızda başarının ne olduğu şüpheye yer bırakmayacak şekilde anlatılır:

Başarı, iman edip salih amel işlemektir:

"Hiç şüphesiz, iman edip salih amel işleyenler için, altından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük kurtuluş/kazanç budur."[1]

Başarı, Allah'a (cc) ve Resûl'üne (sav) itaat ederek cennete girmektir:

"...Kim de Allah'a ve Resûl'üne itaat ederse, onu altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetlere sokar. Bu büyük bir kazançtır/başarıdır."[2]

Başarı, kişinin her şeyiyle Allah (cc) yolunda mücadele etmesidir:

"Allah'a ve Resûl'üne iman edersiniz, mallarınız ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Şayet bilirseniz bu sizin için en hayırlı olandır. (Buna karşılık Allah da) günahlarınızı bağışlar, sizi altından ırmaklar akan cennetlere ve Adn Cennetlerinde çok güzel/hoş meskenlere yerleştirir. Bu, büyük kurtuluştur/kazançtır."[3]

Allah Resûlü (sav), bu gerçek başarıya eriş(tir)mek için risaleti boyunca sahabesine bazı hedefler göstermiştir. Onlar da bin bir zorluğun içinde, yılmadan bu hedeflere doğru ilerlemişlerdir.

Örneğin kimileyin; demirlerle dağlanan, közlere yatırılan, demir gömlekler giydirilen, işkenceler altında canı boğazına gelmiş sahabesine Arap Yarımadası'nı hedef göstermiştir:

Onlar bu telkinlerle, bu dini gözün görebildiği yerlere kadar ulaştırdılar. Hayalleri ve hedefleri Kafdağı'nın ardında kalmadı. Davalarıyla dağlar aştılar.

1. 85/Burûc, 11
2. 4/Nîsa, 13
3. 61/Saff, 11-12

İşte başarıyı tüm anlamlarıyla kazanan ve son nefesinde, son cümlesiyle bu kavrama bambaşka bir mana kazandıran hidayet kandillerinden biridir, Haram ibni Milhan . Küçük yaşta Ashab-ı Suffa'ya katılmış ve nübüvvet medresesinde, Resûlullah'ın dizinin dibinde yetişmiştir. Peygamber'in hikmet membasından kana kana içmiş; ilmiyle amil, peygamber varisi olmuştur.

"...Allah'a yemin ederim ki, şu iş (İslam) muhakkak tamamlanacaktır. Öyle ki, bir binekli yolcu (yalnız başına) San'â'dan Hadramevt'e kadar (selametle) gidecek, Allah'tan yahut koyun sahibi koyununa kurt saldırmasından başka hiçbir şeyden korkmayacaktır. Fakat sizler acele ediyorsunuz!"[4]

Kimileyin; açlıktan karınlarına taş bağlayan, soğuktan vücutları titreyen, düşmandan korunmak için kazma kürek hendek kazan, önüne çetin bir kaya çıktığında tıkandıklarını söyleyen sahabesine; Kisra ve Kayser'in saraylarını hedef göstermiştir:

"Ahzab Savaşı'nda Allah Resûlü (sav), bizlere hendek kazmamızı emredince bizler hendek kazmaya başladık. Önümüze büyük, sert bir kaya çıktı. Kazmayı ona vuramıyorduk. Durumu Allah Resûlü'ne (sav) haber verince geldi, elbisesini bir kenara koydu ve kazmayı aldı. 'Bismillah!' deyip bir defa vurdu. Kayanın üçte biri kırıldı.

Sonra dedi ki: 'Allahu Ekber! Bana Şam'ın anahtarları verildi. Vallahi, ben şu ânda Şam'ın kızıl saraylarını görüyorum.'

Sonra, 'Bismillah!' deyip ikinci defa vurdu. Kayanın diğer üçte biri kırıldı.

Yine dedi ki: 'Allahu Ekber! Bana İran'ın anahtarları verildi. Vallahi, ben şu ânda Medain'in beyaz saraylarını görüyorum.'

Sonra, 'Bismillah!' deyip üçüncü defa vurdu, kayanın tamamı kırıldı.

Yine dedi ki: 'Allahu Ekber! Bana Yemen'in anahtarları verildi. Vallahi, ben şu ânda San'a kapılarını görüyorum.' "[5]

Kimileyin; teçhizat ve sayı bakımından en zayıf kimseler olmalarına rağmen dönemin süper güçlerini yeneceklerini ve başkentlerinin fethedileceğini haber vererek sadece Arap Yarımadası'nı değil, tüm beldeleri hedef göstermiştir:

"Konstantiniyye muhakkak fethedilecektir. Onu fetheden emir, ne güzel emirdir. Onu fetheden ordu, ne güzel ordudur."[6]

Böylece onlar bu telkinlerle, bu dini gözün görebildiği yerlere kadar ulaştırdılar. Hayalleri ve hedefleri Kafdağı'nın ardında kalmadı. Davalarıyla dağlar aştılar.

İşte başarıyı tüm anlamlarıyla kazanan ve son nefesinde, son cümlesiyle bu kavrama bambaşka bir mana kazandıran hidayet kandillerinden biridir, Haram ibni Milhan. Küçük yaşta Ashab-ı Suffa'ya katılmış ve nübüvvet medresesinde, Resûlullah'ın (sav) dizinin dibinde yetişmiştir. Peygamber'in hikmet membasından kana kana içmiş; ilmiyle amil, peygamber vârisi olmuştur.

Bedir'e katılmış; ismini mağfiret listesine yazmış; Allah'ın (cc), şu müjdesine nail olmuştur:

"Dilediğinizi yapın, şüphesiz ki sizleri bağışladım. Cennet size vacip oldu."[7]

Uhud'a katılmış ve "Gevşemeyin, üzülmeyin! Şayet inanıyorsanız üstün olan sizlersiniz."[8] öğüdüyle, canı pahasına Allah Resûlü'nü (sav) ve müminleri savunmuş, Allah'ın (cc) yeryüzündeki şahitlerinden biri olmuştur.

Bi'ri Maune Vakası ise; hayatının şehadetle taçlandığı gündür. Canını, davasına feda ederek şehit olmuştur.

Kâbe'nin Rabbine Yemin Olsun ki Ben Kazandım!

Hicretin dördüncü yılı, Safer ayında Adal ve Kâre Kabilelerinden bir topluluk Allah Resûlü'ne (sav) gelip şöyle dediler:

"Ey Allah'ın Resûlü! Şüphesiz ki bizler İslam'a girdik. Bizimle birlikte ashabından dinde fakih olan bir topluluğu gönder ki bizlere Kur'ân okusunlar ve İslam'ın kurallarını öğretsinler."[9]

Allah Resûlü (sav) bunun üzerine yaklaşık on kişiyi, başlarına Asım ibni Sabit'i atayarak gönderdi. Bu kavimlerle birlikte Ben-i Lihyan Kabilesi'nden yüz kişi, peşlerine düşüp onları Reci' Kuyusu'nun yanında pusuya düşürerek şehit etti. Bu olay, "Reci' Faciası" ismiyle siyer tarihine geçti.

4. Buhari, 3612; Ebu Davud, 2649; Nesai, 5320
5. Nesai, 8536; Ahmed, 18313
6. Ahmed, 18565; Hâkim, 8368; Buhari, Et-Tarihu'l Kebir, 1760
7. Buhari, 4274
8. 3/Âl-i İmran, 139-140
9. İbni Hişam, 2/169

Aradan bir ay geçmedi[10], yine bazı kavimler Allah Resûlü'nden (sav), dinlerini öğretmesi için ashabından bir topluluğu kendilerine göndermesini istediler:

Enes ibni Malik anlatıyor:

"Ebu Bera ibni Amir, Resûlullah'ın (sav) yanına, Medine'ye geldi. Resûlullah da onu İslam'a davet etti.

O ise Müslim olmadı, fakat İslam'dan da uzaklaşmadı ve şöyle dedi: 'Ey Muhammed! Necid halkına ashabından birtakım adamlar göndersen de onları senin dinine davet etseler, umarım ki sana icabet ederler.'

Resûlullah (sav), 'Ben onlar için, Necid halkının (bir zarar vermesinden) korkarım.' buyurdu.

Ebu Bera dedi ki: 'Ben onlara kefilim. Onları gönder de o kimseleri İslam'a davet etsinler.'

Resûlullah (sav) onlara Ensar'dan, kendilerine 'Kurra' ismi verilen yetmiş kişiyi gönderdi. Bunlar gündüz odun topluyor (ve bunları satarak geçimlerini sağlıyor), gece namaz kılıyorlardı."[11]

"Peygamber (sav), Ümmü Süleym'in erkek kardeşi Haram'ı, yetmiş kişiyle birlikte Ben-i Amir'e gönderdi. Gittikleri yere ulaştıklarında dayım[12], arkadaşlarına, 'Ben sizin önünüze geçeyim; eğer bana eman verirlerse, Allah Resûlü'nün (sav) sözlerini onlara anlatırım. Eğer bana eman vermezlerse, bana yakın durup beni koruyun.' dedi. Haram öne çıktı, onlar da eman verdiler. O, Allah Resûlü'nden aldıklarını anlatırken, bir adama işaret ettiler. Bu adam çıktı, mızrağını ona sapladı ve onu öldürdü.[13]

Haram (bedeninden fışkıran kanı eliyle başına yüzüne sürüp[14]) şöyle dedi: **'Allahu Ekber! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki kazandım!'**

Sonra diğer arkadaşlarının üzerine yürüdüler. Dağa sığınan topal bir adamın dışında hepsini öldürdüler."[15]

Çok üzülmüştü Allah Resûlü (sav). Öyle üzülmüştü ki -anamız babamız onun bir damla gözyaşına feda olsun- otuz sabah hem ağlayıp hem ağlatmış, hain kâfirlere beddua etmişti. Şehit olan sahabiler, öğretmenlerinin çok üzüleceğini bildiklerinden Allah'a dua edip, ahiretlerinin dünyalarından daha hayırlı olduğunu Peygamberlerine bildirmesini istemişlerdi:

Çok üzülmüştü Allah Resûlü. Öyle üzülmüştü ki -anamız babamız onun bir damla gözyaşına feda olsun- otuz sabah hem ağlayıp hem ağlatmış, hain kâfirlere beddua etmişti. Şehit olan sahabiler, öğretmenlerinin çok üzüleceğini bildiklerinden Allah'a dua edip, ahiretlerinin dünyalarından daha hayırlı olduğunu Peygamberlerine bildirmesini istemişlerdi.

"Burada katledilen sahabiler dediler ki: 'Allah'ım! Sen bizim, sana kavuştuğumuzu; senden razı olduğumuzu ve senin de bizden razı olduğunu Peygamberimize ulaştır.' "[16]

Rabbimiz onların durumunu haber vermiş, Nebi'sinin (sav) hüznünü yatıştırıp teskin edecek ayetler indirmişti:

"...Enes devamla dedi ki: Cibril (as), Peygamber'e (sav) gelip şunu haber verdi: 'Onlar Rablerine kavuştular. Allah onlardan razı oldu, onları da razı etti.'

Enes dedi ki: Biz onların, kavmimize ulaştırdıkları şu sözleri (Kur'ân'da) okuyorduk: 'Biz Rabbimize kavuştuk; O bizden razı oldu, biz de O'ndan razı olduk.'

Allah Resûlü de (sav) Allah'a ve Rahmân'a isyan eden Ri'l, Zekvan ve Lihyan kabilelerine otuz sabah beddua etti. "[17]

Kim kazandı? Haram ibni Milhan mı yoksa onu öldürten Amir ibni Tufeyl mi? Şehadet, Allah'ın (cc) rızasıdır. Yenilgi değildir ki Haram kaybetsin, bilakis başarıdır. Üstelik en büyük başarıdır:

"Allah'ın rızası ise hepsinden daha büyüktür. Bu, kurtuluşun en büyüğüdür."[18] [19]

Başarı, bedel ödemektir.[20] Haram ibni Milhan bu başarının bedelini canıyla ödemiştir. Rotasız gemi gibi her rüzgârın estiği yöne savrulan insanlar bu mertebeye erişemezler. Bir öyle bir böyle, müzebzeb[21] karakterli insanlar bu mertebeye erişemezler. Bu mertebeye

10. Rivayetlere baktığımız zaman Reci' ve Bir'i Maune hadiselerinin aynı yıl içerisinde olduğu kesin bir şekilde anlaşılır. Bununla birlikte bazı tarihçiler iki olayın da aynı ayda (Safer ayında) olduğunu zikretmişlerdir; bk. İbni Hişam, Es-Sire, 2/183; İbnu'l Esir, El-Kamil fi't Tarih, 2/55; Tarihu İbni Haldun, 2/438
11. Buhari, 4090
12. Haram ibni Milhan, Enes ibni Malik'in dayısıdır.
13. Haram ibni Milhan'ı öldürten, Amir b. et-Tufeyl'dir. Kavminin lideri olan Amir, şair ve cesur bir savaşçı olmasıyla tanınır. Daha önce Allah Resûlü'ne (sav) gelmiş iman etmek için bazı teklifler sunmuştur. Allah Resûlü (sav) bu teklifleri kabul etmeyerek ona ayrıcalık tanımayınca intikam almak istemiştir.

    "Enes'ten rivayete göre Peygamber (sav) -Ümmü Süleym'in kardeşi olan- dayısını yetmiş süvari ile birlikte gönderdi. Müşriklerin başında Amir b. et-Tufeyl vardı. (Peygamber efendimizi) şu üç husustan birisini seçmekte serbest bırakarak dedi ki: Çöl ahalisi senin olsun, şehir halkı da benim olsun yahut ben senden sonraki halife olayım ya da (binlerce asker ver bana) binlerce askeri olan Gatafanlılar ile üzerine saldırayım..." (Buhari, 4091)
14. Buhari, 4092
15. Buhari, 4091; İbni Sad, Tabakat, 3/588
16. Buhari, 4093
17. Buhari, 4091; İbni Sad, Tabakat, 3/588
18. 9/Tevbe, 72
19. Başarı kelimesi Kur'ân-ı Kerim'de "فَوْز, فَلَاح, تَوْفِيق" kelimeleriyle ifade edilmiştir. Bu kelimeler aynı zamanda kurtuluş, kazanç, tevfik gibi manalara da gelmektedir.
20. bk. Halis Bayancuk, Kulluk Bedel Ödemektir, Tevhid Dergisi, S 97
21. 4/Nîsa, 143

Gördüğü eziyetler karşısında dik durup taviz vermeyen insanlar dışarıdan dikkat çeker ve takdir edilirler. Ülkülerine sadakatleri, katılaşmış kalpleri yumuşatır. Dinin, bireylerine kazandırdığı bu onur, yumuşayan kalplerde hayranlık uyandırır. Böylelikle en katı yürekli kimseler bile onların örnekliği sayesinde hidayet bulabilirler. Bu hakikatin en güzel örneği; şehadetiyle, katilinin hidayetine vesile olan mert, Haram ibni Milhan'dır.

ancak Haram ibni Milhan gibi; davalarının harcını kanla, gözyaşıyla, terle yoğuranlar erişebilir. İşte her Müslim, böyle bir örneğe şahit ve sahip olduğu için onur duymalı ve sevinmelidir:

"Abdullah ibni Mesud (Bi'ri Maune şehitleri için) şöyle demiştir: 'Kim şehit olan bir topluluğa şahit olmaktan dolayı sevinecekse bu topluluğa şahit olsun.' "[22]

Birinin Şehadeti, Diğerinin Hidayeti

Müslimler, dinde karşılaştıkları zorluklar karşısında azimetleri ya da ruhsatları tercih etmekte muhayyerdir, istediklerini seçebilirler; fakat azimetleri tercih ettikleri oranda davaları kuvvetlenir ve taraftar kazanırlar. Çünkü gördüğü eziyetler karşısında dik durup taviz vermeyen insanlar dışarıdan dikkat çeker ve takdir edilirler. Ülkülerine sadakatleri, katılaşmış kalpleri yumuşatır. Dinin, bireylerine kazandırdığı bu onur, yumuşayan kalplerde hayranlık uyandırır. Böylelikle en katı yürekli kimseler bile onların örnekliği sayesinde hidayet bulabilirler. Bu hakikatin en güzel örneği; şehadetiyle, katilinin hidayetine vesile olan mert, Haram ibni Milhan'dır:

Müslimlerin şehit edildiği Bi'ri Maune Günü, Amir ile birlikte bulunanların arasında Cebbar ibni Selma da vardı. Cebbar daha sonra Müslim oldu.

O, iman etmesini şöyle anlatır:

"Şüphesiz ki Müslim olmamın sebebi şu olmuştur: Ben o gün, Müslimlerden bir adamı iki omuzu arasından vurdum ve süngünün ucundaki demir, onun göğsünden çıktığı zaman ona baktığımda şöyle dediğini işittim: 'Vallahi ben kazandım!'

Ben dedim ki: 'Neyi kazandın? Ben seni öldürmedim mi?'

Sonra onun bu sözünü başkalarına sordum.

'O, şehadeti kazandığını söylemiştir.' dediler.

Bunun üzerine iman ettim."[23]

Kul; ağaç yaprağının, kendisini rüzgâra bırakması gibi tüm benliğini Allah'ın takdirine bırakmalıdır. Rabbimiz, dünyadaki mücadelenin seyrini; dilerse Ashabu'l Uhdud gibi ateşte yakarak, dilerse Yûnus'un (as) kavmi gibi hidayete eriştirerek sonuçlandırır. İki hâlde de kazanan, mümindir. Öyleyse kişi; dünyadaki sonunu değil, ahiretteki akıbetini düşünmelidir. Çünkü meleklerin güzel selamlarıyla karşılanıp cennete varınca, ebedî nimetlerin tadını alınca, razı olunmuş şekilde Allah'ın (cc) vechine bakınca... dünyada yaşadığı zorluğun hiçbiri insanın gözüne gelmeyecektir:

"Kâfirler, bölük bölük cehenneme sevk edilirler. Ona geldiklerinde kapıları açılır ve (cehennem) bekçileri onlara der ki: 'Size Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bugünün karşılaşmasına dair sizi uyaran, sizin içinizden resûller gelmedi mi?' Derler ki: 'Evet (geldi).' Fakat azap sözü kâfirler üzerine hak olmuştur. Onlara denir ki: 'İçinde ebedî kalacağınız cehennem kapılarından girin. Kibirlilerin kalacakları yer ne kötüdür.'

Rablerinden korkup sakınanlar, bölükler hâlinde cennete sevk edilirler. Ona geldiklerinde kapıları açılır ve (cennet) bekçileri onlara der ki: 'Selam olsun size, tertemiz olarak geldiniz. Ebedî kalacaklar olarak oraya girin.' Derler ki: 'Bize olan vaadine sadık kalan ve cennette dilediğimiz gibi hareket edelim diye bizi (cennet) arzına vâris kılan Allah'a hamd olsun. Çalışanların mükâfatı ne güzeldir.' Meleklerin arşın etrafını sarmış (bir şekilde), Rablerini hamd ile tesbih ettiğini görürsün. Aralarında hak ile hüküm verilmiş ve: 'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.' denilmiştir."[24]

22. İbni Sad, Tabakat, 3/588
23. Siyeri İbn-i Hişam, 2/187
24. 39/Zümer, 71-75

MEALA TEWHÎD A QUR'ANA MECÎD

Osman SADIKOĞLU
osmansadikoglu@tevhiddergisi.org

SÛREYA FATÎHE

Ji Bo Muwehhîdên Dilsoz Meala Qur'ana Pîroz

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Bêşik me zikir (Qur'an) nazil kirîye. Birastî parêzvanê wê jî em in."[1]

Meala Tirkî: Ebû Hanzele (Halis Bayancuk)

Wergera Kurdî: Osman Sadıkoğlu

Sûreya Fatîhe

Ev sûre li Mekkeyê nazil bûye û heft ayet e.

Sûreya Fatîhe; di mahîyeta muqaddîmeya/pêşgotina Qur'anê de ye. Vegotinên bi qasî dirêjahiya vê Kitêbê de têne qisekirin di sûreya Fatîhe de bi kurtahî xulase bûne. Ew mijar ev in:

- Bitenê û bi awayeke lêhatî hemd û tazîma Allah (cc).
- Ji bo Esma û Sifetên Allah ên herî xweşik bên naskirin.
- Bawerîya axîretê.
- Tewhîd (Di zat û sifetên wî de yekgirtina Allah û qet bi tu awayî şirîk neçêkirina jê re û nedayîna hin sifetên wî ji heyîn ên din re.)
- Herûdaîm daxwazîya hîdayetê ji Allah û xebatkirina ji bo mayîna li ser rêya rast.
- Naskirin û mînak girtina rehber û rêzanên hîdayetê.
- Cihû û Filleh di ser de, danasîn û dûrketina pêşîvanên dalalet û rêşaşîyê.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ (١)

1. Er-Rahmân ve Er-Rahîm olan Allah'ın adıyla (okumaya başlıyorum).

1. Bi navê Allahê Rahman û Rahîm (dest bi xwendinê dikim).

1. 15/Hîcr, 9

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ (٢)

2. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

2. Hemd (Pesn/Sena) bitenê aîdê Allah e ku ew Rabbê hemû aleman e.

ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ (٣)

3. (O,) Er-Rahmân ve Er-Rahîm'dir.

3. (Ew) Rahman û Rahîm e.

مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ (٤)

4. Din (Ahiret) Gününün sahibidir.

4. Xwedîyê roja dîn (axîret) e.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (٥)

5. Biz, yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz.

5. Em, tenê ji te re îbadet dikin û em tenê ji te alîkarîyê dixwazin.

Ev ayet di aqîda tewhîdê de bîwara/boyûta amelê eşkere dike. Lewre tewhîd; bi dilsozî abdîtîya ji Allah (cc) re ye ku ew jî di zat û sifet û fiêlên wî de bi bawerîya yekgirtina Allah (cc) pêk tê. Bi awayekî din, di ulûhîyetê de û di rubûbîyetê de û di esma û sifetan de bawerî anîna Allahê wahîdu"l ehed e. Her wiha bê şirîk çêkirin teqdîma abdîtîya ji Allah (cc) re ye. Di Qur'anê de ayetên ku tewhîdê vedibêjin/îzah dikin ev in:

• Tewhîd; bawerî anîna ji Allah (cc) pê ve qet tu îlâh tune ku layîqê îbadetê ye.[2]

• Tewhîd; red kirin û dûr ketina ji wan taxutan (û ji abdên wan taxutan) ku ji Allah (cc) pê ve wek îlâh tên girtin û hin sifetên Allah (cc) didin wan û li dij Allah (cc) ji hedê xwe diborin.[3]

• Tewhîd; tenzih kirina Allah (cc) ji nisbeta zarokan û ji wê bawerîya şirkê ku di karûbarên Allah (cc) de alîkarên/destekarên wî hene.[4]

• Tewhid; çawa ku di xulîqandinê de wahîdu"l ehed e; di qanûnçêkerî de û di mijara tesbîta helal û heraman de jî bawerî anîna yekîtîya Allah e. Gotina "Hakimîyet/Serwerî tenê bitenê aîdê Allah (cc) e."[5]

• Tewhîd; teqdîm kirina amelên bi ziman û bi beden û bi qelb ji Allah (cc) re ye. Daxwazîya razîbûna wî û jê re neçêkirina şirîkan e.[6]

• Tewhîd; bawerî anîna wê ye ku feyde û zerar bi temamî di deste Allah (cc) de ye û di rihetî û di astengîya de tenê bitenê ji Allah (cc) re dest vekirin û dûa ye.[7]

• Tewhîd; bi vê awayê bawerîyeke bi Allah (cc) ku ew bê heval û bê manend û bê mîsal e. Û ji teretureyên bê agahî û bêhûrmetî yên der heqê Allah (cc) de, xwe parastin e.[8]

• Tewhîd; di her kar û barî de dost û welî û wekîl girtina Allah (cc) e. Hestkirina bi xurtahî ku em feqîr in û hewceyê wî ne û di her îş û beralîbûnên xwe de îstîane/alîkarî xwestina jê ye.[9]

ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ (٦)

6. Bizi sırat-ı mustakime/dosdoğru yola hidayet et.

6. Me bigihîne sîrate'l mustaqîm (ser rêya rast).

صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ (٧)

7. Kendisine nimet verdiklerinin yoluna (ilet). Gazaba uğramış ve sapkınların (yoluna) değil.

7. (Me bigihîne) rêya wan kesên ku te nîmet daye wan, ne rêya wan kesên ku xezeb li wan hatîye kirin û ew ên ketine dalaletê/rêşaş in.

Ew ên xwedî nîmet; çawa ku di sûreya Nîsa di ayeta 69. de dibore, pêxember û siddîq û şehîd û kesên salih in. Di sunnetê de diyar bûye ku kesên xezeb li wan bûye Cihû ne; yên ehlê dalaletê jî Fille ne.[10]

2. Bnr. 2/Baqara, 163; 21/Enbîya, 22
3. Bnr. 2/Baqara, 256; 16/Nahl, 36; 60/Mumtehîne, 4
4. Bnr. 17/Îsra, 111; 34/Sebe, 22
5. Bnr. 7/A'raf, 54; 12/Yûsuf, 40; 18/Kehf, 26
6. Bnr. 6/En'am, 162-163

7. Bnr. 6/En'am, 17; 2/Baqara, 186; 40/Mûmîn, 60; 46/Ahqaf, 5-6
8. Bnr. 19/Meryem, 62; 42/Şûra, 11; 16/Nahl,74
9. Bnr. 6/En'âm, 14, 102; 21/Enbiya, 112, 35/Fâtır, 16; 73/Muzzemmîl, 9
10. Tirmizî, 2954, Ji Adîy b. Hatîm

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

RİYAZÜ'S-SÂLİHÎN

Kitabın Yazarı: İmam Nevevi

Yayınevi: Beka Yayınları

Basım Tarihi: 29.05.2017

Sayfa Sayısı: 992

Ebat: 16,5 X 23,5 cm

Kitap Hakkında

Dünya hayatı çoğu zaman fani uğraşlarıyla kulluğu unutturmakta. İnsani erdemlerimizin avuçlarımızdan birer birer kayıp gittiği bir zaman diliminde yaşıyoruz. Ahirete doğru hızla seyrederken hayatı mühim kılan değerlerin farkına varamamaktayız. Damla damla arınmaya ihtiyacımız var. Her şeyde olduğu gibi varacağımız makam belli:

"Andolsun ki Allah müminlerin içinde, kendilerinden olan bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara O'nun ayetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden) önce apaçık bir sapıklık içindeydiler."[1]

Eksiklerimizi kapatacak, aşırılıklarımızı tasviye edecek, dertlerimize merhem olacak olan; bize bizden örnek Nebi'den (sav) başkası değildir. Nasıl olmasın, hem Rabbimizi (cc) hem de insanı ondan iyi tanıyan var mı ki? Öyleyse başka kapılara giderek beyhude ömür tüketmeye gerek yok. Çare ancak Allah Resûlü'nün (sav) sunduğu reçetelere hakkıyla uymaktadır.

İşte bu manada veciz bir eser önümüzde beliriveriyor: İmam Nevevi'nin (rh) "Riyâzu's Salihin" kitabı. Sünnet adına en çok okunan, en çok ezberlenen, en çok şerh edilen kitapların başında geliyor. Tam ismi ise şöyledir: "Riyâzu's Salihin min Hadisi Seyyidi'l Mürselîn" yani "Resûllerin Efendisi'nin Sözlerinden Salihlerin Bahçesi"

Sayfalarını tutup çevirdikçe ismi gibi sanki ellerimizden tutup salihlerin bahçelerinde gezdiriyor bizleri. Bu nedenle sadece 1900 hadis ve 19 bölümden oluşan bir hadis mecmuası değil, aynı zamanda satırlarının arasından Asr-ı Saadet iklimine vardığımız bir yoldur. Kitaptan öte bir şeydir.

...Bir istirhamım var: Riyazü's Sâlihin kitabı bir itikad, fıkıh ya da tarih kitabı değildir. Riyazu's Sâlihin bir hadis kitabıdır. Yani en kıymetlimizin en kıymetli sözleri. Bu yüzden kıymetle okunmalıdır. İnsan, kitabı eline aldığında, 1400 sene öncesine giderek, bazen Mescid-i Nebevi'de Nebi'nin dizlerinin dibine oturup; bazen sıcak bir çölde yorucu bir seferde Kusva'nın ardına binip; bazen de Mekke'de siyah örtüsüyle Kâbe'yi ve beyaz elbiseleriyle Allah Resûlü'nü karşısına alıp kulak vermelidir.

1. 3/Âl-i İmran, 164

İnsan... Bir yanı ilahi nefha, bir yanı çamur; bir yanı takva bir yanı fücur. Birdenbire güzel biri olamaz ki. Ancak tederrüc ile ihsana erişebilir. Bu seyirde, "Riyazu's Salihîn, bir başucu kitabıdır." dememiz bir gerçeğin teslimidir. Edep ve ahlakın küflü sandıklara kaldırıldığı şu zamanda ancak fişleri çekip ekranları kapatmayı başarabilirsek takvayı elde edebiliriz. Eğitim gözler ve sözler olmak üzere iki temel üzerine bina ediliyorsa okumanın yanında bir de kitabın şerhlerini dinlemek, şüphesiz kâmil bir istifade sağlayacaktır.

Hani bugün insanlar deli divane "varoluş gayesi" arıyorlar ya, işte tam burada İmam, yaramıza parmak basarak kelimeleri yormadan gerçek yaşam gayemizi tekrar hatırlatıyor:

"Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

'Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben onlardan rızık istemiyorum. Beni doyurmalarını da istemiyorum.'

Bu ayetler, onların ibadet için yaratıldıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Bu durumda yaratıldıkları şeye itina göstermeleri, zühde dayalı bir hayatı tercih ederek dünyanın zevklerinden yüz çevirmeleri gerekir. Çünkü dünya geçici bir yurttur, ebedî kalınacak bir yer değildir. Ahirete götürecek bir binektir. Sevinç ve neşe yeri değildir. Ayrılık yeridir, sürekli kalma yeri değildir. İşte bundan dolayı dünya halkının en uyanıkları, çokça ibadette bulunanlardır. İnsanların en akıllıları da dünyaya önem vermeyip zühd hayatı yaşayanlardır."[2]

Kitabın yazılma gayesinin de ancak bu yüce gaye olduğunu ifade ediyor:

"Bütün bunlardan dolayı ben de sahibini ahirete hazırlayacak, ona bâtını ve zahirî edepleri kazandıracak, onu iyi davranışlara teşvik edip kötü davranışlardan uzaklaştıracak ve Allah'ın yolundan gidenlerin edeplerinden olan zühd, nefis terbiyesi, ahlakı güzelleştirme, kalpleri arındırıp tedavi etme, bedendeki organları koruma ve sapmaları önleme ve bunlar dışında ariflerin (Allah'ı tanıyan gerçek Müslümanların) diğer hedeflerini gerçekleştirmelerini sağlayacak sahih hadislerden oluşan muhtasar bir eser hazırlamak istedim."[3]

Böyle bir girizgâhtan sonra "Gerçek Müslümanın Hedefleri" serlevhasıyla başlıyor hadisleri derlemeye. Çünkü mümin hedefsiz olmaz. Sonra inci kolye misali insicamla dizdiği 372 babda kişinin tüm hayatı boyunca yapması gerekenleri Allah Resûlü'nün (sav) dilinden açıklıyor.

Okurlarımızdan bir istirhamım var: Riyâzu's Salihin kitabı bir itikad, fıkıh ya da tarih kitabı değildir. Riyâzu's Salihin bir hadis kitabıdır. Yani en kıymetlimizin en kıymetli sözleri. Bu yüzden kıymetle okunmalıdır. İnsan, kitabı eline aldığında, 1400 sene öncesine giderek, bazen Mescid-i Nebevi'de Nebi'nin (sav) dizlerinin dibine oturup; bazen sıcak bir çölde yorucu bir seferde Kusva'nın ardına binip; bazen de Mekke'de siyah örtüsüyle Kâbe'yi ve beyaz elbiseleriyle Allah Resûlü'nü (sav) karşısına alıp kulak vermelidir.

İnsan... Bir yanı ilahi nefha, bir yanı çamur; bir yanı takva bir yanı fücur. Birdenbire güzel biri olamaz ki. Ancak tederrüc ile ihsana erişebilir. Bu seyirde, "Riyâzu's Salihin, bir başucu kitabıdır." dememiz bir gerçeğin teslimidir. Edep ve ahlakın küflü sandıklara kaldırıldığı şu zamanda ancak fişleri çekip ekranları kapatmayı başarabilirsek takvayı elde edebiliriz. Eğitim gözler ve sözler olmak üzere iki temel üzerine bina ediliyorsa okumanın yanında bir de kitabın şerhlerini dinlemek, şüphesiz kâmil bir istifade sağlayacaktır.[4]

Bugün İmam Nevevi'nin (rh) durduğu yerde duruyoruz; mübarek Ramazan ayında.[5] Öyleyse bizim son sözümüz de onunla aynı olsun:

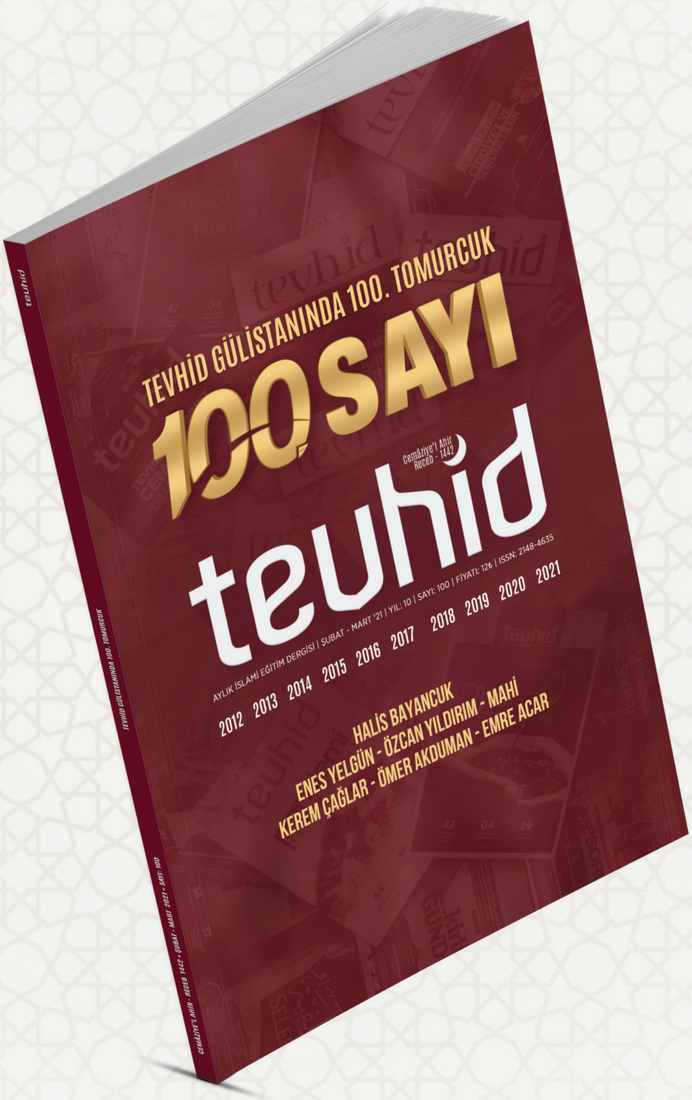
"Hidayetiyle bizi (bu nimete) kavuşturan Allah'a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik.

Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim ailesine salât ettiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed ailesine de salât et. İbrahim'e ve İbrahim ailesine bereket ihsan ettiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed ailesine de bereket ihsan et. Şüphesiz sen çok övülensin, çok yücesin."[6]

2. Riyâzu's-Salihin, İmam Nevevi, Beka Yayınları, s. 37
3. age. s. 39
4. https://www.youtube.com/watch?v=12TOVQL0DBw&list=PLfDJtMRQUT-yXyCRFqW9SIfE3_rs2MwMr (ET: 31.03.2021)
   https://www.youtube.com/watch?v=5HpXLvcUI88&list=PLxDocUZ6_2SCWpPVsoO1M8dSatviUt7cb (ET: 31.03.2021)
5. "Bu kitabı Dımeşk'te, H 14 Ramazan 670 tarihinde pazartesi günü tamamladım." age. s. 970
6. age. s. 970

tevhid

“TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH’A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!”
(39/ZÜMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ | TEVHİD DERSLERİ | TEVHİD MEALİ | TEVHİD MEALİ UYGULAMASI

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN

tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.org
+90 545 762 15 15